

**RAAD VOOR HET VERBRUIK
COMMISSIE VOOR ONRECHTMATIGE BEDINGEN
VERSLAG OVER DE WERKZAAMHEDEN 2013**

RAAD VOOR HET VERBRUIK
COMMISSIE VOOR ONRECHTMATIGE BEDINGEN
VERSLAG OVER DE WERKZAAMHEDEN 2013

Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie
Vooruitgangstraat 50
1210 Brussel
Ondernemingsnr.: 0314.595.348
<http://economie.fgov.be>

tel. 02 277 51 11

Vanuit het buitenland:
tel. + 32 2 277 51 11

Verantwoordelijke uitgever: Robert Geurts
Voorzitter van de Raad voor het Verbruik
Vooruitgangstraat 50
1210 Brussel

Wettelijk depot: D/2014/2295/20

S4-E3/0239-14

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

INHOUDSTAFEL

Raad voor het Verbruik

I.	Voorwoord van de voorzitter van de Raad voor het Verbruik.....	5
II.	De Raad voor het Verbruik: plaats voor dialoog en overleg tussen consumenten en verkopers	7
III.	De adviezen van de Raad voor het Verbruik in 2013.....	9
IV.	Bijlagen	19
	1 Statuten.....	19
	2 Huishoudelijk reglement	22
	3 Samenstelling van de Raad voor het Verbruik.....	27

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

I. Voorwoord van de voorzitter van de Raad voor het Verbruik

Beweren dat de activiteiten van de Raad voor het Verbruik in 2013 spannend of inspirerend waren voor zijn leden, is wellicht met de werkelijkheid een loopje nemen ook al werden in de loop van dit jaar dertien adviezen uitgebracht.

Er werden immers weinig of geen wets hervormingen doorgevoerd: het aantal bij de ministers ingediende adviesverzoeken was beperkt tot het strikte minimum te weten de reglementaire maatregelen waarvoor de wetgever de voorafgaande en verplichte raadpleging van de Raad voor het Verbruik heeft voorgeschreven.

De Raad heeft twee maal een advies op eigen initiatief uitgebracht: een eerste over een ontwerp van gedragscode met betrekking tot elektronische facturatie (RVV 459), en een tweede over een voorontwerp van wet houdende invoeging van het Boek XIII “Overleg” in het Wetboek Economisch Recht (RVV 464).

Het dagelijks bestuur van de Raad heeft de laatste jaren herhaaldelijk de voortreffelijkheid en ook de nood aan de werkzaamheden die in het kader van de evaluatie en de modernisering van het economisch recht werden uitgevoerd, erkend. Deze werkzaamheden hebben uiteindelijk geleid tot de codificatie van de economische wetgeving. Hij betreurt daarom des te meer dat hij, uitgezonderd weliswaar voor een aantal bepalingen van Boek VI gewijd aan de marktpraktijken en de bescherming van de consument, niet bij de werkzaamheden ter voorbereiding van het Wetboek van Economisch Recht werd betrokken.

Het dagelijks bestuur vond het bijzonder jammer dat zelfs Boek XIII, dat gewijd is aan het overleg, en bijgevolg een directe impact heeft op de activiteiten van de Raad, hem niet voor advies werd voorgelegd. Het is dus volkomen logisch dat hij beslist heeft om op eigen initiatief een advies over dit voorontwerp van wet uit te brengen bij zijn voogdijminister.

In dit advies keurt de Raad de doelstelling om het institutionele landschap doorzichtiger, dynamischer en wellicht doeltreffender te maken, goed. Naast opmerkingen over de tekst zelf, heeft hij een aantal vragen over de rol die zo aan de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, waarvan de Raad voor het Verbruik een van de bijzondere adviescommissies moet uitmaken, wordt toebedeeld. De Raad heeft uiteraard vragen bij de toegevoegde waarde van deze hervorming voor zijn werking en vraagt zich onder meer af of hij, net als de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, ook over een wetenschappelijk secretariaat zal kunnen beschikken. De Raad voor het Verbruik kreeg geen antwoord op zijn vragen.

Het dagelijks bestuur is er niettemin van overtuigd dat er dadelijk praktische maatregelen kunnen worden getroffen om de werkmethodes te rationaliseren wanneer andere adviesraden dezelfde onderwerpen moeten behandelen. In die zin werden diverse contacten met de

Centrale Raad voor het Bedrijfsleven en met de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling gelegd.

De bedoeling is om de hoorzittingen met deskundigen samen te brengen in een of meerdere zittingen waaraan de leden van de raden zouden kunnen deelnemen wanneer die hetzelfde dossier moeten onderzoeken.

De Raad die als leader beschouwd wordt bij de te behandelen materie, moet het initiatief nemen om de hoorzitting(en) te organiseren en om de leden van de andere twee raden uit te nodigen.

Ondanks het feit dat dit voorstel weinig gevolgen heeft, moet toch worden vastgesteld dat het relatief weinig in praktijk werd gebracht. Het zou ongetwijfeld aangewezen zijn om de concrete modaliteiten van deze krachtenbundeling meer te formaliseren want die zal absoluut noodzakelijk zijn aangezien de maximumtermijn van een maand die de adviesorganen wordt toegestaan om hun advies uit te brengen, algemeen zal worden toegepast. Het is immers zo dat een groot aantal organisaties vertegenwoordigd worden door dezelfde personen in de drie raden.

De regering van haar kant moet deze wetgevingshervorming bedoeld door het voornoemde Boek XIII doorvoeren want zonder uitvoeringsbesluit zou deze hervorming tevergeefs kunnen zijn. In dat verband zal zij ook moeten aangeven of zij de Raad voor het Verbruik de belangrijke rol die hij nu al 50 jaar lang onafgebroken speelt bij het ontwerpen van het consumentenrecht, als bevoorrecht orgaan voor de dialoog tussen consumenten/ondernemingen, wil laten behouden.

Het einde van het jaar 2013 werd gekenmerkt door de oppensioenstelling van zijn trouwste dienaar. De heer Michel Allardin heeft inderdaad afscheid genomen van de Raad voor het Verbruik. Hij verzorgde het secretariaat 36 jaar lang, zonder onderbreking, eerst als adjunct-secretaris en later als vast aangestelde secretaris. Zo wordt er meer dan één bladzijde uit het leven van de Raad omgedraaid. Graag wil ik Michel in naam van alle leden van de Raad voor het Verbruik bedanken omdat hij altijd klaar stond en voor alle diensten die hij ons al die tijd heeft bewezen. Ik wens hem een gelukkig pensioen toe.

Robert GEURTS

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

II. De Raad voor het Verbruik: plaats voor dialoog en overleg tussen consumenten en professionelen

De Raad voor het Verbruik en de raadpleging

De Raad voor het Verbruik heeft als belangrijkste opdracht adviezen uit te brengen over consumptie en bescherming van de consument. Dit gebeurt op verzoek van zijn voogdijminister maar ook van andere ministers en zelfs van het parlement. Hij kan ook adviezen op eigen initiatief uitbrengen.

Dit federale adviesorgaan werd opgericht bij koninklijk besluit van 20 februari 1964 en staat onder de voogdij van de Federale Overheidsdienst Economie. Zijn secretariaat wordt waargenomen door de ambtenaren van de Algemene Directie “Regulering en organisatie van de markt” van de FOD Economie.

De Raad voor het Verbruik is een paritair raadgevend orgaan: hij is samengesteld uit 13 representatieve leden van de consumentenorganisaties en uit 13 representatieve leden van de beroepsverenigingen die de productie, de distributie, de middenstand en de landbouw vertegenwoordigen.

De Raad is bevoegd voor alles wat met consumentenbescherming te maken heeft. Bepaalde wetten schrijven voor dat de Raad voor het Verbruik moet worden geraadpleegd alvorens uitvoeringsbesluiten te nemen, met name de wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming, de wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet, de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen. Als de raadpleging verplichtend is, maakt zij een vormvereiste op straffe van nietigheid uit.

Door zijn samenstelling is de Raad een bevoorrechte plaats voor dialoog en overleg waar consumentenvertegenwoordigers en professionele vertegenwoordigers informatie uitwisselen, standpunten kenbaar maken en compromissen vinden. Het is een bevoorrecht instrument voor de beleidsondersteuning. De adviezen van de Raad zijn weliswaar niet bindend voor de overheid maar worden meer opgevolgd naarmate ze unaniem zijn.

De Raad voor het Verbruik en de coregulering

Sedert decennia, is de Raad voor het Verbruik een plaats geworden waar ondernemingen en consumenten echt betrokken worden bij de marktregulering. Bovenop zijn adviesbevoegdheid in strikte zin neemt de Raad voor het Verbruik ook deel aan de coregulering van de markt door de uitwerking van gedragscodes die bijdragen tot de bescherming van de consument, o.a. op het vlak van publiciteit.

De organisatie van de werkzaamheden van de Raad voor het Verbruik

Een dagelijks bestuur organiseert de werkzaamheden van de Raad. Het is samengesteld uit de voorzitter, twee ondervoorzitters en tien bijzitters.

Het dagelijks bestuur bereidt de zaken voor die aan de Raad moeten worden voorgelegd, plant de werkzaamheden die in de commissie worden uitgevoerd en ziet toe op de uitvoering van de genomen beslissingen.

Verschillende permanente commissies (handelspraktijken, financiële diensten, interne markt, milieu,) moeten de zaken onderzoeken naargelang de te behandelen onderwerpen en moeten een ontwerp van advies voorbereiden dat ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de plenaire vergadering, die als enige bevoegd is om adviezen uit te brengen. Er kunnen deskundigen op de werkzaamheden worden uitgenodigd. In geval van urgentie, kan het dagelijks bestuur ertoe gebracht worden hetzij om voorlopige adviezen uit te brengen, die later in de plenaire vergadering moeten worden goedgekeurd, hetzij om een advies met spoed te laten aannemen via schriftelijke procedure.

De adviezen van de Raad zijn ofwel unaniem en dan geven ze de bekomen consensus weer ofwel afwijkend en dan omvatten ze de standpunten van alle betrokken partijen. Ze worden voorbereid in commissie door een coverslaggever "consumenten" (over het algemeen een expert van het Onderzoeks- en Informatiecentrum van de verbruikersorganisaties) en door een coverslaggever "professioneel".

8

De adviezen van de Raad voor het Verbruik

Sinds zijn oprichting heeft de Raad voor het Verbruik 469 adviezen uitgebracht over alle aspecten van het verbruik. Hij heeft een niet te verwaarlozen rol gespeeld bij de uitwerking en de modernisering van de grote wetgevingen inzake consumentenbescherming (handelspraktijken, consumentenkrediet, veiligheid van producten,...).

De Raad heeft 13 adviezen uitgebracht in 2013.

De adviezen die door de Raad voor het Verbruik sedert zijn oprichting zijn uitgebracht, staan op de site van de FOD Economie

http://economie.fgov.be/nl/fod/structuur/Commissions_Raden/Raad_Verbruik/adviezen/2013/

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

III. De adviezen van de Raad voor het Verbruik in 2013

A. IN 2013 BRACHT DE RAAD 13 ADVIEZEN UIT.

RVV 457: Advies over een ontwerp van koninklijk besluit betreffende het Federale Reductieprogramma voor Pesticiden 2013-2017 (17 januari 2013)

RVV 458: Advies over drie koninklijke besluiten m.b.t. de benamingen en de kenmerken van respectievelijk de gasolies bestemd voor verwarming en voor gebruik in niet voor de weg bestemde mobiele machines, de gasolie-diesel voor wegvoertuigen en benzine voor benzine-motoren (17 januari 2013)

RVV 459: Advies over een ontwerp van gedragscode met betrekking tot elektronische facturatie (17 januari 2013)

RVV 460: Advies over een ontwerp van koninklijk besluit tot vaststelling van de voorwaarden van het indienen en behandelen van de vrijstelling op de REACH verordening, de biociden verordening en de CLP verordening wanneer dat noodzakelijk is in het belang van defensie (2 april 2013)

RVV 461: Advies over een ontwerp KB houdende vaststelling van de vergoeding van de erkende ondernemingsloketten voor het beheer van de machtigingen ambulante activiteiten tijdens de vervangingsoperatie van de papieren machtigingen door elektronische machtigingen (2 april 2013)

RVV 462: Advies over een voorontwerp van koninklijk besluit betreffende het op de markt aanbieden en het gebruiken van biociden (8 mei 2013)

RVV 463: Advies over een ontwerp van circulaire van de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (FSMA) over berichten, reclame en andere stukken die betrekking hebben op een openbaar aanbod van rechten van deelneming van een openbare ICB met een veranderlijk aantal rechten van deelneming (31 mei 2013)

RVV 464: Advies over het voorontwerp van wet houdende invoeging van het Boek XIII “Overleg” in het Wetboek Economisch Recht (14 juni 2013)

RVV 465: Advies over een voorstel van koninklijk besluit betreffende vruchtensappen, vruchtennectar en bepaalde soortgelijke producten (1ste juli 2013)

RVV 466: Advies over een ontwerp van koninklijk besluit tot opheffing van het koninklijk besluit van 2 maart 1992 betreffende de prijsaanduidingen van kappersdiensten (10 oktober 2013)

RW 467: Advies over een ontwerp van koninklijk besluit tot vaststelling van de minimumeisen voor het aanbrenge van milieuboodschappen op bouwproducten en het oprichten van een federale databank voor milieuproductverklaringen (3oktober 2013)

RW 468: Advies over een voorontwerp van koninklijk besluit tot het nemen van bijzondere maatregelen en tot afwijken van sommige bepalingen van boek VI van het Wetboek van economisch recht voor bepaalde categorieën van financiële diensten (7 november 2013)

RW 469: Advies over een ontwerp van koninklijk besluit betreffende het op de markt brengen van stoffen geproduceerd in nanoparticulaire toestand (7november 2013)

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

B. DE SAMENVATTINGEN VAN DE ADVIEZEN VAN DE RAAD VAN 2013.

Advies RW 457 – over een ontwerp van koninklijk besluit betreffende het Federale Reductieprogramma voor Pesticiden 2013-2017 (17 januari 2013)

Het ontwerp van koninklijk besluit voorgelegd aan de Raad voor het Verbruik legt het federale reductieprogramma voor pesticiden (FRPP) vast voor de periode 2013-2017. Het FRPP is het Belgische federale actieplan voor de reductie van gewasbeschermingsmiddelen en biociden. Het maakt deel uit van het NAPAN, het Belgische federale plan dat voortvloeit uit richtlijn 2009/128 van de EU voor een duurzaam gebruik van pesticiden.

De **Raad voor het Verbruik** maakt voornamelijk bemerkings over de inhoud en de draagwijdte van het federale plan, en meer in het bijzonder inzake communicatie, beheer van de informatie en opvolging van de acties. Hij legt ook de nadruk op de kwaliteit van de professionelen die belast zijn met de uitvoering van het plan, meer bepaald wat de opvolging betreft van de intoxicaties en de waarnemingspost voor gewasbeschermingsmiddelen en biociden.

Advies RW 458 – over drie koninklijke besluiten m.b.t. de benamingen en de kenmerken van respectievelijk de gasolies bestemd voor verwarming en voor gebruik in niet voor de weg bestemde mobiele machines, de gasolie-diesel voor wegvoertuigen en benzines voor benzinemotoren (17 januari 2013)

De staatssecretaris voor Leefmilieu, Energie, Mobiliteit en Staatshervorming verzocht de Raad voor het verbruik om advies over drie koninklijke besluiten m.b.t. de benamingen en de kenmerken van respectievelijk de gasolies bestemd voor verwarming en voor gebruik in niet voor de weg bestemde mobiele machines, de gasolie-diesel voor wegvoertuigen en benzines voor benzinemotoren.

Deze koninklijke besluiten hebben hoofzakelijk tot doel 3 Europese richtlijnen (98/70/EG, 2009/30/EG, 2011/63/EU) om te zetten naar het Belgische recht. De **Raad** adviseert om zo nauw mogelijk aan te sluiten bij de duidelijke bewoordingen van die richtlijnen.

Bovendien merkt de **Raad** op dat het verbod om een product *te gebruiken* als benzine, gasolie of gasolie-diesel indien het niet de kenmerken bepaald in de Belgische koninklijke besluiten bezit, te ver gaat. Het is immers mogelijk dat andere lidstaten de Europese norm niet op precies dezelfde manier naar hun nationale recht hebben omgezet als in België. Een verbod om producten onder voornoemde benamingen *op de Belgische markt te brengen* indien zij niet aan de Belgische norm voldoen, volstaat om de doelstellingen van de richtlijn en de koninklijke besluiten te bereiken.

Advies RVW 459 – over een ontwerp van gedragscode met betrekking tot elektronische facturatie (17 januari 2013)

De **Raad** heeft dit ontwerp van gedragscode op het vlak van elektronische facturatie grondig bestudeerd. Hij juicht een dergelijk initiatief toe, dat in se voor alle sectoren gunstig en positief kan zijn.

De **Raad** is van mening dat de gedragscode in wezen beschouwd mag worden als een goed werkkader, maar dat deze qua vorm vatbaar is voor verbetering. De **Raad** betreurt immers dat er nog veel schaduwgebieden zijn, waar veel ruimte voor interpretatie gelaten wordt.

Daarom stelt de **Raad** voor om in de eerstkomende maanden een herevaluatie te maken en daarin de aan- en opmerkingen van alle sectoren mee in overweging te nemen.

Advies RVW 460 – over een ontwerp van koninklijk besluit tot vaststelling van de voorwaarden van het indienen en behandelen van de vrijstelling op de REACH verordening, de biociden verordening en de CLP verordening wanneer dat noodzakelijk is in het belang van defensie (2 april 2013)

Het ontwerp van besluit dat aan de Raad voor het Verbruik wordt voorgelegd heeft tot doel de voorwaarden vast te stellen van het indienen en behandelen van de vrijstelling op de REACH verordening, de biociden verordening en de CLP verordening wanneer dat noodzakelijk is in het belang van defensie.

12

De **Raad voor het Verbruik** maakt opmerkingen over de vertaling die niet helemaal met de originele Nederlandse versie overeenstemt. De **Raad** vestigt de aandacht op het beperkende aspect van het ontwerp van besluit vanwege het 'dual use product, en het gebruik van dezelfde producten voor de ordehandhaving en stelt voor om ten minste de mogelijkheid op te nemen van een vrijstelling voor ordehandhaving aangezien het een activiteit is die tamelijk verwant is aan de militaire toepassing. Tot slot stelt de **Raad** voor om de huidige vrijstellingsperiode te verlengen.

Advies RVW 461 – over een ontwerp KB houdende vaststelling van de vergoeding van de erkende ondernemingsloketten voor het beheer van de machtigingen ambulante activiteiten tijdens de vervangingsoperatie van de papieren machtigingen door elektronische machtigingen (2 april 2013)

De minister van Middenstand, KMO's, Zelfstandigen en Landbouw heeft de Raad voor het Verbruik om een advies gevraagd over een ontwerp van KB houdende vaststelling van de vergoeding van de erkende ondernemingsloketten voor het beheer van de machtigingen ambulante activiteiten tijdens de vervangingsoperatie van de papieren machtigingen door elektronische machtigingen.

De **Raad** heeft geen opmerkingen over dit ontwerp van KB.

Advies RVW 462 – over een voorontwerp van koninklijk besluit betreffende het op de markt aanbieden en het gebruiken van biociden (8 mei 2013)

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

De staatssecretaris voor Leefmilieu verzocht de **Raad voor het Verbruik** om een advies over het voorontwerp van koninklijk besluit betreffende het op de markt aanbieden en het gebruiken van biociden.

De **Raad** nam met aandacht kennis van dit voorontwerp, dat volgende doelstellingen beoogt: (i) het versterken van de Europese integratie voor het toelaten van het op de markt aanbieden van biociden, (ii) verdere opvolging van het saneren van de Belgische markt van biociden, (iii) verbeteren van de effectieve controle op de wetgeving, (iv) een duidelijker en eenvoudiger toepasbaar onderscheid tussen gevaarlijke professionele producten en producten voor particulieren en (v) verder garanderen van een hoog niveau van bescherming van de gezondheid en het leefmilieu.

De **Raad** formuleert nochtans verscheidene bemerkingen.

Vooreerst stelt de **Raad** vast, dat het voorontwerp, zonder dat dit altijd expliciet wordt vermeld in de tekst, moet worden samen gelezen met verordening 528/2012 betreffende het op de markt aanbieden en het gebruik van biociden. Hij suggereert om duidelijker te verwijzen naar die verordening, zodat het voorontwerp van koninklijk besluit vlotter leesbaar en begrijpelijker wordt.

De **Raad** vindt het overigens jammer dat de terminologie die België gebruikt in het voorontwerp van koninklijk besluit niet altijd overeenkomt met die van de andere landen van de Europese Unie (ook de buurlanden), in hun equivalente wetgevingen. Volgens de **Raad** zorgen al deze elementen voor een gebrek aan duidelijkheid van het voorontwerp van koninklijk besluit, evenals de complexe of vage formulering van bepaalde paragrafen uit de tekst. Bijgevolg nodigt hij het kabinet uit om het voorontwerp nog eens volledig te herlezen, en daarbij ook na te gaan of de vertalingen in het Frans en het Nederlands correct zijn.

De **Raad** wenst op te merken dat de CLP-verordening (1272/2008) ook van toepassing is op de indeling, etikettering en verpakking van biociden. De **Raad** wenst dus dat in de tekst van het voorontwerp zowel verwezen wordt naar richtlijn 1999/45 als naar de CLP-verordening, telkens wanneer dat opportuun is.

Wat de informatie naar het publiek toe betreft, herhaalt de **Raad** hier nog eens dat hij ervan overtuigd is, dat een informatieve webpagina hieromtrent zeer nuttig zou zijn. Het zou een goed instrument zijn om begrijpelijke en goed samenhangende informatie te verspreiden.

Het voorontwerp voorziet respectievelijk in een retroactieve toelating en een retroactieve kennisgeving. De **Raad** is hier geen voorstander van, want wenst te vermijden dat producten die illegaal op de markt werden aangeboden, schadelijk zijn voor de gezondheid en het leefmilieu en een gezonde concurrentie in de weg staan, zouden kunnen worden geregulariseerd via een vereenvoudigde procedure. Hij suggereert dat dergelijke producten snel uit de handel zouden worden genomen, en vervolgens de klassieke procedure doorlopen om op de markt te kunnen worden aangeboden.

De **Raad** apprecieert de transparantie van het systeem. Hij benadrukt, dat wanneer documenten ter beschikking van het grote publiek worden gesteld, dit in verstaanbare taal moet gebeuren.

Advies RVV 463 – over een ontwerp van circulaire van de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (FSMA) over berichten, reclame en andere stukken die betrekking hebben op een openbaar aanbod van rechten van deelneming van een openbare ICB met een veranderlijk aantal rechten van deelneming (31 mei 2013)

De voorzitter van de FSMA verzocht de Raad voor het Verbruik om een advies over een circulaire aangaande 'Berichten, reclame en andere stukken die betrekking hebben op een openbaar aanbod van rechten van deelneming van een openbare ICB met een veranderlijk aantal rechten van deelneming'.

De **Raad** is het eens met het uitvaardigen van deze circulaire, die een publicatie is van de interne jurisprudentie die door de FSMA werd opgebouwd en die tegemoet komt aan een kern-taak van de FSMA, met name de bescherming van de financiële consument. De **Raad** wijst er op dat, hoewel de problematiek betreffende de publiciteit voor ICB's lijkt afgenomen, deze circulaire geen statisch document mag zijn en snel moet kunnen worden aangepast aan de noden van de markt.

Voorts vraagt de **Raad** aan de FSMA om in de tekst van de circulaire op bepaalde punten, onder andere vermelding van wetsbepalingen, gebruik van de landsta(a)l(en), en invulling van bepaalde termen en begrippen, duidelijker en completer te zijn.

14

De **vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties** wijzen op het potentieel misleidende karakter van sommige begrippen ('favourable', 'unfavourable' en 'medium'), voorstellingen (de schaal die wordt gebruikt in de KIID) en termen (de '100 %'-garantie) en vragen met klem aan de FSMA om hier de nodige aandacht aan te schenken. Investerings in ICB's zijn voor, vaak niet-financieel geschoolde, consumenten nooit risicoloos en mogen dan ook niet als dusdanig worden voorgesteld.

Advies RVV 464 – over het voorontwerp van wet houdende invoeging van het Boek XIII "Overleg" in het Wetboek Economisch Recht (14 juni 2013)

Tijdens zijn vergadering van 30 april 2013 kreeg de **Raad voor het Verbruik** van zijn Bureau de opdracht om een advies over te maken betreffende het voorontwerp van wet houdende invoeging van het Boek XIII "Overleg" in het Wetboek van economisch recht.

De **Raad** staat zeker positief tegenover het initiatief om het institutioneel landschap doorzichtiger, daadkrachtiger en efficiënter te maken. De **Raad** is dan ook bereid mee te stappen in dit verhaal op voorwaarde dat er een garantie bestaat van een echte toegevoegde waarde.

De **Raad** betreurt wel dat enkel de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven werd geraadpleegd bij de besprekingen rond Boek XIII. Hij vraagt om nauwer betrokken te worden in de discussies met betrekking tot de onderdelen van het economisch wetboek die een rechtstreekse invloed hebben op de **Raad**.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Met betrekking tot de samenstelling en de werking van de Bijzondere Raadgevende Commissies (BRC) binnen de Centrale Raad voor het bedrijfsleven (CRB), meent de **Raad** dat het niet duidelijk is welke procedures en criteria gehanteerd zullen worden.

Om te bepalen welke bestaande raadgevende organen als BRC in de CRB geïntegreerd kunnen worden, werd een lijst van consultatieve organen opgenomen in Boek XIII. Deze lijst mist coherentie.

Omtrent de centrale behandeling van elke adviesaanvraag door de CRB blijft de **Raad** met een aantal vragen zitten. De rol van de CRB is niet helemaal duidelijk:

- (1) kan een minister nog steeds vragen om een bepaalde adviesaanvraag aan een BRC te richten?
- (2) indien de minister niets specificeert, op basis van welke criteria zal de CRB bepalen aan welke BRC hij de adviesaanvraag voorlegt?

De **Raad** merkt op dat momenteel bepaalde wetten verplicht een advies vereisen van een specifiek adviesorgaan.

De **Raad** vraagt zich af hoe een globaal advies van de CRB eruit zal zien. Voor de **Raad** is het belangrijk dat de adviezen van de verschillende BRC in hun geheel in het globale advies worden opgenomen en dus niet een samenvatting ervan door de CRB. De **Raad** benadrukt het belang van de individuele standpunten van de BRC en hun leden in het kader van het wetgevingsproces. In geval van één samenvattend globaal advies van de CRB dreigen deze standpunten te verwateren tot een algemeen advies zonder toegevoegde waarde.

De **Raad** vraagt zich tenslotte af op welke manier de CRB het secretariaat van de BRC zal waarnemen. Betekent dit dat de BRC ook over een volwaardig wetenschappelijk secretariaat binnen de CRB zullen kunnen beschikken?

Advies RW 465 – over een voorstel van koninklijk besluit betreffende vruchtensappen, vruchtennectars en bepaalde soortgelijke producten (1ste juli 2013)

Dit voorstel van koninklijk besluit heeft als doel de wijzigingen, aangebracht in de richtlijn 2001/112/EG van de Raad inzake voor menselijke voeding bestemde vruchtensappen en bepaalde soortgelijke producten door richtlijn 2012/12/EU van het Europees Parlement en de Raad van 19 april 2012, in te brengen in het koninklijk besluit van 19 maart 2004 betreffende vruchtensappen, vruchtennectars en bepaalde soortgelijke producten dat voornoemde richtlijn 2001/112/EG omzet in Belgisch recht.

Bij richtlijn 2012/12/EU zijn de bepalingen van richtlijn 2001/112/EG ingrijpend herzien. Dit resulteerde in vele wijzigingen die dienden doorgevoerd te worden aan het koninklijk besluit van 19 maart 2004 en er werd gekozen om een nieuw koninklijk besluit op te stellen.

De **Raad voor Verbruik** heeft geen opmerkingen bij het voorstel van koninklijk besluit betreffende vruchtensappen, vruchtennectars en bepaalde soortgelijke producten.

Advies RVV 466 – over een ontwerp van koninklijk besluit tot opheffing van het koninklijk besluit van 2 maart 1992 betreffende de prijsaanduidingen van kappersdiensten (10 oktober 2013)

In zijn brief van 12 juni 2013 heeft de heer Johan Vande Lanotte, minister van Economie en Consumenten het advies van de **Raad voor Verbruik** gevraagd over het ontwerp van koninklijk besluit tot opheffing van het koninklijk besluit van 2 maart 1992 betreffende de prijsaanduiding van kappersdiensten.

De keuze tot opheffing van het koninklijk besluit wordt ingegeven door zowel de wens om de lasten voor de beroepsuitoefenaars te vereenvoudigen als de reeds bestaande verschillende wettelijke bepalingen die een effectieve informatiewaarborg aan de consument verstrekken.

Een duidelijke prijsaanduiding is voor de consument noodzakelijke informatie, die beschikbaar en volledig moet zijn alvorens de consument het kapsalon binnenstapt. Hoewel de **Raad** meent dat deze garanties ook worden geboden na de opheffing van bovenstaand KB, wil hij duidelijk wijzen op de verplichtingen die blijven bestaan en voortvloeien uit verschillende wettelijke bepalingen en die momenteel niet worden nageleefd.

De **Raad** vraagt dan ook dat er een correcte handhaving komt van de regelgeving door middel van strikte controles, waarschuwingen en bijhorende sancties. De **Raad** wenst op de hoogte gehouden te worden van de resultaten van deze controles.

Advies RVV 467 – over een ontwerp van koninklijk besluit tot vaststelling van de minimumeisen voor het aanbrengen van milieuboodschappen op bouwproducten en het oprichten van een federale databank voor milieuproductverklaringen (3 oktober 2013)

De staatssecretaris voor Leefmilieu verzocht de Raad voor het Verbruik om een advies over het ontwerp van koninklijk besluit tot vaststelling van de minimumeisen voor het aanbrengen van milieuboodschappen op bouwproducten en het oprichten van een federale databank voor milieuproductverklaringen.

De Raad nam met aandacht kennis van dit ontwerp en formuleert hierbij enkele algemene opmerkingen. De titel van het ontwerp van KB heeft een misleidend karakter, en dient duidelijker te stellen dat het enerzijds betrekking heeft op de minimumeisen voor het aanbrengen van milieuboodschappen op bouwproducenten en anderzijds op de registratie van milieuproductverklaringen in een federale databank.

Wat betreft de registratie van de milieuproductverklaringen vraagt de **Raad** dat het vrijwillig karakter duidelijker verwoord wordt in het KB. Daarnaast dringt de **Raad** aan op een geharmoniseerde aanpak op Europees vlak voor de databank voor milieuproductverklaringen teneinde een vlotte uitwisselbaarheid van de gegevens tussen de databanken mogelijk te maken. De **Raad** vraagt in dit kader aan de overheid om de nodige maatregelen te nemen om een dynamisch en reactief beheer van de databank tot stand te brengen. Zo vindt de **Raad** het belangrijk dat deze databank gezamenlijk beheerd wordt door de betrokken sectoren met het oog op het optimaliseren van het beheer en het gebruik. De **Raad** vraagt ook met aandrang dat de financiering van deze databank zal worden overlegd met de betrokken sectoren.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Verder betreft de **Raad** het gebrek aan een impactanalyse. De financiële consequenties van dat KB op de bedrijven (impact op de kosten van de producten, ...) werden niet nagegaan en zijn niet bekend.

Ten slotte merkt de **Raad** op dat de taalversies niet overal overeenstemmen en vraagt de nodige aanpassingen.

Naast deze algemene opmerkingen heeft de **Raad** ook enkele specifieke commentaren. Zo is de **Raad** onder meer van mening dat het toepassingsgebied van het ontwerp KB verbeterd kan worden en dat er duidelijkheid moet zijn over de te gebruiken definities. De **Raad** vraagt ook enkele preciseringen en taalcorrecties. Verder vraagt de **Raad** dat de collectieve milieu-productverklaringen dynamisch kunnen beheerd worden en dat de geregistreerde informatie pas mits toelating van de fabrikant kan vrijgegeven worden. Tot slot is de **Raad** geen voorstander van de vrijstelling van bepaalde milieuboodschappen van een milieuproductverklaring.

Advies RVV 468 – over een voorontwerp van koninklijk besluit tot het nemen van bijzondere maatregelen en tot afwijken van sommige bepalingen van boek VI van het Wetboek van economisch recht voor bepaalde categorieën van financiële diensten (7november 2013)

De minister van Economie en Consumenten heeft de Raad om een advies verzocht over een ontwerp van koninklijk besluit tot het nemen van bijzondere maatregelen en tot afwijken van sommige bepalingen van boek VI van het Wetboek van economisch recht voor bepaalde categorieën van financiële diensten.

17

De **Raad** heeft geen wezenlijke opmerkingen over dit ontwerp van KB.

Advies RVV 469 – over een ontwerp van koninklijk besluit betreffende het op de markt brengen van stoffen geproduceerd in nanoparticulaire toestand (7november 2013)

De minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid heeft aan de Raad voor het Verbruik gevraagd om een advies uit te brengen over het ontwerp van koninklijk besluit betreffende het op de markt brengen van stoffen geproduceerd in nanoparticulaire toestand. Het ontwerp van koninklijk besluit heeft als voorwerp het aanleggen van een register van stoffen geproduceerd in nanoparticulaire toestand en van mengsels en voorwerpen die zulke stoffen bevatten.

De **Raad** is voorstander van actievoering voor het ontwikkelen van initiatieven die de gezondheid van de werknemers, de consumenten, het milieu en het vertrouwen van de consumenten in producten die nanomateriaal bevatten, verbeteren. Niettemin stelt de **Raad** vast dat het KB niet aan alle bekommernissen van de deelnemende partijen beantwoordt en dat het moet herzien worden.

De **Raad** wil er op wijzen dat de definities van het ontwerp van KB zeer technisch zijn en vraagt dan ook dat ze minder voor interpretatie vatbaar zouden zijn. De **Raad** stelt voor een contact- en steunpunt op het niveau van de administratie op te richten en te voorzien in een begeleidingsdocument om het ontwerp van KB beter en gemakkelijker te begrijpen. De **Raad**

merkt op dat de taalversies niet helemaal overeenstemmen en vraagt de nodige aanpassingen aan te brengen.

De **vertegenwoordigers van de productie** pleiten ervoor dat het reglementair kader van het nanomateriaal op Europees niveau wordt behandeld en meer in het bijzonder in het REACH-kader. De **vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties** stimuleren de federale overheden om te blijven pleiten voor een versterking van het Europese wettelijke kader, maar deze initiatieven mogen echter geen aanleiding geven tot een uitstel van de creatie van een Belgisch nanoregister.

Wat betreft het toepassingsgebied van dit ontwerp KB zijn de **vertegenwoordigers van de verbruikersorganisaties** van mening dat stoffen en mengsels met pigmenten dienen te worden geregistreerd, uitgezonderd pigmenten in voorwerpen en samengestelde objecten. De **vertegenwoordigers van de productie** zijn voorstander van het behoud van de vrijstelling voor pigmenten. Volgens hen zullen nieuwe analyses van deze producten geen nieuwe elementen aanbrengen omdat ze vaak getest werden onder bestaande wetgevingen en al lange tijd op de markt zijn. De **vertegenwoordigers van de productie** stellen eveneens voor dat de onder REACH geregistreerde stoffen die aangeven dat ze nanomateriaal bevatten, worden vrijgesteld omdat alle informatie is doorgegeven. De **vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties** zijn tegen de uitsluiting van de overeenkomstig REACH geregistreerde stoffen uit het toepassingsgebied van het ontwerp van KB, omdat in de informatieverplichtingen volgens REACH bepaalde belangrijke gegevens over cruciale identificatieaspecten van stoffen, die in België wel degelijk worden opgevraagd, ontbreken.

De **vertegenwoordigers van de productie** wijzen op het gebrek aan duidelijkheid in het KB over de producten die al vóór de inwerkingtreding van het KB op de markt bestonden. Gezien de korte termijn voor een registratie voor 1 januari 2015 en de datum van het in toepassing brengen op 1 januari 2015, lijkt het moeilijk om te registreren voordat het KB in werking treedt.

Ten slotte benadrukken de **vertegenwoordigers van de verbruikersorganisaties** dat het doorgeven van het CAS nummer een van de elementen is die de traceerbaarheid van nanomaterialen in de keten moet verzekeren. De **vertegenwoordigers van de productie** menen dat de doorgifte van het CAS nummer enkel moet gebeuren als het beschikbaar is. Deze gegevens liggen trouwens erg gevoelig ten aanzien van de vertrouwelijkheid ervan.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

IV. Bijlagen

Bijlage 1

Statuten

Koninklijk besluit van 20 februari 1964 houdende oprichting van een Raad voor het Verbruik, gewijzigd door de koninklijke besluiten van 2 juli 1964, 27 maart 1969, 30 november 1973, 18 juli 1983, 6 april 1984, 28 juni 1985, 9 december 1992 en 23 januari 1997.

(Gecoördineerde tekst)

BOUDEWIJN, Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, Onze Groet.

Gelet op artikel 29 van de Grondwet;

Overwegende dat het nodig is de verbruiker op de volledigste en meest objectieve wijze voor te lichten en raad te geven, omtrent de diensten en de marktproducten, ten einde een betere bescherming van zijn belangen te verzekeren;

Overwegende dat het gepast is de verscheidene handelingen, ondernomen ten voordele van de verbruiker, te bevorderen, te coördineren en te harmoniëren, ten einde hem een grotere doelmatigheid te verschaffen;

Overwegende dat het gewenst is dat de regering voorgelicht wordt betreffende de mening van de verbruikers over de zaken die hen, in hun hoedanigheid van actieve economische agenten aanbelangen;

Overwegende dat, om dit doel te bereiken, het onontbeerlijk blijkt een adviserende raad, samengesteld uit ter zake bevoegde personen, op te richten;

Gelet op het advies van de Raad van State;

Gelet op het advies van de Inspectie van Financiën, gegeven op 10 januari 1964;

Op de voordracht van Onze Minister van Economie,

Hebben wij besloten en besluiten wij:

Artikel 1. Bij het Ministerie van Economische Zaken en Energie wordt een adviserend orgaan ingesteld, Raad voor het Verbruik genaamd.

Art.2. De Raad voor het Verbruik heeft tot opdracht:

1. hetzij op eigen initiatief, hetzij op verzoek van de Minister die Economische Zaken tot zijn bevoegdheid heeft, van de Executieven of van de Gestelde Lichamen:

» adviezen uit te brengen waarbij de verschillende standpunten worden uitgedrukt die in zijn schoot werden uiteengezet over problemen die de consumptie van produkten en het gebruik van de diensten aanbelangen en over problemen die voor de consumenten van belang zijn;

» voorstellen doen inzake de acties die worden ondernomen of nog moeten worden ondernomen in het voordeel van de consument;

2. gedachtewisseling en overleg mogelijk te maken tussen de vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties en vertegenwoordigers van de organisaties van de produktie, de distributie, de landbouw en de middenstand, over alles wat de problemen van de consument aanbelangt;

3. documentatie te zoeken en te verzamelen over de consumptieproblemen in het algemeen, de daarmee samenhangende onderzoekswerkzaamheden te volgen en aan te moedigen, alsook de acties, ondernomen om de consument te informeren, te coördineren en te harmoniseren.

Art. 3 § 1. De Raad is als volgt samengesteld:

» een voorzitter;

» twee ondervoorzitters;

» dertien leden ter vertegenwoordiging van de consumentenorganisaties;

» acht leden ter vertegenwoordiging van de organisaties van de produktie;

» twee leden ter vertegenwoordiging van de organisaties van de distributie;

» een lid ter vertegenwoordiging van de organisaties van de landbouw;

» twee leden ter vertegenwoordiging van de organisaties van de middenstand.

§ 2. Wat de categorieën van leden opgesomd in § 1 betreft, met uitzondering van de permanente leden-deskundigen, telt de Raad evenveel plaatsvervangende leden als werkende leden.

§ 3. De voorzitter wordt benoemd door de Minister die Economische Zaken tot zijn bevoegdheid heeft.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

§ 4. De ondervoorzitters worden benoemd door de Minister, die Economische Zaken tot zijn bevoegdheid heeft, onder de leden van de Raad, op de respectieve voordracht van de leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen en van de leden die de organisaties van de productie, de distributie, de landbouw en de middenstand vertegenwoordigen.

§ 5. De werkende leden en hun plaatsvervangers worden benoemd door de Minister die Economische Zaken tot zijn bevoegdheid heeft onder de kandidaten voorgesteld door de representatieve organisaties ter verdediging van de consumenten en de representatieve organisaties van de productie, de distributie, de landbouw en de middenstand.

§ 6. Het mandaat duurt vier jaar en is hernieuwbaar.

In het geval dat de voorzitter, een ondervoorzitter of een lid zijn functies definitief neerlegt voor het eindigen van zijn mandaat, maakt de nieuwe opdrachthouder het mandaat van de persoon die hij vervangt af.

Art.4. De Raad kan deskundigen uitnodigen zijn vergaderingen bij te wonen.

De Minister die de Economische Zaken onder zijn bevoegdheid heeft, kan de zittingen bijwonen of er zich op doen vertegenwoordigen.

De zittingen zijn niet openbaar.

Art.5. De Minister, die de Economische Zaken onder zijn bevoegdheid heeft, duidt, onder de ambtenaren, van zijn Departement, de secretaris evenals de ambtenaren die deel uitmaken van het secretariaat aan.

Art.6. De Raad kan in zijn schoot een bureau instellen waarvan de ondervoorzitters ambts-halve deel uitmaken, alsmede subcommissies.

Hij maakt zijn huishoudelijk reglement op. Het reglement is onderworpen aan de goedkeuring van de Minister die de Economische Zaken onder zijn bevoegdheid heeft.

Art.7. De Raad stelt een jaarverslag op over zijn werkzaamheden ten behoeve van de Minister die de Economische Zaken onder zijn bevoegdheid heeft.

Art.8. De uitgaven die voortspruiten uit de opdrachten van de Raad, alsmede de werkingskosten, worden ten laste gelegd van de begroting van het Ministerie van Economische Zaken.

Art.9. Onze Minister van Economie is belast met de uitvoering van dit Besluit.

Bijlage 2

Huishoudelijk reglement

Gelet op het koninklijk besluit van 20 februari 1964 houdende instelling van de Raad voor het Verbruik gewijzigd bij de KB van 2 juli 1964, 27 maart 1969, 3 november 1973, 5 november 1976, 9 juli 1980, 18 juli 1983, 6 april 1984, 28 juni 1985, 9 december 1992 en 23 januari 1997;

Heeft de Raad voor het Verbruik zijn huishoudelijk reglement als volgt vastgesteld:

Hoofdstuk I Raad voor het Verbruik

Art. 1.

De Raad voor het Verbruik vergadert op uitnodiging van zijn voorzitter of van de ondervoorzitter die hem vervangt. De uitnodigingen worden verzonden ten laatste 10 volle dagen voor de vergadering, behoudens hoogdringendheid.

De Raad wordt eveneens opgeroepen op verzoek van de Minister van Economische Zaken of van vijf werkende leden van de Raad; in dit geval moet hij binnen de vijftien dagen volgend op het verzoek bijeenkomen.

In alle gevallen vermeldt de agenda de onderwerpen die ter sprake worden gebracht en de besprekingen lopen uitsluitend over deze onderwerpen.

Art. 2.

De plaatsvervangende leden worden eveneens opgeroepen en nemen deel aan de vergaderingen van de Raad.

De plaatsvervangende leden, vervangen ambtshalve de werkende leden behorende tot hun, volgens de lijst in bijlage gehergroepeerde organisaties.

Een plaatsvervangend lid mag in geen geval op dezelfde vergadering meerdere werkende leden vervangen.

Art. 3.

De Raad kan slechts op geldige wijze beraadslagen, wanneer minstens tien leden met beraadslagende stem, de voorzitter niet meegerekend, aanwezig zijn. Na een tweede bijeenroeping beraadslaagt de Raad evenwel op geldige wijze, ongeacht het aantal aanwezige leden.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Hoofdstuk II Dagelijks Bestuur van de Raad voor het Verbruik

Art. 4.

Het Dagelijks Bestuur is samengesteld uit de voorzitter van de Raad, de ondervoorzitters en tien bijzitters.

De leden van het Dagelijks Bestuur andere dan de voorzitter en de ondervoorzitters moeten voorgesteld worden door vijf werkende leden; zij worden verkozen bij een meerderheid der aanwezige leden met beraadslagende stem.

Art. 5.

Het Dagelijks Bestuur bereidt de aan de Raad voor te leggen stukken voor; het stelt de agenda op van de vergaderingen van de Raad en waakt over de uitvoering van de opdrachten die aan de commissies toegewezen worden.

Het stelt de uiterste datum vast waarop verslagen en adviezen aan de plenaire vergadering moeten voorgelegd worden.

Elk voorstel tot het geven van een advies kan slechts bij een gekwalificeerde 2/3 de meerderheid worden verworpen.

Art. 6.

Bij verhindering van de voorzitter, nodigen de ondervoorzitters beurtelings uit tot de vergaderingen van het Dagelijks Bestuur van de Raad en zitten zij deze beurtelings voor.

Art. 7.

Het Dagelijks Bestuur kan mits de latere goedkeuring van de Raad, commissies oprichten.

Art. 7 bis.

Bij gewettigde hoogdringendheid kan het Dagelijks Bestuur unaniem beslissen om adviezen en voorstellen aan te nemen, onder voorbehoud van een latere goedkeuring ervan door de Raad.

In dergelijk geval kan het Dagelijks Bestuur ook unaniem beslissen om over te gaan tot de definitieve goedkeuring, via stemming op afstand van de leden van de Raad. Indien er binnen 10 kalenderdagen na de dag waarop het advies van het Dagelijks Bestuur naar de leden verzonden werd geen amendementen werden ingediend, wordt het advies geacht formeel te zijn goedgekeurd door de Raad.

In dergelijk geval kan het Dagelijks Bestuur ook unaniem beslissen om over te gaan tot de definitieve goedkeuring, via stemming op afstand van de leden van de Raad.

- Indien er binnen 10 kalenderdagen^{1 2} na de dag waarop het advies van het Dagelijks Bestuur naar de leden verzonden werd geen amendementen werden ingediend, wordt het advies geacht formeel te zijn goedgekeurd door de Raad.
- In geval van een amendement voorgesteld door een lid van de Raad in de voormelde termijn, beslist de voorzitter van de Raad:
 - hetzij over te gaan tot een nieuwe stemming op afstand over het geamendeerde ontwerp, dat als aangenomen zal worden beschouwd door de Raad bij gebrek aan amendementen in een periode van 10 kalenderdagen⁽¹⁾⁽²⁾ na de dag waarop de gewijzigde tekst werd verzonden;
 - hetzij het geamendeerde ontwerp voor te leggen aan het Dagelijks Bestuur;
 - hetzij het dossier naar de bevoegde Commissie terug te zenden.

Het Dagelijks Bestuur mag slechts de hoogdringendheidsprocedure invoeren indien minstens drie leden-vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties en drie ledenvertegenwoordigers van de beroepsorganisatie aanwezig zijn of vertegenwoordigd door een gemachtigd lid van het Dagelijks Bestuur dat drager is van een specifieke volmacht voor de beslissing die in het kader van de hoogdringendheidsprocedure moet worden genomen.

Een lid van het Dagelijks Bestuur kan slechts drager zijn van één volmacht.

Artikel 7ter

Wanneer ze van oordeel zijn dat ontwerpen van reglementering die aan de Raad ter advies worden voorgelegd, beperkt blijven tot een trouwe omzetting van Europese harmoniseringsrichtlijnen van technische aard, kunnen de voorzitter van de bevoegde Commissie en de verslaggevers in geval van hoogdringendheid het ontwerpadvies rechtstreeks op afstand laten stemmen door de leden van de Raad.

- Indien er binnen 10 kalenderdagen^{(1) (2)} na de dag waarop het ontwerpadvies naar de leden verzonden werd geen amendementen werden ingediend, wordt het advies geacht formeel te zijn goedgekeurd door de Raad.
- In geval van een amendement voorgesteld door een lid van de Raad in de voormelde termijn, beslissen de voorzitter van de bevoegde Commissie en de verslaggevers:
 - hetzij over te gaan tot een nieuwe stemming op afstand over het geamendeerde ontwerp, dat als aangenomen zal worden beschouwd door de Raad bij gebrek aan

¹ (1) Deze termijn wordt op 20 kalenderdagen gebracht in juli en augustus.

² (2) Indien de termijn afloopt op een zaterdag of een zondag, wordt hij verlengd tot de daaropvolgende werkdag.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

amendementen in een periode van 10 kalenderdagen^{(1) (2)} na de dag waarop de gewijzigde tekst werd verzonden;

- hetzij het geamendeerde ontwerp voor te leggen aan het Dagelijks Bestuur;
- hetzij het dossier naar de bevoegde Commissie terug te zenden.

Hoofdstuk III Commissies

Art. 8.

De Raad kan, voor een bepaalde tijd commissies oprichten die belast worden met technische vraagstukken of bijzondere problemen. Deze commissies worden door de voorzitter of de ondervoorzitters voorgezeten, of bij gebrek, door een persoon, aangeduid door het Dagelijks Bestuur. Zij omvatten minstens drie leden.

Zij kunnen deskundigen van buitenaf uitnodigen, die op hun voorstel aangeduid zijn door het Dagelijks Bestuur.

De door de Commissies aangeduide verslaggevers leggen de werkzaamheden van deze commissies op de vastgestelde termijn voor aan de Raad.

Hoofdstuk IV Algemene bepalingen

Art. 9.

De stemming geschiedt bij handopsteking, bij naamafroeping of bij middel van nominatieve stembriefjes. Een geheime stemming wordt gehouden wanneer het gaat om benoemingen.

Wanneer de stemming geschiedt over procedure- of organisatieproblemen, stemt de voorzitter het laatst en bij staking van stemmen is zijn stem doorslaggevend.

Betreffende adviezen en voorstellen wordt overgegaan tot een individuele raadpleging der leden.

Indien het advies van de Raad niet unaniem is, geeft het de uiteenlopende standpunten weer.

Art. 10.

Alle documenten uitgaande van de Raad en van de commissies, behalve de werkdocumenten, worden in het Nederlands en in het Frans opgesteld.

Art. 11.

Degene die het voorzitterschap waarneemt opent en sluit de vergadering. Hij leidt de besprekingen, waakt over de handhaving der orde en over de toepassing van de voorschriften van het koninklijk oprichtingsbesluit en van het huishoudelijk reglement.

Art. 12.

De voorzitter van de Raad maakt de adviezen en voorstellen van de Raad evenals het jaarlijks activiteitenverslag over aan de Minister van Economische Zaken. Hij vertegenwoordigt de Raad ten overstaan van de overheden en van derden en ondertekent alle briefwisseling die de Raad verbindt. De secretaris ondertekent de gewone briefwisseling.

Art. 13.

De Raad kan tot de publicatie van zijn adviezen, verslagen en voorstellen beslissen.

Art. 14.

Dit huishoudelijk reglement treedt in werking de dag waarop het door de Minister van Economische Zaken wordt goedgekeurd.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Bijlage 3

Samenstelling van de Raad voor het Verbruik

Voorzitter

Dhr. Robert GEURTS
Eredirecteur-generaal

Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand & Energie
Algemene Directie Regulering en Organisatie van de Markt

North Gate III
Koning Albert II-laan 16
1000 Brussel

Tel.: 02 277 70 90
Fax.: 02 277 52 59

Ondervoorzitters

Dhr. de LAMINNE de BEX Gérard (F) – Comeos
Dhr. DUCART Jean-Philippe (F) – Test-Aankoop

27

Secretariaat

Koning Albert II-laan 16
1000 Brussel

Tel.: 02 277 81 68 – 02 277 80 04
Fax.: 02 277 52 59

cc.rv@economie.fgov.be

Dhr. Michel ALLARDIN, secretaris
Gepensioneerd op 31 december 2013

Mw Isabelle MAHIEU
Tel.: 02 277 75 88

isabelle.mahieu@economie.fgov.be

Dhr. Markoen DE SMAELE
Tel.: 02 277 82 13

markoen.desmaele@economie.fgov.be

Lijst van de vertegenwoordigde organisaties

I. ORGANISATIES DIE DE VERBRUIKERS VERTEGENWOORDIGEN

Algemeen Belgisch Vakverbond (ABVV)

Hoogstraat 42, 1000 Brussel
Tel.: 02 506 82 11 - Fax: 02 506 82 29

Algemene Centrale der Liberale Vakbonden van België (ACLVB)

Koning Albertlaan, 95 te 9000 Gent
Tel.: 09 222 57 51 - Fax: 09 221 04 74

Algemeen Christelijk Vakverbond van België (ACV)

Haachtsesteenweg 579 bus10, 1031 Brussel
Tel.: 02 246 31 11 - Fax: 02 246 30 10

Centre Coopératif de l'Education Permanente

Hoogstraat 28, 1000 Brussel
Tel.: 02 500 53 12 - Fax: 02 500 53 97

De Gezinsbond

Troonstraat 125, 1050 Brussel
Tel.: 02 507 88 11 - Fax: 02 511 90 65

Federatie van Belgische Coöperatieven (FEBECOOP)³

Hoogstraat 28, 1000 Brussel
Tel.: 02 500 53 00 - Fax: 02 500 53 97

Kristelijke Arbeiders Vrouwengilden (FEMMA)

Urbain Britsierslaan 5, 1030 Brussel
Tel.: 02 246 51 11

Kristelijke Werknemersbeweging (KWB)

Urbain Britsierslaan 5, 1030 Brussel
Tel.: 02 246 52 52 - Fax: 02 246 52 00

³ Deze organisatie heeft zijn ontslag gegeven

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Ligue des Familles

E de Becolaan 109, 1050 Brussel
Tel.: 02 507 72 11 - Fax: 02 507 72 00

Nationaal Verbond van de Christelijke Mutualiteiten

Haachtsesteenweg 579/40, 1031 Brussel
Tel.: 02 246 41 11 - Fax: 02 246 48 21

Nationaal Unie van Socialistische Mutualiteiten

Sint-Janstraat 32-38, 1000 Brussel
Tel.: 02 515 02 11 - Fax: 02 515 02 07

Réseau des Consommateurs Responsables⁴

1348 Louvain-la-Neuve
Tel.: 0473 39 39 42

Test-Aankoop

Hollandstraat 13, 1060 Brussel
Tel.: 02 542 32 11 - Fax.: 02 542 32 50

29

Verbraucherschutzzentrale Ostbelgien VSZ

Neustraße 119, 4700 Eupen
Tel.: 087 59 18 50 - Fax.: 087 59 18 51

Verbruikersateljee vzw

Agoragalerij
Grasmarkt 105 bus 51, 1000 Brussel
Tel.: 02 552 02 48 - Fax: 02 552 02 55

II. ORGANISATIES DIE DE PRODUCTIE VERTEGENWOORDIGEN

AGORIA

Diamant Building
A. Reyerslaan 80, 1030 Brussel
Tel: 02 706 78 00 - Fax: 02 706 78 01

⁴ Deze organisatie heeft zijn ontslag gegeven

ASSURALIA

de Meeûssquare 29, 1000 Brussel
Tel.: 02 547 56 11 - Fax: 02 547 56 01

Belgische Petroleum Federatie

Kunstlaan 39 bus2, 1040 Brussel
Tél.: 02 508 30 00 - Fax: 02 511 05 91

FEBELFIN – BVB (Belgische Vereniging van Banken)

Aarlenstraat 82, 1040 Brussel
Tel.: 02 507 68 11 - Fax: 02 507 69 39

FEBELFIN – BVK (Beroepsvereniging van het Krediet)

Aarlenstraat 82, 1040 Brussel
Tel.: 02 507 68 11 - Fax: 02 507 69 92

ESSENSCIA

Diamant Building
A. Reyerslaan 80, 1030 Brussel
Tel.: 02 238 97 11 - Fax: 02 231 13 01

FEVIA

Kunstlaan 43, 1040 Brussel
Tel.: 02 550 17 40 - Fax: 02 550 17 54

Nationale Confederatie van het Bouwbedrijf

Lombardstraat 34-42, 1000 Brussel
Tel.: 02 545 56 00 - Fax: 02 545 59 00

Raad voor de Reclame

Barastraat 175, 1070 Brussel
Tel.: 02 502 70 70 - Fax: 02 502 77 33

Verbond van Belgische Ondernemingen (VBO)

Ravensteinstraat 4, 1000 Brussel
Tel.: 02 515 08 11 - Fax: 02 515 09 99

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

III. ORGANISATIE DIE DE DISTRIBUTIE VERTEGENWOORDIGEN

COMEOS (Belgische Federatie voor de Handel en Diensten)

Edmond Van Nieuwenhuyselaan 8, 1160 Brussel
Tel.: 02 788 05 00 - Fax: 02 788 05 01

IV. ORGANISATIES DIE DE MIDDENSTAND VERTEGENWOORDIGEN

Neutraal Syndikaat voor Zelfstandigen (NSZ)

Bisschoffsheimlaan 33, 1000 Brussel
Tel.: 02 217 29 28 - Fax: 02 217 88 41

Union Syndicale des Classes Moyennes (UCM)

Bld. d'Avroy, 42, 4000 Liège
Tel.: 04 221 65 00 - Fax: 04 221 65 55

Unizo

Willebroekkaai 37, 1000 Brussel
Tel.: 078 35 39 39 - Fax: 02 230 93 54

31

V. ORGANISATIES DIE DE LANDBOUW VERTEGENWOORDIGEN

Belgische Boerenbond

Diestsevest 40, 3000 Leuven
Tel.: 016 28 66 21 - Fax: 016 28 66 09

Fédération Wallonne de l'Agriculture (FWA)

Chaussée de Namur, 47, 5030 Gembloux
Tel.: 081 60 00 60 - Fax: 081 60 04 46

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

VERSLAG OVER DE WERKZAAMHEDEN

VAN DE COMMISSIE VOOR

ONRECHTMATIGE BEDINGEN

2013

INHOUD

Commissie voor Onrechtmatige Bedingen

I.	Voorwoord van de voorzitter	37
II.	Flash op de Commissie voor Onrechtmatige Bedingen.....	39
III.	Adviezen uitgebracht in 2013.....	42
	Advies inzake bedingen met betrekking tot de commerciële garantie bij de verkoop van consumptiegoederen	42
	Advies inzake bedingen omtrent de bewijslast in omniumverzekeringen	92
IV.	Bijlagen	101
	1 - Huishoudelijk reglement van de Commissie voor Onrechtmatige Bedingen	100
	2 - Statuten van de Commissie voor Onrechtmatige Bedingen	104
	3 - Lijst van de adviezen uitgebracht door de Commissie voor Onrechtmatige Bedingen	107
	4 - Samenstelling van de Commissie voor Onrechtmatige Bedingen.....	110
	5 - Samenstelling van het dagelijks bestuur	113

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

I. Voorwoord van de voorzitter

Ook in 2013 zette de Commissie voor Onrechtmatige Bedingen haar werkzaamheden voort.

Op 27 februari 2013 verleende de Commissie haar (uitgebreid) advies nr. 33 inzake bedingen met betrekking tot de commerciële garantie bij de verkoop van consumptiegoederen. Over dit advies werd reeds bericht in het voorwoord van 2012. De consument die een consumptiegoed aankoopt bij een professionele verkoper, heeft altijd recht op een wettelijke garantie. Naast de wettelijke garantie wordt vaak ook een betalende commerciële garantie aangeboden. De Commissie heeft een aantal commerciële garanties onderzocht en heeft hieromtrent een advies uitgebracht. Een van de belangrijkste conclusies is dat de consument altijd bij de eindverkoper terecht moet kunnen als hij beroep wil doen op de wettelijke garantie. Dit geldt ook indien hij gekozen heeft voor een commerciële garantie: ook dan moet hij kunnen “terugvallen” op zijn wettelijke rechten ten aanzien van de eindverkoper.

De Commissie ontving op 13 maart 2013 een nieuwe adviesaanvraag van Test-Aankoop in verband met onrechtmatige bedingen in omniumcontracten. De Commissie verleende een advies nr. 34 van 20 november 2013 inzake bedingen omtrent de bewijslast inzake omniumverzekeringen. De Commissie stelde vast dat de aan haar voorgelegde bedingen clausules betreffen waarbij de verzekerde dient aan te tonen dat er geen oorzakelijk verband bestaat tussen zijn grove fout en het schadegeval. Er werd besloten dat de bedingen, die aan de Commissie werden voorgelegd, in strijd zijn met art. 74,21° WMPC, doordat ze aan de verzekerde opleggen dat hij het bewijs dient te leveren dat zijn grove fout niet aan de basis lag van het schadegeval. Hierdoor wordt aan de verzekerde/consument een bewijslast opgelegd die normaal genomen op een andere partij, de verzekeraar, rust. Het moeten leveren van een negatief bewijs (afwezigheid van causaal verband) is volgens de Commissie verhoudingsgewijs veel moeilijker dan het aannemelijk maken dat de grove schuld in hoofde van de verzekerde heeft geleid tot het schadegeval (hetgeen in strijd is met art. 2, 28° WMPC, de algemene norm).

Op 22 maart 2013 ontving de Commissie een nieuwe adviesaanvraag, eveneens van Test-Aankoop, inzake onrechtmatige bedingen in de reglementen van de distributienetbeheerders. In zijn adviesaanvraag verwees Test-Aankoop naar enkele gerechtelijke uitspraken naar aanleiding van gerechtelijke procedures die ze had aangegaan tegen de betrokken distributienetbeheerders. In het kader hiervan vroeg zij aan de distributienetbeheerders om de clausules inzake aansprakelijkheid aan te passen. Test-Aankoop stelde vast dat de clausules, zelfs indien zij door sommige netbeheerders aangepast werden, niet steeds conform zijn met betalingen inzake de onrechtmatige bedingen. Het advies gaf aanleiding tot heel wat studiewerk dat startte in 2013 en gefinaliseerd zal worden begin 2014. U leest hierover meer in het voorwoord van 2014.

*

Verder volgde de Commissie uiteraard met aandacht de evoluties inzake het Wetboek van economisch recht, in het bijzonder de publicatie van de wet van 21 december 2013 (BS 30 de-

ember 2013) van het boek VI inzake “Marktpraktijken en bescherming van de consument”, nu ook het hoofdstuk over onrechtmatige bedingen in dit boek VI werd opgenomen. De secretaris van de Commissie gaf een korte toelichting naar aanleiding van de publicatie van boek VI. De bepalingen inzake onrechtmatige bedingen zijn er terug te vinden onder art.1.8, 22° (de algemene norm), en de art. VI.82 t.e.m. art. VI.87.

Naast het boek VI van het Wetboek van economisch recht is echter ook het nieuw afzonderlijk boek XIV relevant voor de Commissie, vermits dit betrekking heeft op “Marktpraktijken en consumentenbescherming betreffende de beoefenaars van een vrij beroep”. Zoals bekend is de Commissie tevens bevoegd voor de onrechtmatige bedingen inzake vrije beroepen zodat ook dit boek XIV bepalend is voor de Commissie.

Boek XIII van hetzelfde Wetboek van Economisch recht houdende Overlegmechanismen is tevens van belang voor de Commissie. Boek XIII werd reeds ingevoegd bij wet van 15 december 2013 (BS 9 januari 2014). Op grond van artikel XIII.17. kan de koning bij een besluit, vastgesteld na overleg in de Ministerraad, de raadgevende commissies die als bevoegdheid hebben het uitbrengen van adviezen met algemene draagwijdte betreffende economische aangelegenheden, integreren binnen de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven onder de vorm van een raadgevende commissie zoals bedoeld in art. XIII.6 tot art. XIII.16. na advies van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven en van de betrokken raadgevende commissie. Verwacht wordt dat de Commissie om advies zal gevraagd worden in verband met de uitvoering van boek XIII van het Wetboek van economisch recht.

Tenslotte kunnen we eindigen met een heugelijk nieuws. In 2013 werden de nodige formaliteiten vervuld door de minister teneinde de mandaten van de leden van de Commissie te hernieuwen. Bij ministerieel besluit van 7 februari 2014 (verschenen in het BS 11 maart 2014) werden de voorzitter, de ondervoorzitter en de leden van de Commissie (her)benoemd. Het verheugt ons bijzonder dat de samenstelling van de Commissie terug vaststaat, dat een nieuwe ondervoorzitter werd benoemd in de persoon van de heer Ralf Schmidt en dat ook alle effectieve en plaatsvervangende leden van de Commissie werden aangeduid. De nieuwe ondervoorzitter en de leden worden van harte welkom geheten en met dit goede nieuws starten wij vol enthousiasme een nieuw werkjaar 2014!

Béatrice Ponet

Voorzitter

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

II. Flash op de Commissie voor Onrechtmatige Bedingen

Adviesorgaan

De Commissie voor Onrechtmatige Bedingen is een adviesorgaan, waarvan de oprichting en de bevoegdheden vastgelegd zijn in de artikelen 77 en 78 van de wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming (de vroegere wet op de handelspraktijken, hierna genoemd de WMPC). Dit adviesorgaan werd, in uitvoering van deze wettelijke bepalingen, effectief opgericht bij koninklijk besluit van 26 november 1993. Dit koninklijk besluit bepaalt tevens de samenstelling en de werking van de Commissie voor Onrechtmatige Bedingen.

Haar hoofdopdracht bestaat, zoals de titel laat vermoeden, in het geven van adviezen en aanbevelingen omtrent bedingen en voorwaarden in overeenkomsten gesloten tussen verkopers en consumenten. In het kader van de afdeling onrechtmatige bedingen, ziet zij erop toe of er geen onrechtmatige bedingen, dit zijn bedingen die kennelijk het evenwicht tussen de rechten en de verplichtingen van de partijen lijken te verstoren, voorkomen. Zij kan eveneens een begrijpelijke redactie van de contractvoorwaarden, alsook de invoeging van vermeldingen of bedingen die haar noodzakelijk lijken om tot een begrijpelijke redactie te komen, aanbevelen. Zij kan tenslotte ook voorstellen tot wetswijzigingen doen in het raam van haar bevoegdheden.

Naar aanleiding van de wet van 2 augustus 2002 betreffende de misleidende en vergelijkende reclame, de onrechtmatige bedingen en de op afstand gesloten overeenkomsten inzake de vrije beroepen (hierna genoemd de wet vrije beroepen), werd de bevoegdheid van de Commissie uitgebreid. Krachtens deze wet kan de Commissie ook kennis nemen van, en adviezen en aanbevelingen formuleren inzake bedingen en voorwaarden in overeenkomsten gesloten tussen de titularissen van vrije beroepen en hun cliënten.

Op de Commissie voor Onrechtmatige Bedingen kan een beroep gedaan worden door de minister, de consumentenorganisaties, of door de betrokken (inter)professionele groeperingen. Zij kan ook van ambtswege optreden. Gaat het om bedingen in overeenkomsten gesloten tussen een consument en de titularis van een vrij beroep, dan kunnen ook de minister van Justitie, de in het betrokken domein representatieve consumenten- of cliëntenorganisaties hetzij de betrokken (inter)professionele groeperingen, alsook de beroepsregulerende overheden de Commissie vatten.

Individuele verkopers kunnen de Commissie dus niet vatten, en dit sinds de wet van 7 december 1998 tot wijziging van de afdeling onrechtmatige bedingen van de WMPC. Er werd namelijk geoordeeld dat deze Commissie in eerste instantie een taak van algemeen belang had, en dat het aan een dergelijk adviesorgaan niet toekwam te fungeren als een soort particulier adviseur voor handelaars.

De samenstelling

De samenstelling van de Commissie voor Onrechtmatige Bedingen is een weergave van haar belangrijkste objectieven bij haar adviesbevoegdheid: de voorzitter en ondervoorzitter zijn leden van de rechterlijke macht, wat, naast deskundigheid, vooral onpartijdigheid waarborgt, vier permanente deskundige leden hebben er zitting omwille van hun deskundigheid op dit specifieke domein. Tenslotte is er een paritaire vertegenwoordiging van de 'belangengroepen' in het economisch verkeer, zijnde vertegenwoordigers van consumentenorganisaties, versus vertegenwoordigers van de productie, distributie, landbouw, middenstand en de vrije beroepen.

De Commissie voor Onrechtmatige Bedingen komt ongeveer maandelijks bijeen in algemene vergadering. Ter voorbereiding van het in de algemene vergadering bespreken van ontwerpen van adviezen, wordt er vaak in werkgroepen gewerkt. Dienen er prioriteiten gelegd in de te behandelen adviezen, of staat de Commissie voor een impasse, dan wordt er via het Dagelijks Bestuur naar een oplossing gezocht.

Adviezen

De meeste adviezen betreffen een algemeen onderzoek van contractvoorwaarden die gangbaar zijn in een bepaalde sector, zoals bijvoorbeeld de meubelsector, de verhuissector, vaste en mobiele telecommunicatie, teledistributiecontracten, contracten van verkoopbemiddeling van vastgoedmakelaars. Eén enkele keer werd een horizontaal onderzoek gevoerd met betrekking tot strafbedingen, wat uitmondde in een aantal aanbevelingen inzake strafbedingen.

Soms lag ook een precieze vraagstelling aan de basis van een meer summier advies, zoals bijvoorbeeld de vraag of clausules die iedere aansprakelijkheid van de NMBS uitsluiten bij vertraging of gemiste aansluiting niet onrechtmatig zijn (COB 7 van 6 juni 2000).

Daarnaast zijn er ook de adviezen van de COB op ontwerpen van wetgeving, die al dan niet effectief resulteerden in wetgeving. Er kan bijvoorbeeld gewezen worden op het advies op het uiteindelijk aangenomen koninklijk besluit van 12 januari 2007 betreffende het gebruik van bepaalde bedingen in de bemiddelingsovereenkomsten van vastgoedmakelaars (COB 21 van 22 november 2006, zie ook de aanbevelingen van de Commissie waarop dit KB gebaseerd is, COB 13 van 3 juni 2004).

Tenslotte heeft de Commissie reeds tweemaal advies verleend op grond van de wet van 2 augustus 2002 (wet "vrije beroepen"). Zo werd advies verleend omtrent een modelovereenkomst dienstverlening advocaat (advies nr. 20 van 5 mei 2006). Dit advies werd aangevraagd door de beroepsorde (Orde Vlaamse Balies) zelf. Verder werd op 16 december 2009 een advies uitgebracht over de contractbepalingen in overeenkomsten gesloten tussen een architect en een cliënt.

In 2011 was vooral het omvangrijke advies inzake de algemene voorwaarden in overeenkomsten tussen energieleveranciers en consumenten van belang.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

In 2012 bracht de Commissie een advies uit met betrekking tot de bedingen die men soms aantreft bij aankoop van een bouwterrein, tot het bouwen met een bepaalde onderneming.

In 2013 kan vooral het advies, met concrete aanbevelingen achteraan het advies, van aange- troffen problemen bij de voorwaarden van ondernemingen die een commerciële garantie aanbieden, nuttig blijken in de praktijk.

III. Adviezen uitgebracht in 2013

COB 33

Commissie voor Onrechtmatige Bedingen

42

Advies inzake bedingen met betrekking tot de commerciële garantie bij de verkoop van consumptiegoederen

Brussel, 27 februari 2013

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Inleidend: vraag om advies

Bij brief van 13 maart 2012 heeft de Verbruikersunie Test-Aankoop de Commissie voor Onrechtmatige Bedingen (COB) om advies gevraagd inzake de “verlengde garanties” die worden aangeboden in de sector van het witgoed (frigo’s, diepvriezers), bruingoed (elektronica), en grijsgoed (ICT, computers). De Verbruikersunie wijst hierbij op de omstandigheid dat “achter deze betalende garantie vaak een verzekeringscontract zit, dat de omvang van de tussenkomst regelt en talrijke uitsluitingen voorziet”.

De Verbruikersunie wijst tenslotte op twee zaken die haar zijn opgevallen bij het onderzoek dat zij reeds zelf voerde met betrekking tot deze ‘verlengde garanties’:

- 1) Bij de voorstelling is het vaak onduidelijk hoe deze aanvullende garantie zich verhoudt tot de wettelijke garantie,
- 2) De bedingen van de commerciële garantie strekken er soms toe dat de verkoper eenzijdig kan beslissen welke vorm van garantie hij aanbiedt, waar soms ook een ‘waardebond’ wordt voorgesteld ter genoegdoening indien er zich een ‘total loss’ voordoet.

De in een eerste fase door de Verbruikersunie Test-Aankoop overgemaakte voorwaarden betreffen enkel door verkopers van dergelijke consumptiegoederen bedongen commerciële garanties, met een bijzondere aandacht voor telefoontoestellen. De Verbruikersunie gaf aan zich in haar adviesaanvraag te willen beperken tot de commerciële garanties aangeboden door (eind)verkopers.

De Commissie voor Onrechtmatige Bedingen wenst in een eerste luik enkele algemene opmerkingen te formuleren over haar bevoegdheid, het wettelijke regime inzake consumentenkoop, de minimumvereisten waaraan de commerciële garantie moet voldoen, en de verhouding wettelijke garantie- commerciële garantie. Zij wijst hierbij ook op enkele veel voorkomende problemen. In een tweede luik worden de concrete bevindingen naar aanleiding van haar onderzoek weergegeven.

Voor de duidelijkheid wordt er reeds op gewezen dat de term ‘wettelijke garantie’ slaat op de (hoofd)verbintenis van iedere (eind)verkoper om een zaak te leveren die met de overeenkomst in overeenstemming is (art. 1604 BW en de artikelen 1649 *bis* tot en met 1649 *octies* BW)¹. De term (commerciële) garantie duidt van haar kant op “elke door een *verkoper of producent*² tegenover de consument aangegane verbintenis om de betaalde prijs terug te betalen, of om de consumptiegoederen te vervangen of te herstellen, of om er zich op enigerlei

¹ De eindverkoper kan dan eventueel verhaal uitoefenen tegen de producent of tegen iedere contractuele tussenpersoon in de eigendomsoverdracht van het consumptiegoed *op grond van contractuele aansprakelijkheid waartoe deze producent of deze tussenpersoon met betrekking tot het goed is gehouden* zonder dat een contractueel beding dat tot gevolg heeft die aansprakelijkheid te beperken of op te heffen, aan de eindverkoper mag worden tegengeworpen. Zie art. 1649 *sexies* BW.

² Of ook elke andere tussenpersoon in de contractuele keten.

wijze om te bekommeren, indien de goederen niet overeenstemmen met de beschrijving in het garantiebewijs of in de desbetreffende reclame” (art. 1649 *bis*, § 2, 5°, BW). Het gaat dus om de aangegane verbintenissen van de belover, zij het de eindverkoper, de distributeur, de fabrikant, met betrekking tot de overeenstemming van het consumptiegoed.

Dit advies is als volgt opgevat: vanuit een aantal algemene opmerkingen met betrekking tot het wettelijk kader en enkele problemen die zich in de praktijk stellen (Hoofdstuk 1), worden in een tweede Hoofdstuk de bevindingen van de Commissie voor Onrechtmatige Bedingen na onderzoek van een aantal contractvoorwaarden weergegeven.

Op basis van die bevindingen verstrekt de **COB** enkele aanbevelingen met aanvullende toelichting.

Hoofdstuk 1. Algemene opmerkingen

1. Bevoegdheid COB

Vooreerst kan worden opgemerkt dat er geen twijfel kan over bestaan dat de Commissie voor Onrechtmatige Bedingen bevoegd is om zich uit te spreken over contractuele bedingen die de wettelijke garantie betreffen. Artikel 74, 14° WMPC verbiedt immers bedingen die ertoe strekken de wettelijke verplichting tot levering van een goed dat met de overeenkomst in overeenstemming is, bepaald in de artikelen 1649 *bis* tot 1649 *octies* BW op te heffen of te verminderen. De COB kan derhalve nagaan of contractuele clausules een inperking inhouden van de wettelijke garantie. Op grond van dezelfde bepaling uit de Wet Marktpraktijken kan de Commissie ook bedingen die afwijken van de regelen van de verborgen gebreken toetsen. Dergelijke bedingen die roerende lichamelijke goederen betreffen zijn echter slechts aan de orde na het verstrijken van de wettelijke garantie.

Daarnaast wijst de Commissie op artikel 74, 8°, WMPC, dat bedingen verbiedt die het recht van de consument beperken om de overeenkomst op te zeggen bij het niet binnen een redelijke termijn nakomen door de onderneming van haar contractuele garantieverplichting³.

Tenslotte moet in het algemeen rekening gehouden worden met de algemene norm van artikel 2, 28°, WMPC, op basis waarvan als onrechtmatig beschouwd wordt, elk beding dat een kennelijk onevenwicht creëert tussen de rechten en plichten van de partijen (art. 2, 28° WMPC). Bij de beoordeling van het al dan niet bestaan van een kennelijk onevenwicht wordt onder meer rekening gehouden met de duidelijkheid en begrijpelijkheid van het beding (art. 73, tweede lid, juncto artikel 40, § 1, WMPC), en de wijze waarop de onderneming de kenmerken en de voorwaarden van de commerciële garantie heeft kenbaar gemaakt aan de consument (art. 73, eerste lid, WMPC)⁴.

³ De Commissie wijst in bijkomende orde ook op artikel 74, 15°, WMPC, dat bedingen verbiedt die ertoe strekken een onredelijk korte termijn te bepalen om gebreken in het geleverde goed aan de onderneming te melden.

⁴ Zie hierover o.m. **COB** 26 van 16 december 2009, Advies inzake de contractuele bepalingen in de overeenkomsten gesloten tussen een architect en zijn cliënt, p. 12.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Misleidende voorstellingen omtrent de inhoud van de wettelijke garantie en de commerciële garantie vallen op die manier ook binnen de bevoegdheid van de COB: als maatstaf voor het beoordelen van het kennelijk onevenwichtig karakter van een (combinatie van) bedingen moet immers evenzeer rekening gehouden worden met de wijze waarop de onderneming de commerciële garantie heeft medegedeeld of ‘gepresenteerd’ aan de consument⁵ en de formulering van deze bedingen zoals deze overkomt op de gemiddelde consument. Ook de reclame die rond het goed gemaakt wordt telt hierbij onmiskenbaar mee⁶.

De COB verwijst voor een bijzondere toepassing van deze regel naar bedingen die de indruk wekken dat de consument zelfs niet de minste wettelijke bescherming geniet⁷. Bij bedingen inzake de (commerciële) garantie geldt daarenboven de verplichting dat deze duidelijk moeten stellen dat die garantie de wettelijke rechten onverlet laat (art. 1649septies, § 2, tweede streepje, BW). Hierop wordt later in het advies uitvoerig ingegaan.

De COB merkt nog op dat naast een bezwarende factor bij het beoordelen van onrechtmatige bedingen, iedere verkeerde voorstelling van zaken die de consument ertoe brengt of kan brengen een besluit over een transactie te nemen dat hij anders niet had genomen, als een misleidende handelspraktijk kan worden gekwalificeerd. Dit is met name het geval bij misleiding omtrent de reikwijdte van de verplichtingen van de onderneming (art. 88, 3°, WMPC), of de contractuele rechten van de consument, met inbegrip van het recht op vervanging of terugbetaling met toepassing van de bepalingen van de wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen of de risico's die hij eventueel loopt (art. 88, 7°, WMPC).

2. Wettelijke garantie

2.a. Wettelijk regime

De wettelijke garantie betreft de verhouding tussen de (eind)verkoper en de consument (natuurlijk persoon die handelt voor (hoofdzakelijk⁸) privédoeleinden. De wettelijke garantie kan door de consument derhalve slechts worden ingeroepen tegen de eindverkoper⁹.

⁵ Dit is trouwens ook het eerste criterium ter beoordeling van de ‘overeenstemming met de overeenkomst’ in de wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen, zie art. 1649ter, § 1, 1°, BW.

⁶ Art. 1649ter, § 1, 4°, BW. Zie de uitzonderingen op dit principe in artikel 1649ter, § 2, BW.

⁷ Dit kwam op frappante wijze tot uiting in het vorige advies van de COB. Zie hiervoor uitgebreid COB 32, “Advies inzake bedingen, in overeenkomsten tot aankoop van een bouwterrein, m.b.t. het bouwen door een bepaalde onderneming” (15 februari 2012) p. 7-14.

⁸ Antwerpen 30 juni 2009, NJW, 2010, 504.

⁹ Wel kan de verkoper zich verhalen op de eerdere schakel in de contractuele keten of de producent, en kunnen contractuele beperkingen in die onderlinge relaties niet worden tegengeworpen aan de verkoper, zie art. 1649sexies, BW, zie ook reeds voetnoot 1.

De verkoper moet vooreerst een zaak afleveren die met de overeenkomst in overeenstemming is. Enkel indien de consument de gebreken kent of redelijkerwijze daarvan op de hoogte zou moeten zijn, wordt een gebrek aan overeenstemming geacht niet te bestaan¹⁰.

De wettelijke garantie geldt indien er een gebrek aan overeenstemming is en dit gebrek bij de levering aanwezig was en zich manifesteert binnen een termijn van twee jaar te rekenen vanaf de levering. De contractuele voorwaarden kunnen bepalen dat het gebrek binnen een termijn van twee maanden gemeld moet worden, dit nadat het gebrek zich heeft gemanifesteerd. In geval het gaat om tweedehandsgoederen kan de garantietermijn van twee jaar contractueel ingekort worden (tot 1 jaar). De eerste zes maanden na de levering bestaat er bij nieuwe goederen (en tweedehandsgoederen¹¹) een weerlegbaar vermoeden dat het gebrek reeds bij de levering aanwezig was.

Indien aan deze voorwaarden is voldaan, kan de consument in eerste instantie de vervanging of het herstel van het goed vragen. De consument kiest in principe vrij, tenzij de toepassing van een van deze sancties niet mogelijk is, dan wel buiten verhouding staat tot de andere sanctie (i.e. de kosten disproportioneel zijn). Herstel of vervanging dienen steeds kosteloos te geschieden. Dit impliceert dat geen enkele kost aan de consument mag worden aangerekend, ook geen gebruiksvergoeding¹².

Indien noch herstel, noch vervanging mogelijk is of herstel of vervanging niet binnen een redelijke termijn of zonder ernstige overlast kunnen worden uitgevoerd, kan de consument kiezen tussen de ontbinding (tenzij gebrek met geringe betekenis) of de passende prijsvermindering. Bij een ontbinding kan de consument wel een gebruiksvergoeding worden aangerekend voor het normale gebruik dat hij van het goed heeft kunnen maken (art. 1649 *quinquies* BW).

De consument moet bovendien steeds aanspraak kunnen maken op een bijkomende schadevergoeding voor de schade die hij heeft geleden en die niet wordt vergoed door een van de voornoemde rechtsmiddelen.

De bepalingen inzake consumentenkoop zijn van toepassing op consumptiegoederen, zijnde alle roerende lichamelijke zaken¹³. De notie "verkoop van consumptiegoederen" moet in het licht van de Europese richtlijn 1999/44/EEG worden bekeken¹⁴. Ze is ruimer dan wat in het

10 Art. 1649ter, § 4. Een tweede uitzondering op de 'conforme leveringsplicht', eveneens in deze paragraaf weergegeven, betreft gebreken die voortvloeien uit het materiaal geleverd door de consument.

11 Gent 27 mei 2009, NJW 2010, 200.

12 H.v.J. 17 april 2008, *Quelle*, DCCR 2008, afl. 79, 75, noot M. Dupont.

13 Zie de definitie, met uitzonderingen, in art. 1649bis, 3°, BW o.a. water en gas die niet marktklaar zijn gemaakt in een bepaald volume of in een bepaalde hoeveelheid, en elektriciteit.

14 Richtlijn 1999/44/EG van het Europees parlement en de Raad van 25 mei 1999 betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen, *PB*, nr. L 171 van 7 juli 1999, p. 12-16. Zie in dit verband ook de artikelen 2 en 3 van het Verdrag van de Verenigde Naties betreffende internationale koopovereenkomsten betreffende roerende zaken (het Weens Koopverdrag), waarop deze bepalingen enigszins geïnspireerd zijn.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Belgisch burgerlijk recht geldt, en omvat bijvoorbeeld ook de goederen die door de verkoper of onder diens verantwoordelijkheid moeten worden geïnstalleerd, evenals de goederen die aan de consument moeten geleverd worden en die deze zelf moet installeren. Ook de verkeerde installatie als een gevolg van foute instructies in de handleiding, kunnen een gebrek aan overeenstemming uitmaken¹⁵.

2.b. Enkele problemen die zich in de praktijk stellen:

a) Verkoop van tweedehandsgoederen ‘in de staat waarin ze zich bevinden’

Naast de verplichting voor de verkoper, krachtens de informatieverplichting van artikel 4 WMPC en zoals dit volgt uit de criteria van artikel 1649 *ter* BW, om gebreken aan de zaak die hij kent of redelijkerwijs behoort te kennen uitdrukkelijk mede te delen aan de consument, kan de verkoper voor tweedehandsgoederen uitdrukkelijk een kortere termijn dan twee jaar met de consument overeenkomen (zonder dat deze termijn korter mag zijn dan één jaar).

Bedingen waar wordt bepaald dat de verkoop van tweedehandsgoederen plaatsvindt ‘in de staat waarin ze zich bevinden’ voegen niets toe aan deze informatieverplichting, en door de rechtspraak werd reeds geoordeeld dat dit evenmin een uitdrukkelijke contractuele afspraak omtrent de vermindering van de garantietermijn van twee jaar inhoudt. De wettelijke termijn van twee jaar vindt alsdan toepassing¹⁶.

b) Beperkingen van de wettelijke garantie tot een bepaald aantal kilometers

In tegenstelling tot de commerciële garantie mag de wettelijke garantie niet tot een bepaald aantal kilometers beperkt worden. Het feit dat de kilometerbeperking enkel geldt voor de commerciële garantie moet duidelijk zijn voor de gemiddelde consument.

c) Vereisen van het terugbrengen van het goed in originele verpakking (verboden).

d) Indien een consument zich wil beroepen op de wettelijke garantie met betrekking tot een gsm wordt hij vaak gevraagd zich te verbinden tot de betaling van een vergoeding (vb. 50 euro) voor het geval zou blijken dat het gebrek niet bij de levering aanwezig was. Indien de consument in een dergelijk geval niet instemt, weigert de verkoper om het toestel te controleren. Bovendien krijgt de consument het toestel niet terug zolang hij de betrokken vergoeding niet betaalt indien de hersteldienst van oordeel is dat het gebrek niet bestond bij de levering. De consument heeft geen enkele controle over hetgeen tijdens het nazicht gebeurt.

Een dergelijk beding strekt ertoe de onderneming het recht te geven om eenzijdig te bepalen of het geleverde goed of de verleende dienst aan de bepalingen van de overeenkomst beantwoordt (art. 74, 6°), en beperkt eveneens het recht van de consument om de overeenkomst op te zeggen wanneer de onderneming in het raam van haar contractuele garantieverplichting

¹⁵ Art. 1649 *ter*, § 4, BW.

¹⁶ Gent 27 mei 2009, NjW 2010, 200.

tingen haar verbintenis om het goed te herstellen niet of niet binnen een redelijke termijn nakomt (art. 74, 8°)¹⁷.

- e) Bepaalde ondernemingen trachten de consument te misleiden over zijn vrij keuzerecht tussen vervanging en herstel (veelal in catalogus).
- f) Bedingen die de mogelijkheid om naast de in de wet voorziene sancties schadevergoeding te verkrijgen beknotten of bepaalde kosten van herstel / vervanging ten laste leggen van de consument (verboden).
- g) Bedingen die bepalen dat een consument die het goed overkoopt van de oorspronkelijke koper (eveneens consument), zich niet kan beroepen op de wettelijke garantie (verboden).
- h) Bedingen die het risico van verlies van gegevens op elektronische dragers volledig op de consument leggen¹⁸.

De COB wijst er reeds in het algemeen op dat bij herstelling de consument hier in het algemeen een schadebeperkingsplicht heeft en er van hem mag verwacht worden dat hij regelmatig een back-up maakt van deze gegevens.

3. Commerciële garantie

a. Definitie

In tegenstelling tot de wettelijke garantie kan de commerciële garantie zowel verstrekt worden door de eindverkoper als door de fabrikant (in welk geval men soms spreekt over de fabrieksgarantie). De commerciële garantie is niet verplicht. In tegenstelling tot de wettelijke garantie moet zij niet afgeleverd worden.

Deze bijkomende garantie kan gratis worden verstrekt, doch kan tevens verstrekt worden tegen betaling. Er zijn dus verschillende mogelijkheden:

- kosteloze garantie door fabrikant (of eventuele andere derde) (vb. KIA, Toyota);
- betalende garantie door fabrikant;
- kosteloze garantie door eindverkoper ;
- betalende garantie door eindverkoper (type Vandenborre, Kräfel).

Meer concreet kan een commerciële garantie iets toevoegen omdat de consument zich ook tot de fabrikant kan wenden, omdat hij tegenover de verkoper beschikt over een langere garantietermijn, omdat hij niet het bewijs moet leveren van een gebrek aan overeenstemming, omdat hij wordt vrijgesteld van het bewijs dat het gebrek bij de levering bestond....

¹⁷ Zie hierover verder, Hoofdstuk 11, rubriek VII. Betaling voor onderzoek- Eenzijdige beoordeling door de verkoper.

¹⁸ Zie hierover uitgebreid Hoofdstuk 11, punt X.B.3. "Verlies van gegevens op elektronische apparatuur".

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

De commerciële garantie dient tenslotte onderscheiden te worden van aanbiedingen die betrekking hebben op de dienst na verkoop, onderhoud of verzekeringen met betrekking tot het zich aangeschafte goed. Bij deze laatste aanbiedingen gaat het om een bijkomende dienstverlening, los van de vraag of het consumptiegoed al dan niet in overeenstemming met de overeenkomst is (zie 5).

b. Betalende garantie onder 1649bis BW?

De vraag rijst of de betalende garantie onder de toepassing valt van artikel 1649septies BW. Meer concreet moet men nagaan of de betrokken garantie kwalificeert als een garantie in de zin van de wet, i.e. of het gaat om *een door een verkoper of producent tegenover de consument aangegane verbintenis om de betaalde prijs terug te betalen, of om de consumptiegoederen te vervangen of te herstellen, of om er zich op enigerlei wijze om te bekommeren, indien de goederen niet overeenstemmen met de beschrijving in het garantiebewijs of in de desbetreffende reclame* (art. 1649bis §2, 5° BW).

In vergelijking met de definitie zoals die voorkomt in de richtlijn 1999/44/EG van 25 mei 1999 betreffende de verkoop en de garanties voor consumptiegoederen¹⁹, die woordelijk werd overgenomen, werden door de Belgische wetgever welbewust²⁰ de woorden 'zonder bijkomende kosten' weggelaten. Zowel kosteloos aangeboden, als betalende commerciële garanties vallen dus naar Belgisch recht onder de bepalingen inzake consumentenkoop, inzonderheid artikel 1649septies BW, dat betrekking heeft op de commerciële garantie.

In de richtlijn 2011/83/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2011 betreffende consumentenrechten²¹ is het begrip 'commerciële garantie' geherdefinieerd in artikel 2.14. In deze nieuwe definitie is de vermelding 'zonder bijkomende kosten' weggelaten. De lidstaten dienen deze richtlijn uiterlijk tegen 13 december 2013 omgezet te hebben in hun nationaal recht.

49

c. Commerciële garantie en internationaal privaatrecht

De bepalingen inzake consumentenkoop zijn van dwingend recht, en Belgische verkopers kunnen dus niet een ander rechtsstelsel van toepassing verklaren voor verkoop binnen België.

De vraag naar het toepasselijk recht stelt zich daarentegen wel bij verkoop via webwinkels door een buitenlandse verkoper. Opdat het Belgische recht van toepassing zou zijn op een buitenlandse verkoper of geen afbreuk zou doen aan de garanties die het Belgische recht biedt, moet door de consument worden aangetoond dat deze buitenlandse website zich op de een of andere manier 'richt' tot de lidstaat waar de consument gevestigd is²². De loutere toe-

¹⁹ Richtlijn 1999/44/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 mei 1998 "betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen, PB L. nr. 171 van 7 juli 1999, p. 11. Hierna de Richtlijn Consumentenkoop.

²⁰ Zie de memorie van Toelichting, Parl. St., Kamer, 2003-04, nr. 982/001, p. 20.

²¹ P.B.E.U., 22 november 2011, nr. L 304/64 e.v.

²² Artikel 6.1. van Verordening (EG) nr. 593/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 17 juni 2008

gankelijkheid van de internetsite van de ondernemer of de tussenpersoon in de lidstaat waar de consument woonplaats heeft is daarentegen onvoldoende²³.]

d. Transparantievereiste van de commerciële garantie: art. 1649septies BW

- Duidelijk stellen dat consument nog altijd beroep kan doen op wettelijke garantie

De commerciële garantie dient bij toepassing van artikel 1649septies BW duidelijk te zijn. Bovendien moet zij de wettelijke rechten van de consument onverlet laten. Dit betekent dat het voor de gemiddelde consument duidelijk moet zijn dat hij niet enkel een beroep kan doen op de commerciële garantie, doch dat hij zich steeds tot de eindverkoper kan wenden indien aan de vereisten van de wettelijke garantie is voldaan. Dit is bijvoorbeeld van belang in het geval waarin de commerciële garantie bepaalt dat zij enkel geldt indien de originele verpakking werd behouden of een zogenaamde garantiekaart werd ingevuld. Indien de consument zich niet op de commerciële garantie kan beroepen omdat hij deze kaart niet heeft ingevuld, doch zich bevindt in de voorwaarden om zich te beroepen op de wettelijke garantie, dan moet dit voor hem duidelijk zijn.

- Duidelijke beschrijving essentiële gegevens garantie

De vereiste inzake transparantie zoals beschreven in artikel 1649septies betreft vervolgens ook de duidelijkheid van de inhoud van deze garantie (tweede streepje). Degene die de garantie biedt moet duidelijk de (1) inhoud van de garantie en (2) de essentiële gegevens vermelden die noodzakelijk zijn om van de garantie gebruik te kunnen maken, vermelden.

50

Wat de inhoud van de garantie betreft, moet de omvang van de garantie, de duur, tegen wie deze kan worden ingeroepen, en de overige essentiële voorwaarden (bijvoorbeeld de bewijslast) duidelijk naar voor komen²⁴.

Als essentiële gegevens om de nodige stappen te ondernemen bij het ontdekken van een gebrek worden in de wet (art. 1649septies, § 2, tweede streepje) de duur en het geografische toepassingsgebied van de garantie, alsmede de naam en het adres van de garant, vermeld.

e) Inhoud van de commerciële garantie: mogelijkheid tot beperken van de wettelijke rechten mits duidelijkheid?

Verder rijst de vraag of de wet de garantieggever de mogelijkheid biedt om in de commerciële garantie bedingen op te nemen die de wettelijke rechten van de consument beperken, mits hij duidelijk stelt dat de consument beroep kan blijven doen op zijn wettelijke rechten?

inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst (Rome I).

²³ Zie in dit verband de concrete richtlijnen door het Europese Hof van Justitie gegeven in het arrest Alpenhof: C-585/08 en C-144/09 van 7 december 2010. Zie ook het arrest Mühlleitner, zaak nr. C-190/11 van 6 september 2012.

²⁴ Zie **COB** 18, 28 september 2005, Advies op een voorontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit bestelbon nieuwe autovoertuigen (koninklijk besluit van 9 juli 2000 betreffende de vermelding van de essentiële gegevens en de algemene verkoopvoorwaarden op de bestelbon voor nieuwe autovoertuigen), p. 7-8.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Het is niet aan de Commissie om deze vraag te beantwoorden. Maar de Commissie moet wel een vertrekpunt hebben voor haar beoordeling van bedingen.

De regeling van de wet lijkt de Commissie duidelijk: de “commerciële” garantie kan de consumenten niet beroven van de rechten die zij putten uit de wet. Het gaat om alle garanties die onder de definitie vallen van artikel 1649 *bis*, § 1, 5° BW: die van de verkoper of die welke voor de verkoper wordt gedaan door een ander, en die van “de fabrikant”.

Dat belet niet dat de verkoper of iemand die voor hem optreedt, of de fabrikant, een garantie aanbiedt, betalend of niet, die de consumenten niet de rechten geeft die de wet bepaalt. Volgens de wet moet in die garantie vermeld zijn dat de consumenten rechten putten uit de wet en dat aan die rechten geen afbreuk wordt gedaan door de aangeboden garantie. De consumenten die daarmee instemmen, doen dat dus zonder hun rechten uit de wet te verliezen. Zij zijn daarom niet gehouden om uitsluitend op deze (commerciële) garantie een beroep te doen. De aangeboden garantie mag daarover geen misverstand creëren.

Zulke commerciële garantie heeft evenwel haar nut. Lettend op de contracten die de Commissie beoordeelde, kan dat nut blijken in de volgende situaties.

Op de eerste plaats zijn de meest voorkomende commerciële garanties “verlengde” garanties. Zij gelden voor langere tijd dan de wettelijke periode van twee jaar. Na die periode gelden de wettelijke minimumrechten die de consumenten putten uit de besproken regeling niet. Maar de overeenkomst van garantie wordt best, of noodzakelijkerwijze, gesloten bij de totstandkoming van de koop. De garantie bepaalt dan op geldige wijze de rechten van de consumenten voor de periode die na de wettelijke twee jaar valt. Volledigheidshalve mag daaraan worden toegevoegd dat de consument in deze periode nog beschermd is door de wettelijke regeling van verborgen gebreken en dat bedingen die daaraan afbreuk doen, onrechtmatig en nietig zijn op grond van artikel 74, 14° WMPC.

Op de tweede plaats is er de periode van twee jaar van de wettelijke garantie zelf. De regeling van de wet biedt bescherming aan de consumenten. Zij kunnen daarom van die bescherming afzien als zij dit met kennis van zaken doen, wat dus betekent dat ze enkel nadat ze het gebrek ter kennis van de eindverkoper hebben gebracht (art. 1649 *octies* BW) van hun bescherming wetens en willens kunnen afzien. Met andere woorden, enkel wanneer zij het gebrek aan overeenstemming van het geleverde product (met het bestelde, gekochte) hebben gezien (kennen) en dan ook zicht hebben op wat de wettelijke bescherming voor hen betekent, kunnen ze afzien van de wettelijke bescherming. Zij kunnen op dat ogenblik een beroep doen op de aangeboden (commerciële) garantie als zij zien dat die hen weliswaar een recht ontnemt maar ook, compenserend, een betere situatie biedt. Door een beroep te doen op de (commerciële) garantie brengen zij het gebrek ter kennis van de verkoper (in de zin van art. 1649 *octies* BW) en bevestigen zij dat zij de bedingen aanvaardden. In die omstandigheden zijn de “beperkingen” van hun rechten niet nietig (artikel 1649 *octies* BW).

Een “type”-geval is de commerciële garantie die niet vereist dat de consument aantoont dat het gebrek in de overeenstemming bestond op het ogenblik van de levering. Het gebrek dat binnen de zes maanden tevoorschijn komt, wordt geacht te hebben bestaan bij de levering

(artikel 1649 *quater*, § 4 BW). Van een gebrek dat pas later tevoorschijn komt, moet de consument bewijzen dat het bestond op het ogenblik van de levering. Dat kan voor de consumenten onder omstandigheden “moeilijk zijn” of “waarschijnlijk lang duren”. Een garantie die erop neerkomt dat consumenten een product dat niet (meer) werkt, “gewoon binnenbrengen” (zonder de bewijslevering waarvan sprake) en dat het product dan wordt hersteld of vervangen naar keuze van de garantiegever, kan voor consumenten een betere zaak blijken te zijn. Zij verliezen in deze garantie het recht om zelf voor herstelling of vervanging te kiezen. Maar zij kunnen oordelen dat dit verlies wordt gecompenseerd door het niet vereisen van het bewijs dat zij anders op dat ogenblik – na zes maanden – zouden moeten leveren. Zoals gezegd, geldt dit in de veronderstelling dat de consument met kennis van zaken de aangeboden garantieregeling aanvaardt nadat het gebrek tevoorschijn is gekomen en hij dit ter kennis heeft gebracht van de eindverkoper. Tegen misleiding of agressieve praktijken vanwege de garantiegever op het ogenblik dat de consumenten moeten beslissen om al of niet op de commerciële garantie een beroep te doen, zijn consumenten beschermd door de regeling oneerlijke handelspraktijken van de WMPC (art. 83 e.v. WMPC).

4. Verborgene gebreken

Na het verstrijken van de wettelijke garantie is de verkoper steeds vrijwaring verschuldigd voor verborgen gebreken. Bij toepassing van artikel 74, 14° WMPC kunnen contractuele bepalingen geen inperkingen inhouden op deze door het Burgerlijk Wetboek gecreëerde vrijwarringsverplichting. De commerciële garantie kan derhalve geen inperking inhouden op het verhaal waarover de consument beschikt op grond van de verborgen gebreken.

5. Garantie, verzekeringsovereenkomsten met betrekking tot het consumptiegoed, en onderhoudscontracten²⁵

Zoals in de inleiding werd aangehaald, betreft de commerciële garantie ieder *door de verkoper of producent* tegenover de consument aangegane verbintenis om, ten aanzien van het consumptiegoed, de betaalde prijs terug te betalen of om deze te vervangen of te herstellen of om er zich op enigerlei wijze om te bekommeren, indien de goederen niet overeenstemmen met de beschrijving in het garantiebewijs of in de desbetreffende reclame.

Hiervan te onderscheiden zijn verzekeringsovereenkomsten die de consument kan afsluiten met een derde, de verkoper, of de producenten, waar hij zich tegen betaling verzekert tegen risico's die zich met betrekking tot het consumptiegoed zouden kunnen voordoen, welke ook de oorzaak van het gebrek aan het goed zou zijn.

Het komt ook vaak voor dat een verkoper aan de consument een onderhoudscontract aanbiedt, waarbij de consument tegen betaling van een vast bedrag voor een bepaalde termijn voor ieder probleem dat zich zou voordoen met betrekking tot het aangekochte goed, bij de verkoper terecht kan.

²⁵ Zie hierover uitgebreid Hoofdstuk 2, IV. Garantie, verzekeringen en onderhoudscontract.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Met betrekking tot dergelijke verzekeringsovereenkomsten en onderhoudscontracten merkt de COB op dat de presentatie van een dergelijke bijkomende optionele dienst geen enkele misleiding mag veroorzaken voor de consument ten aanzien van de aard van de dienstverstrekking. Al te vaak komt het voor dat verwarring wordt gewekt met de wettelijke garantie, of nog dat het om een soort commerciële garantie gaat.

Iedere verkeerde voorstelling van zaken die de consument ertoe brengt of kan brengen een besluit over een transactie te nemen dat hij anders niet had genomen, kan als een misleidende handelspraktijk (art. 88 WMPC) worden gekwalificeerd²⁶.

Daarnaast brengt de Commissie in herinnering²⁷ dat bij de beoordeling van het al dan niet bestaan van een kennelijk onevenwicht onder meer rekening gehouden moet worden met de duidelijkheid en begrijpelijkheid van het beding of de combinatie van bedingen (art. 73, tweede lid, juncto artikel 40, § 1, WMPC), en de wijze waarop de onderneming de kenmerken en de voorwaarden van de commerciële garantie heeft kenbaar gemaakt aan de consument (art. 73, eerste lid, WMPC)²⁸. Dit geldt ook indien de ‘voorstelling’ het eigenlijke voorwerp van de aanvullende overeenkomst betreft (art. 73, derde lid, WMPC). Zoals in hoofdstuk 2²⁹ aan bod komt, zijn uitsluitingen die in een verzekeringspolis zijn opgenomen, zelfs al gaat het hier om het voorwerp van de overeenkomst, immers toetsbaar en kunnen deze dus onrechtmatig bevonden worden, indien deze niet voldoende duidelijk en begrijpelijk zijn weergegeven.

6. Bindend karakter garantie - Overdraagbaarheid van de garantie ten aanzien van elke ‘koper’

Artikel 1649septies, § 1, stelt dat elke garantie bindend is voor degene die haar biedt volgens de in het garantiebewijs en de daarmee samenhangende voorwaarden. Dit wil dus zeggen dat iedere koper (consument) die het goed verkregen heeft, de naleving van de commerciële garantie kan eisen.

Bedingen die bepalen dat de waarborg niet overdraagbaar is, en niet toegepast wordt bij verandering van eigenaar, kunnen een onrechtmatige inperking van de rechten van de consument tot gevolg hebben.

²⁶ Zie reeds hoger, onder punt 1.

²⁷ Zie reeds hoger, punt 1.

²⁸ Zie hierover o.m. **COB** 26 van 16 december 2009, Advies inzake de contractuele bepalingen in de overeenkomsten gesloten tussen een architect en zijn cliënt, p. 12.

²⁹ Hoofdstuk 2, IV.2. Verzekeringen en wettelijke garantie, laatste alinea [p. 22].

Hoofdstuk 2. Opmerkingen na onderzoek van individuele contractvoorwaarden

I. Informatieverplichting over de contractvoorwaarden van de commerciële garantie

a. niet voorafgaandelijk meedelen van de voorwaarden en draagwijdte van de commerciële garantie

Wil de onderneming de beperkende voorwaarden van de commerciële garantie kunnen inroepen tegen de consument, dan dient zij deze aan de consument te verstrekken voorafgaand aan de contractsluiting, zodat de consument met kennis van zaken kan instemmen met die voorwaarden. Dat volgt uit het algemene contractenrecht. In dit verband legt artikel 4 van de wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming (hierna de WMPC) de onderneming de verplichting op de consument ten laatste op het ogenblik van het sluiten van de overeenkomst behoorlijke en nuttige informatie te geven betreffende de belangrijkste kenmerken van het product en betreffende de verkoopvoorwaarden. De onderneming dient de consument dus ook in te lichten over de draagwijdte van de garantie of van de verzekeringspolis die samen met de zaak wordt verkocht. In een aantal van de door de Commissie bekeken gevallen werden de voorwaarden van de commerciële garantie niet op voorhand verstrekt aan de consument. Behoorlijke informatie omtrent de commerciële garantie onder de vorm van een verzekeringspolis ontbrak in die gevallen eveneens.

54

Dat ontbreken van het ter hand stellen van de contractvoorwaarden en het ontbreken van informatie vormt niet alleen een tekortkoming aan algemene regelen van het verbintenissenrecht en een inbreuk op de regeling van de precontractuele informatie van artikel 4 WMPC. Het gaat in de regel ook om een misleidende handelspraktijk (een misleidende omissie) in de zin van artikel 90, § 1, WMPC, waarvoor desgevallend de burgerlijke sanctie van artikel 41 WMPC geldt.

De Commissie wijst in verband op de gevolgen van die inbreuken ook op artikel 40, § 1, laatste lid WMPC. Een overeenkomst tussen een onderneming en een consument kan onder meer worden geïnterpreteerd aan de hand van de handelspraktijken die er rechtstreeks verband mee houden. Een voorbeeld daarvan kan een garantie zijn die wordt aangeprezen maar waarbij niet wordt gewezen op beperkingen die niet gebruikelijk of redelijkerwijze te verwachten zijn (voor de doorsnee consument). De Commissie meent dat dit het geval is wanneer een betalende garantie wordt aangeprezen maar niet wordt vermeld dat die pas een aanvang neemt na “de fabrieksgarantie”. De rechter kan dan besluiten dat deze beperkingen niet gelden ten aanzien van de consument. Bij gebrek aan mededeling van deze beperking, zou de consument de betalende garantie zelfs vóór het verstrijken van de fabrieksgarantie kunnen inroepen.

b. verwijzing naar de website voor voorwaarden

De ondernemingen die een goed gebouwde website hebben, publiceren in de regel hun algemene garantievoorzwaarden op die website. De voorwaarden van de commerciële garantie of van de verzekeringspolis die hetzelfde effect moet hebben, zijn niet altijd op de website te

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

vinden. In een van de bekeken gevallen werd bepaald dat de klant de voorwaarden op de website moet raadplegen en vervolgens een kopie krijgt bij de levering. De consument kan dan bezwaarlijk natrekken of de voorwaarden van de kopie overeenstemmen met die van de website.

Die handelwijze is in strijd met artikel 74, 21°, en 26°, WMPC, minstens met de algemene norm van artikel 2, 28°, WMPC.

c. algemene voorwaarden commerciële garantie niet, nauwelijks, of op onsamenhangende wijze, te vinden op de website,

Indien het mogelijk is via het internet goederen aan te kopen, en de consument een commerciële garantie wordt aangeboden, dan moeten aan de consument voorafgaandelijk aan de contractsluiting de algemene voorwaarden worden meegedeeld door de verkoper. De Commissie stelt vast dat de bijzondere voorwaarden van de commerciële garantie ofwel niet terug te vinden zijn op de website van enkele verkopers, soms moeilijk terug te vinden zijn door hun plaatsing op de website, of op een versnipperde wijze voorkomen op de website, bijvoorbeeld door naast de ‘algemene verkoopsvoorwaarden’ ook ‘algemene herstellingsvoorwaarden’ op te nemen. Uit de lezing van de herstellingsvoorwaarden blijkt dat ze zowel betrekking kunnen hebben op de commerciële garantie als op de contractuele en/of wettelijke rechten van de consument bij een gebrek aan overeenstemming; de onderlinge samenhang tussen beide is niet altijd duidelijk.

Soms beperkt de verkoper zich ook tot een algemene, wervende tekst met een algemene uitleg over de commerciële garantie zonder de bijzondere contractvoorwaarden van de garantie op te nemen.

d. onleesbaarheid van de algemene voorwaarden

De vereiste van duidelijkheid en begrijpelijkheid van artikel 40, § 1, WMPC impliceert niet enkel dat de bedingen zo moeten geformuleerd zijn dat de consument de essentiële rechten en verplichtingen kan begrijpen, maar ook dat de bedingen ‘formeel leesbaar’ zijn. Dat laatste vereist onder meer dat ze in een duidelijk en niet al te klein lettertype worden weergegeven.

De Commissie stelde vast dat dit voor een aantal van de onderzochte contractvoorwaarden niet het geval was; ze waren in een nauwelijks leesbaar lettertype weergegeven.

e. Specifieke informatieverplichtingen bij verzekeringsovereenkomsten

Indien de ‘commerciële garantie’ een verzekering betreft, dan gelden specifieke informatieverplichtingen. De Commissie wijst onder meer op artikel 15 van het Koninklijk Besluit van 14 februari 1991 houdende het algemeen reglement betreffende de controle op de verzekeringsverrichtingen³⁰, en op de algemene bepalingen, bijvoorbeeld met betrekking tot de tot-

³⁰ Een officieuze coördinatie is te raadplegen op de website van de FSMA. Dit KB werd laatst gewijzigd door het KB van 27 september 2009, *BS*, 15 oktober 2009.

standkoming van de overeenkomst³¹, zoals deze volgen uit de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst³².

II. Misleiding omtrent de kenmerken van de commerciële garantie en omtrent de wettelijke rechten van de consument bij gebrek aan overeenstemming

De Commissie wijst op de regel van artikel 40, § 2, tweede lid, WMPC die luidt dat een overeenkomst tussen een onderneming en een consument onder meer kan worden geïnterpreteerd aan de hand van de handelspraktijken die er rechtstreeks verband mee houden. De Commissie onderzocht de weerslag die de wijze waarop de commerciële garantie gepresenteerd wordt, kan hebben op de contractuele relatie, en lette daarbij in het bijzonder op het verbod voor de onderneming om de consument te misleiden omtrent zijn wettelijke rechten. De Commissie merkt in dat verband het volgende op³³.

i) Misleiding omtrent de commerciële garantie

De Commissie merkt op dat de wijze waarop sommige verkopers hun commerciële garantie voorstellen soms misleidend is doordat zaken contractueel worden uitgesloten die voor de gemiddelde consument “essentieel” zijn, althans: waarvan die consument verwacht dat ze in de garantie vervat zijn.

Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer de verkoper niet mededeelt dat de betalende garantie pas van toepassing is na het verstrijken van “de fabriekswaarborg”, of wanneer niet duidelijk blijkt hoe de commerciële garantie van de verkoper (distributeur) zich verhoudt tot de wettelijke garantie waartoe hij verplicht is of tot andere commerciële garanties zoals bijvoorbeeld die van “de fabrieksgarantie”. Dit is ook het geval wanneer de fabrieksgarantie wordt uitgesloten van een verzekeringspolis die onder meer de herstelling of vervanging van het verzekerde toestel tot voorwerp heeft en zulks onvoldoende duidelijk is gemaakt.

Biedt een distributeur een betalende garantie aan met uitsluiting van alle gebreken die zouden gedekt zijn door de fabriekswaarborg, en/of met uitsluiting van de gebreken die zouden vallen onder de wettelijke garantie, dan is het niet vermelden van dergelijke beperkingen al in eerste instantie te beschouwen als een misleiding door omissie³⁴.

31 Art. 5 Wet Landverzekeringsovereenkomst. Zie volgende voetnoot.

32 BS, 20 augustus 1992.

33 De Commissie wijst in dit verband op haar bevoegdheid tot het aanbevelen van « 2° de invoeging van vermeldingen, bedingen en voorwaarden die haar voor de voorlichting van de consument noodzakelijk lijken of waarvan de ontstentenis haar kennelijk het evenwicht tussen de rechten en verplichtingen van de partijen lijkt te verstoren, ten nadele van de consument » (zie art. 78, § 1, 2°, WMPC).

34 Zie de artikelen 88, 2°, en 90, §§ 1, en 2.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

ii) Misleiding omtrent de wettelijke rechten van de consument

De keuze voor de (betalende) commerciële garantie of het zich louter beroepen op de bepalingen van de wettelijke garantie is een individuele, economische keuze van de consument, die met kennis van zaken moet gebeuren.

Zopas is gewezen op de voorstelling van de commerciële garantie (zie *i/*). Ook wat betreft de wettelijke garantie moet worden herinnerd aan het vereiste van juiste informatie. De WMPC bepaalt dat “de rechten van de consument, met inbegrip van het recht op vervanging of terugbetaling met toepassing van de bepalingen van de wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen, of de risico’s die hij eventueel loopt³⁵” een essentieel element vormen waaromtrent de consument niet mag worden misleid. Overigens bepaalt artikel 1649septies, § 2, eerste lid, BW nog in het bijzonder dat in de (commerciële) garantie duidelijk vermeld moet staan dat de consument krachtens de toepasselijke nationale wetgeving betreffende de verkoop van consumptiegoederen wettelijke rechten heeft en duidelijk moet worden gesteld dat de (commerciële) garantie die wettelijke rechten onverlet laat.

De Commissie lette op deze bepalingen en op de twee die hierna worden genoemd. Artikel art. 74, 14°, WMPC bepaalt dat ieder ‘beding of voorwaarde’ dat ertoe strekt de wettelijke waarborg voor overeenstemming van het goed met de overeenkomst of voor verborgen gebreken te verminderen of op te heffen, een onrechtmatig beding is. Artikel 40, § 2, tweede lid bepaalt dat een overeenkomst tussen een onderneming en een consument onder meer kan worden geïnterpreteerd aan de hand van de handelspraktijken die er rechtstreeks verband mee houden.

De Commissie acht de volgende (combinaties van) bedingen onrechtmatig:

a) Beperking wettelijke garantie door presentatie

- Contractvoorwaarden waarin niet op gepaste wijze wordt gewezen op de wettelijke rechten van de consument. De Commissie vond zo contractvoorwaarden die bepalingen bevatten die betrekking hebben op het melden van gebreken. Het ging om een commerciële waarborg. Die contractuele regeling van het melden van gebreken laat de consument de indruk dat zij hoe dan ook moet worden gevolgd. Pas verderop in de tekst wordt verwezen naar de dwingende bepalingen inzake gebrek aan overeenstemming indien de koper een consument is. De betrokken verkoper profileert zich als verkoper op de consumentenmarkt.
- Bedingen die de consument doen geloven dat er in elk geval bestekkosten moeten worden betaald, door bijvoorbeeld per product een tabel met bestekkosten bij ‘garantie’ toe te voegen. Die kosten zouden – zo laat die tabel het verstaan – ook moeten worden betaald als men de wettelijke waarborg inroept.

³⁵ Zie art. 88, tweede lid, 7°, WMPC.

- Bedingen waarbij men bij de toepassing van de garantie rechtstreeks verwijst naar de fabrikant, en waarbij de indruk gewekt wordt dat enkel de garantie van de fabrikant van toepassing is als het product gebrekkig is. De Commissie vond ook veel gevallen waar voor de 'naverkoopdienst', en met name: bij defect, expliciet en uitsluitend wordt verwezen naar de fabrikanten van de verkochte producten. Per merk van producten worden telefoonnummers van de fabrikanten opgegeven. De consument zal dit in die zin verstaan dat als de fabrikant geen oplossing vindt, ook de distributeur niet gehouden zal zijn.

b) misleiding omtrent de wettelijke garantie

De verkoper kan in zijn algemene voorwaarden ofwel in het algemeen erop wijzen dat de consument wettelijke rechten heeft en dat de commerciële garantie de wettelijke garantie, en de uitoefening van deze wettelijke rechten, onverlet laat. De verkoper kan eveneens verwijzen naar brochures omtrent de wettelijke rechten, zoals deze die door de overheid ter beschikking worden gesteld³⁶.

Soms wordt in de algemene voorwaarden nader ingegaan op deze wettelijke garantie. De Commissie trof evenwel voorstellingen van zaken aan, waarbij voor de gemiddelde consument een verkeerd beeld wordt gegeven van de wettelijke rechten die de consument heeft bij gebrek aan overeenstemming³⁷.

- De verkoper vermeldt bijvoorbeeld wel de termijn van twee jaar gedurende dewelke iedere verkoper jegens de consument aansprakelijk is voor ieder gebrek aan overeenstemming, en de minimale kennisgevingstermijn van twee maanden, maar niet het vermoeden van gebrek aan overeenstemming gedurende de eerste zes maanden.
- In een ander geval werd op zeer expliciete wijze reclame gemaakt voor de commerciële, verlengde, garantie. Hoewel er geen wettelijke verplichting is om de consument te wijzen op de regeling van verborgen gebreken van het kooprecht die ook na de wettelijke garantie geldt, meent de Commissie dat de zaken hier verkeerd werden voorgesteld.

Het gaat om het volgende geval:

"U hebt het waarschijnlijk ook al meegemaakt: u koopt een prijzig toestel van een goed merk en na een tijd is het defect. "Geen probleem, het is nog onder garantie", denkt u dan. Tot u het aankoopbewijs uit de kast haalt en merkt dat u dit toestel drie jaar geleden hebt aangekocht. Einde garantie, begin van de kosten."

³⁶ Zoals deze die door de FOD Economie worden ter beschikking gesteld op zijn website:

http://economie.fgov.be/nl/binaries/Bescherming_van_de_consumenten_bij_de_verkoop_van_consumptiegoederen_tcm325-98573.pdf

³⁷ Zoals blijkt uit Europese rechtspraak, kan het als essentieel beschouwd worden dat indien de verkoper bepaalde aspecten belicht die door dwingend wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen worden gespecificeerd, de consument in kennis stelt van deze bepalingen: zie HvJ, 26 april 2012, nr. C-472/10, Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság, tegen Invitel Távközlési Zrt.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Dit wordt voorgesteld alsof er geen enkele wettelijke waarborg meer is voor de consument terwijl de algemene regeling van verborgen gebreken blijft gelden.

Meer algemeen, vindt men ook:

“Op al onze toestellen geniet u een standaardwaarborg van 2 jaar. Wenst u langer, zorgeloos, te genieten van uw elektrische apparaten, dan biedt de verkoper u zijn Verlengde waarborg tot 5 jaar aan.”

Ook hier wordt door deze communicatie de indruk gewekt dat de consument geen wettelijke rechten meer heeft na het verstrijken van de termijn van twee jaar.

III. Duidelijkheid van de bepalingen inzake commerciële garantie

A. Duidelijkheid van de commerciële garantie

Zoals uiteengezet in het algemene deel moet de consument bij het aanbod van een commerciële garantie minstens over de volgende essentiële elementen duidelijk ingelicht worden:

(1) De omvang van de garantie

Hierbij dienen uitsluitingen duidelijk vermeld te worden, bijvoorbeeld de omstandigheid dat de consument eerst de fabrieksgarantie moet aanspreken.

(2) de duur van de garantie

Niet enkel de verlengde garantie op zichzelf, maar ook het vertrekpunt indien de commerciële garantie niet zou gelden vanaf dag 1 en bijvoorbeeld pas na twee jaar zou ingaan.

(3) de naam en het adres van de garant.

B. Samenlezing met andere voorwaarden en verhouding tussen de verschillende voorwaarden

Uit de vereiste van duidelijkheid en begrijpelijkheid van artikel 40 van de WMPC volgt dat de bedingen zo moeten zijn opgesteld dat de consument de essentiële rechten en verplichtingen goed kan overzien (formele transparantie)³⁸, en dat de contractvoorwaarden duidelijk geformuleerd zijn voor de gemiddelde consument (materiële transparantie).

1° Onduidelijkheid omtrent de verhouding tussen de (verschillende) commerciële garantie(s) en de wettelijke garantie

De Commissie stelt vooreerst vast, bij haar onderzoek, dat de samenhang tussen de verschillende van toepassing zijnde “garanties”, en de van toepassing zijnde voorwaarden van die respectievelijke garanties, moeilijk te achterhalen zijn.

³⁸ Zie reeds hoger, punt I.d), met daarin het voorbeeld van contractvoorwaarden of verzekeringsvoorwaarden in een onleesbaar lettertype.

Zo is er soms, mede door de gebruikte bewoordingen, onduidelijkheid of, en onder welke voorwaarden, het gaat om een garantie van de eindverkoper, een garantie van de fabrikant, een gratis “omruilrecht” binnen de eerste 15 dagen, of om herstelling in het algemeen. Zo is bij een bepaalde distributeur het onderscheid tussen de ‘waarborg’ (algemene voorwaarden), de garantie, inruiling of herstelling van elektrische of electro-toestellen, en de ‘distributeursgarantie’ die een omruiling binnen de eerste 15 dagen betreft, niet duidelijk. Zo vermeldt een andere distributeur op zijn website dat er voor bepaalde producten een contractuele waarborg verleend wordt, maar in de zeldzame gevallen waarin een dergelijke waarborg wordt vermeld op de betrokken productfiche, blijkt dat het gaat om de fabriekswaarborg.

2° Samenlezing verschillende bepalingen m.b.t. garantie en herstelling

Zoals reeds aangehaald is bij een aantal distributeurs de onderlinge samenhang tussen enerzijds de algemene verkoopsvoorwaarden met de bepalingen inzake ‘garanties’ en anderzijds de algemene herstellingsvoorwaarden, niet duidelijk. Hoewel deze ‘herstellingsvoorwaarden’ – die in enkele gevallen niet konden geraadpleegd worden – in principe betrekking hebben op de herstellingen buiten de garantie, worden er ook bepaalde aspecten van de wettelijke garantie in geregeld, namelijk de algemene modaliteiten van aanbidding van producten tot herstelling.

IV. Garantie, verzekeringen en onderhoudscontract

1. Onderscheid verzekering, betalende garantie, onderhoudscontract

Zoals in het algemene deel reeds werd aangehaald, is een (al dan niet betalende) garantie elke door een verkoper of producent tegenover de consument aangegane verbintenis om de betaalde prijs terug te betalen, of om de goederen te vervangen of te herstellen, of om er zich op enigerlei wijze om te bekommeren, indien de goederen niet overeenstemmen met de beschrijving in het garantiebewijs of in de desbetreffende reclame (art. 1649 *bis*, § 1, 5°, BW).

De commerciële betalende “garanties” die de Commissie in de praktijk aantroef, nemen verschillende vormen aan. Soms gaat het duidelijk om een verzekering die aangegaan wordt voor een bepaalde termijn, ongeacht de schadeoorzaak. Soms bieden ondernemingen ook een ‘onderhoudscontract’ aan waarbij zij zich verbinden tot onderhoud en herstel voor een bepaalde termijn mits betaling van een (jaarlijks) vast bedrag.

Bij andere ‘garanties’ is het minder duidelijk of het (ook) om een verzekering gaat, aangezien deze specifiek betrekking hebben op “gebreken in overeenstemming”, bij materiaal- of fabricagefouten, defecten veroorzaakt door een technisch gebrek, een fout in het ontwerp, constructiefouten, enz. Voor die ‘verlengde garantie’ wordt een vast bedrag betaald voor het herstel of de vervanging (waarvan het bedrag soms afhangt van de aankoopsom van het betrokken goed), en indien het goed niet te herstellen valt, geldt dat er een bedrag wordt terugbetaald dat kleiner wordt vanaf het tweede jaar; soms is er geen terugbetaling maar krijgt de consument een aankoopbon.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Conceptueel gezien verschilt een garantie, en bij analogie ook een onderhoudscontract, van een verzekering. In de garantie neemt de garant een bijkomende verbintenis op zich ten aanzien van de consument. De verzekering betreft een vergoeding of een prestatie ingeval een gedefinieerd risico zich voordoet.

Indien het omschreven risico betrekking heeft op ieder ‘gebrek aan overeenstemming van het goed’ en dit ingedekt wordt via een overeenkomst die rechtstreeks gesloten wordt door de verzekeraar en de koper, dan valt te letten op het volgende. Gaat de verzekering onmiddellijk in, dan zijn in de loop van de eerste twee jaren zowel de wettelijke garantie als de verzekering van toepassing. De verzekering kan een voordeel bieden, bijv. omdat ze ook na de eerste periode van zes maanden geen bewijslast oplegt aan de consument i.v.m. het gebrek aan overeenstemming van de zaak. Maar de wettelijke rechten uit de garantieregeling blijft de consument behouden. Gaat de verzekering in na het verstrijken van de twee jaren van de wettelijke garantie dan blijven alleen de verzekering en de algemene regeling inzake verborgen gebreken van toepassing. Van de essentiële regelingen van deze laatste kan de consument niet worden beroofd.

Indien de betalende garantie de vorm aanneemt van een verzekering, is het evenwel zo dat de aangegane verzekeringsovereenkomst enkel geldt tussen de verzekeraar en de verzekerde, terwijl een garantie betrekking heeft op de beloofde kwaliteit van het goed. De aangegane verzekering zal dus niet overdraagbaar zijn, waar dit bij een garantie normaal wel het geval is.

Gelet op dit onderscheid, is het dus essentieel dat indien de koper die consument is, een verzekeringsovereenkomst sluit voor ieder gebrek aan het goed, hem op een duidelijke en on-dubbelzinnige wijze erop gewezen wordt dat het gaat om een verzekering.

Aangezien het, indien de ‘verzekering’ betrekking heeft op ieder ‘gebrek aan overeenkomst van het consumptiegoed’, dan ook om een garantie gaat, dient het aanbod tot verzekering dat uitgaat van de verkoper ook duidelijk aan te geven dat de consument wettelijke rechten heeft en dat die garantie de wettelijke rechten onverlet laat, en dienen de essentiële gegevens van deze garantie vermeld te worden.

Indien de verzekering niet enkel betrekking heeft op een ‘gebrek aan overeenkomst van het aangekochte goed’, maar bijvoorbeeld ieder schadegeval, ongeacht de oorzaak, dekt, dan is de bewoording “aanvullende garantie” waar het in werkelijkheid gaat om een aanvullende schade- of diefstalverzekering, misleidend en onduidelijk in hoofde van de consument.

2. Verzekeringen en wettelijke garantie

Ook de aanvullende verzekering die een bijkomende dekking biedt bij een gebrek aan overeenstemming moet rekening houden met het in het algemeen deel behandelde vertrekpunt en de in rubriek V gegeven opmerkingen voor wat de eventuele beperking van de rechten betreft die de consument put uit de wettelijke garantieregeling³⁹.

³⁹ Zie Hoofdstuk 1, punt 3.e), en zie de rubriek V hierna.

Beperkingen zoals die zouden volgen uit de verzekering kunnen vervolgens maar ten aanzien van de consument worden ingeroepen in de mate dat de consument vooreerst uitdrukkelijk gewezen wordt op de essentiële elementen van de polis. Dit zijn in het algemeen: de verzekerde risico's, het maximumbedrag van de schadevergoeding en eventuele franchises, en de belangrijkste uitzonderingen (bijvoorbeeld niet de gebreken die gedekt worden door de fabriekswaarborg).

De Commissie herinnert aan de regel dat indien deze beperkingen niet duidelijk omschreven zijn en niet in aanmerking zijn genomen bij de berekening van de door de consument betaalde premie, deze op basis van hun onduidelijkheid zoals bepaald in art. 73, tweede lid, WMPC, toch kunnen worden getoetst op hun onrechtmatig karakter op basis van de algemene norm (art. 2, 28°, WMPC)⁴⁰.

Bijvoorbeeld:

“De verzekeringswaarborgen gaan in op de datum dat de fabrieksgarantie vervalst.”

Een dergelijke beperking van een betalende verzekering die aan de verzekeringsnemer niet uitdrukkelijk wordt meegedeeld, maar die enkel in fine van het corpus van de contractvoorwaarden terug te vinden is, is volgens de Commissie onrechtmatig op basis van artikel 2, 28°, WMPC en de transparantievereiste zoals verduidelijkt in art. 73, tweede lid, WMPC. Bovendien zouden in dit geval de voorwaarden van de fabrieksgarantie, en in het bijzonder de duur van de fabriekswaarborg, duidelijk moeten meegedeeld worden, wil de consument enige duidelijkheid bekomen omtrent het aanvangspunt van de aangelegane verzekeringsovereenkomst.

V. Commerciële vs. wettelijke garantie en voordelen die de commerciële garantie moet bieden- onderlinge verhouding verschillende commerciële garanties

V.I. Commerciële vs. wettelijke garantie

De keuze in hoofde van de consument om voor een (al dan niet betalende) commerciële garantie te opteren, dan wel zich te beroepen op de wettelijke garantie, is een 'economische keuze', en om die keuze 'met kennis van zaken' uit te oefenen werd artikel 1649^{septies} BW uitgevaardigd, dat onder meer de volgende minimumeisen stelt.

a. De consument moet altijd duidelijk gewezen worden op de omstandigheid dat de aangeboden commerciële garantie zijn wettelijke rechten bij gebrek aan overeenstemming niet beknoot. Wordt daar enkel via de kleine lettertjes op gewezen, waardoor de verkoper "formeel" wel in overeenstemming is met artikel 1649^{septies}, maar de consument in veel gevallen niet weet dat hij kan opteren voor de wettelijke garantie, dan is aan deze verplichting niet tegemoetgekomen.

⁴⁰ Zie hoger, Hoofdstuk 1, punt 5, laatste alinea.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

b. In duidelijke en begrijpelijke taal moet de inhoud van de garantie en de essentiële gegevens om van de garantie gebruik te kunnen maken worden vermeld.

- Het moet bijvoorbeeld duidelijk zijn vanaf wanneer de commerciële garantie geldt. Indien de verlengde garantie bijvoorbeeld pas aanvangt na het verstrijken van twee jaar, dient dit uitdrukkelijk vermeld te worden.
- Indien de betalende commerciële garantie onder de vorm van een verzekering wordt aangeboden, en deze bijgevolg niet overdraagbaar is, moet duidelijk worden vermeld dat het om een verzekering gaat, en dat de rechten die de consument uit de verzekering put, niet overdraagbaar zijn.

c. Hoewel het aan de consument is om met kennis van zaken te kiezen voor de commerciële garantie, a fortiori de betalende commerciële garantie die hij afsluit met de verkoper, zijn bedingen die, rechtstreeks of onrechtstreeks, de wettelijke rechten die de consument put uit de dwingende bepalingen van de wettelijke garantie, beperken of uitsluiten, nietig⁴¹, en kunnen ze ook als een onrechtmatig beding worden aangezien krachtens artikel 74, 14°, WMPC. De Commissie verwijst in dit opzicht naar haar reeds gegeven verduidelijking omtrent de verhouding tussen de commerciële en de wettelijke garantie in het Algemene Deel⁴².

De commerciële garantie mag, het weze herhaald, zeker niet zo voorgesteld worden als dat de consument geen andere keuze heeft en enkel daarop beroep moet doen. Er moet altijd duidelijk naar verwezen worden dat dit los staat van wettelijke garantie.

Zijn in dit opzicht *niet* onrechtmatig naar het oordeel van de Commissie:

- Bedingen die de commerciële garantie beperken tot de termijn van één jaar, maar dan wel in zoverre de bescherming verder reikt dan wat volgt uit het wettelijk regime. Er moet dan ook duidelijk bij vermeld worden dat dit geen afbreuk doet aan de wettelijke rechten van de consument.
- Bedingen die, indien herstel of vervanging buiten verhouding zouden zijn, een degressief bepaald bedrag van terugbetaling voorzien (100% in het eerste jaar, 75% na één jaar tot 18 maanden, en 50% bij ontdekking na 18 maanden). Naar de mening van de Commissie houdt dit geen vermindering in ten opzichte van de regeling in artikel 1649quinquies, § 3, BW.

Na het wettelijk vermoeden van gebrek aan overeenstemming gedurende de eerste zes maanden (art. 1649*quater*, § 4, BW), ligt de bewijslast voor een gebrek aan overeenstemming immers op de consument, waardoor gesteld kan worden dat dit geen vermindering is ten opzichte van de wettelijke garantie.

Zijn naar het oordeel van de Commissie *wel* onrechtmatig:

⁴¹ Art. 1649*octies* BW.

⁴² Zie punt 3.e) van Hoofdstuk 1.

- De vergoeding onder de vorm van een aankoopbon indien de kosten van herstelling buiten verhouding zouden zijn;
- Betalende commerciële garanties aangeboden in de vorm van verzekeringscontracten, waar de consument dient te betalen om zijn rechten te doen gelden binnen de eerste zes maanden, terwijl hij volgens de wettelijke garantie deze rechten kosteloos kan doen gelden. Bedingen die de consument bij een gebrek iedere andere bijkomende vergoeding of schadevergoeding ontzeggen;

V.II. Onderlinge verhouding verschillende commerciële garanties

In bepaalde gevallen is het niet duidelijk hoe de verschillende garanties zich tot mekaar verhouden. In een van deze gevallen wordt eerst niet gesproken van de wettelijke garantie maar van wat men moet doen als er defecten zijn. Het blijkt dat dit dan gaat over wat “de fabrieksgarantie” wordt genoemd. Er is ook een mogelijke extra garantie die men kan kopen en die geldt na afloop van “de fabrieksgarantie”. Op het einde van de regeling wordt vermeld dat het ene en het andere niet afdoet aan de wettelijke rechten die de kopers hebben als zij consument zijn.

Het vertrekpunt moet zijn dat de consument alleszins de rechten heeft uit de wettelijke regeling van garantie. Die moet worden gegeven door de verkoper.

Zoals (vele) anderen biedt de hier bedoelde verkoper verschillende producten aan die “uiteindelijk” afkomstig zijn van verschillende fabrikanten. De verkoper heeft zelf geen technisch atelier, bijv. voor herstellingen.

De doorverwijzing naar de “fabrieksgarantie” en naar contactpunten van verschillende fabrikanten in geval van defect, kan op twee manieren worden gezien.

De eerste is de volgende. Zonder bijkomende informatie aan de consument moet men voor de periode van de wettelijke garantie die doorverwijzing zien als de aanduiding van een uitvoeringsagent die voor rekening van de verkoper de garantie organiseert. De consument behoudt zijn rechten tegenover de verkoper en richt zich tot de fabrikant. Hoe de loutere verkoper de tussenkomst van de fabrikant heeft georganiseerd, tussen hemzelf en de fabrikant, is niet de zaak van de consument. Zijn rechten uit de wettelijke garantie kunnen niet worden beperkt.

De tweede lezing is de volgende. Omdat de verkoper geen technisch atelier heeft, heeft hij van de fabrikant bedongen dat die t.o.v. de laatste koper (als die koopt van deze verkoper) een commerciële garantie biedt. Het gaat om een beding ten behoeve van een derde, d.i. de koper (consument). Deze laatste put dan rechten hieruit tegenover de fabrikant.

Gedurende de periode van de wettelijke garantie kan dit beding vanwege de verkoper ten gunste van de koper (consument) niet voor gevolg hebben dat de rechten van de consument kleiner zijn dan die van de wettelijke regeling van de garantie. Het is de verkoper die daarvoor uiteindelijk gehouden blijft. Deze fabrieksgarantie zou ook voor langere tijd dan de wettelijke garantie kunnen gegeven zijn.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Dan rijst de vraag van de weerslag van deze garantie op de vordering die de laatste koper rechtstreeks tegen de fabrikant, als eerste verkoper, zou kunnen instellen op grond van de (blijvende) regeling van verborgen gebreken in het algemene kooprecht. Is de fabrieksgarantie gunstiger, dan rijst er geen probleem. Is de fabrieksgarantie beperkter dan de regeling van verborgen gebreken, dan is de vraag of de consument afstand kan hebben gedaan van zijn recht om de rechtstreekse vordering die hij als laatste koper heeft (d.i. de vordering van de vorige kopers tegen hun verkopers) in te stellen tegen de eerste verkoper. Als men dat zou willen aannemen dan zou die afstand moeten bedongen zijn geweest als voorwaarde van de belofte in het kader van het beding ten behoeve van een derde. Op de vraag zelf hoeft de Commissie niet in te gaan. Immers, in geen van de aan de Commissie bekende algemene voorwaarden komt zulke voorwaarde van “afstand” expliciet voor. En dat zou alleszins vereist zijn voor de werking ervan. Bovendien zou een dergelijk beding in strijd zijn met artikel 74, 14° WMPC.

Zoals gezegd, moet bij gebreke van verdere informatie van de consument, geopteerd worden voor de eerste lezing van dergelijke bedingen i.v.m. doorverwijzing.

De clausules, en de informatie daaromtrent, die de Commissie kon zien, zijn allerminst duidelijk.

VI. Bedingen die de wettelijke garantie verminderen (art. 74, 14°, WMPC)

Veel van de onderzochte voorwaarden hebben het in een aparte bepaling over de wettelijke garantie. De Commissie herhaalt dat de betrokken bepalingen, soms in samenlezing met de bepalingen inzake de naverkoopdienst en de herstellingsvoorwaarden, vaak de indruk wekken dat:

- De consument moet betalen om zich te beroepen op de wettelijke garantie, door een tabel met bestekkosten per product op te nemen;
- De consument zich rechtstreeks tot de fabrikant moet wenden, doordat de verkoper in zijn rubriek naverkoopdienst rechtstreeks doorverwijst naar de fabrikanten per product, en in een expliciete opsomming van de betrokken fabrikanten, met opname van hun telefoonnummer voorziet;
- Het in alle gevallen contractueel beperken van de garantie voor ‘displayproducten’ of toonzaalmodellen tot één jaar.

Het gebrek aan overeenstemming moet beoordeeld worden op het moment van de overeenkomst. Op dat moment dient een goed de kwaliteit te bieden die door de verkoper beloofd is of die de gemiddelde consument redelijkerwijze kan verwachten (zie de opsomming van art. 1649ter, § 1, BW).

Het automatisch beschouwen van ‘displayproducten’ als tweedehands, doet naar de mening van de Commissie afbreuk aan de ‘redelijke verwachtingen’ van de consument. Niettemin weet de consument, of dient hij redelijkerwijze te weten, dat de kans reëel is dat producten die gedurende een bepaalde periode tentoongesteld werden, niet ‘onaangetast’ kunnen zijn.

- Bepalen dat de wettelijke waarborg niet overdraagbaar is.

VII. Betaling voor onderzoek- eenzijdige beoordeling door de verkoper

a) Bestekkosten voor onderzoek

In de door de Commissie onderzochte voorwaarden dienen de bepalingen inzake garantie soms samen te worden gelezen met de herstellingsvoorwaarden. Die herstellingsvoorwaarden zijn ook van toepassing bij de garantie, “tenzij ze afwijken van de wettelijke bepalingen”.

Het komt ook voor dat *altijd* een bedrag wordt gevraagd voor ‘onderzoek’, ongeacht of het defecte goed al dan niet onder de (wettelijke of commerciële) garantie valt. Een bepaalde distributeur geeft in zijn voorwaarden met betrekking tot de naverkoopdienst een algemene tabel met bestekkosten per product op, zonder te vermelden dat deze niet van toepassing zijn indien het goed in wettelijke ‘garantie’ is.

Indien altijd een bedrag wordt gevraagd bij het beoordelen of het gebrek al dan niet onder de (wettelijke of commerciële) garantie valt, dan gelden de hierna geformuleerde opmerkingen zonder voorbehoud. Voortgaande op de onderzochte contractuele voorwaarden, is de Commissie van oordeel dat deze de consument ‘doen geloven’ dat hij bestekkosten moet betalen, ook indien het goed onder de voorwaarden van de wettelijke garantie valt. Dit laatste geldt dan onder voorbehoud van hoe deze bepalingen worden toegepast in de praktijk.

De Commissie komt tot het volgende besluit met betrekking tot het vragen van bestekkosten.

Het vertrekpunt is dat het product niet naar behoren functioneert.

Voor de consument hangt de vraag van het laten herstellen vooreerst vanzelfsprekend af van het antwoord op de voorvraag of die herstelling onder de (wettelijke of commerciële) garantie zal vallen. Die vraag is nog niet beantwoord op het ogenblik dat het bestek zal worden opge maakt. De prijs voor “het bestek” is dus eigenlijk een vergoeding die de consument dient te betalen om door de verkoper te laten uitmaken of het gebrek onder de garantie valt; deze vergoeding moet hij alleen betalen als het gebrek niet onder de garantie valt en hij geen herstelling wenst te laten doen.

Of de consument er op voorhand kan van uitgaan dat het slecht functioneren van het product te wijten is aan een gebrek hangt af van de tijd die is verstreken sinds de aankoop: nog geen zes maanden of langer (art. 1649quater, § 4). Binnen de zes maanden is er een weerlegbaar vermoeden dat het gebrek bestond ten tijde van de levering en dat de garantie dus geldt, tenzij de verkoper kan aantonen dat het gebrek niet bestond op het moment van de levering.

Zeker na zes maanden kan de consument niet zonder meer aannemen dat de garantie zal spelen. Het product wordt dus door de verkoper gecontroleerd en de verkoper, of zijn leverancier, zullen dus in eerste instantie uitmaken of er een gebrek is waarvoor zij moeten instaan. Levert de verkoper garantie, dan wordt het product hersteld.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Als het vervolgens effectief gaat om een “gebrek aan overeenstemming”, en het gebrek dus te wijten is aan een gebrek dat bestaat bij de levering, dan moet het worden hersteld of vervangen. Een bestek is dan alleen van belang voor de verkoper, met name om uit te maken – en om dat te kunnen inroepen tegenover de consument – dat een herstelling onredelijk is en dat een andere genoegdoening van de consument de aangewezen oplossing is.

Besluit:

Bedingen die ertoe strekken dat in alle gevallen op voorhand geëist wordt dat tegen vergoeding een bestek wordt opgemaakt om na te gaan of het gebrek al dan niet onder de wettelijke of commerciële garantie valt⁴³ zijn naar de mening van de Commissie als onrechtmatig te beschouwen.

b) Eenzijdig oordelen omtrent het al dan niet uitvoeren van een herstelling

Eén van de aangetroffen clausules in de ‘herstellingsvoorwaarden’ van een verkoper, waarop de Commissie zich steunde voor de opmerking onder a), is als volgt geformuleerd:

“Elke herstelling tot een bedrag van 50,00 euro zal uitgevoerd worden zonder dat er een voorafgaand bestek zal opgemaakt worden. In elk ander geval zal, voorafgaandelijk aan de herstelling, aan de klant een bestek worden voorgelegd. De kostprijs voor een bestek bedraagt 50, 00 euro. Dit bedrag zal in mindering worden gebracht van de totale herstellingskost, indien de klant het bestek aanvaardt en de herstelling conform het bestek laat uitvoeren. De in de bestekken vermelde prijzen blijven gedurende 1 maand geldig.”

67

Indien het product niet naar behoren functioneert en dit niet te wijten is aan een gebrek dat bestond bij de levering, en (indien) na onderzoek de herstellingskosten op minder dan 50 euro geraamd worden, dan behoudt de verkoper zich het recht voor om eenzijdig te beslissen het goed te herstellen. De consument zal dus de herstellingskosten moeten betalen, ook indien hij zou menen dat hij in dat geval, dat is: geen gratis herstelling, toch beter een nieuw, eventueel ander, product koopt. Een dergelijk beding is in strijd met artikel 74, 6°, WMPC

De hypothese dat boven 50 euro een bestek nodig is, is niet evident als de reden van het bestek zou moeten zijn uit te maken hoeveel de herstelling wel zal kosten. De vervanging van een onderdeel kan in principe net zo goed worden berekend naargelang het onderdeel en de kost van de handeling van vervanging meer of minder dan 50 euro bedragen. Het komt de Commissie voor dat het bestek in dit geval dus alleen nodig is om de consument vanaf dit bedrag wel de keuze te laten tussen herstelling of niet. De consument moet immers, in de bedoelde hypothese zelf de kosten van de herstelling dragen. Maar als hij de herstelling niet laat doen, moet hij 50 euro betalen voor het bestek.

⁴³ Zie in dit verband de motivering in het arrest van het Europese Hof van Justitie van 17 april 2008, nr. C-404/06, inzonderheid punten 33 tot 36. Het Europese Hof legt hierbij de nadruk op de omstandigheid dat de kosteloosheid een wezenlijk element van de door de richtlijn aan de consument verleende bescherming is. De consument mag er niet van worden weerhouden zijn rechten geldend te maken, bijvoorbeeld door het risico van financiële lasten dat de verkoper hem zou kunnen tegenwerpen.

Zoals reeds aangestipt, is het niet per se nodig een bestek te maken. De verkoper kan ook een eerste schatting geven, gebaseerd op de hem meegedeelde prijs van het vervangingsstuk en de kosten voor de vervangingshandeling (bijv. onderdelen van pc's).

VIII. Meldingsplicht van klachten inzake zichtbare gebreken

a) Principe van meldingstermijn van twee maanden

In gevolge het 'monistische systeem'⁴⁴ dat de Europese wetgever hanteerde in de regeling van garanties dient in principe ook voor de zichtbare gebreken rekening gehouden te worden met de meldingstermijn van twee maanden vanaf de dag waarop de consument het gebrek heeft vastgesteld. Er is evenwel geen gebrek aan overeenstemming indien, op het tijdstip van het sluiten van de overeenkomst, de consument het gebrek kende of redelijkerwijze daarvan op de hoogte moest zijn, [dan wel als het gebrek voortvloeit uit het materiaal geleverd door de consument] (art. 1649 *ter*, § 3, BW).

Opdat de consument het gebrek kent of zou moeten kennen op het ogenblik van de contractsluiting, moet hij het goed eerst 'gezien' hebben en kunnen controleren. In de distributiesector die het "meeneem" systeem gebruikt, zal het de consument bijvoorbeeld niet toegelaten zijn de verpakking te openen en het product te controleren voor hij afrekent. Het kan ook niet worden verwacht dat de consument onmiddellijk na afrekening (in de "check-out") die controle uitvoert.

68

In dit geval kan niet afgeweken worden van de minimum meldingstermijn van twee maanden.

De Commissie merkt hierbij evenwel op dat het, afgezien van deze contractuele minimumtermijn, ook in het belang van de consument zal zijn om bepaalde direct vaststelbare gebreken zo spoedig mogelijk aan de verkoper te melden. Hoe langer de consument wacht met het indienen van zijn klacht, ook al is dit binnen de twee maanden, des te moeilijker wordt het als het gaat om een gebrek dat ook door (aangehouden) foute manipulatie zou kunnen zijn ontstaan of dat verergerd is door gebruik na vaststelling van het gebrek.

Onderzochte contracten:

- *Bijvoorbeeld:*

"Klachten in verband met zichtbare fouten of niet-conformiteit van het geleverde product, met het bestelde product of het verzendingsborderel moeten onmiddellijk op het moment van de levering gebeuren.

Klachten in verband met zichtbare fouten die maar aan het licht kunnen komen na een eerste gebruik van het product moeten binnen de vijf kalenderdagen volgend op de leveringsdatum van het product ingediend worden schriftelijk of in de winkel zelf.

⁴⁴ Dit wil zeggen dat er geen onderscheid meer gemaakt wordt tussen verborgen gebreken, zichtbare gebreken, en gebreken in de conformiteit.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Het product moet verplicht in de oorspronkelijke verpakking en in goede staat worden teruggegeven met alle accessoires die erbij horen. Het is aan de koper om de bewijzen te leveren van de vastgestelde fouten of onregelmatigheden. Hij dient de verkoper elke mogelijkheid te bieden om deze fouten vast te stellen en om ze te verhelpen. Dit laatste mag de Koper zelf niet doen of door een derde laten doen.

De Commissie merkt in dit verband het volgende op. De verkoper moet aan de consument een zaak leveren die met de overeenkomst in overeenstemming is. Enkel indien bij het sluiten van de overeenkomst bepaalde gebreken meegedeeld zijn aan de consument of hij van die gebreken redelijkerwijze op de hoogte moet zijn, is er geen gebrek aan overeenstemming. Bedingen die de consument ertoe verplichten zichtbare fouten die hij slechts later kan ontdekken, bijvoorbeeld doordat de levering op een later tijdstip gebeurt, onmiddellijk of binnen een zeer korte termijn na het sluiten van de overeenkomst (en dus niet: na de levering) mede te delen, zijn in strijd met de bepalingen inzake consumentenkoop en verminderen bijgevolg de wettelijke rechten van de consument

b) Eindereeksmodellen, toonzaalmodellen

Bepaalde distributeurs werken met eindereeksmodellen, toonzaalmodellen die ze opkopen; die producten kunnen krassen of andere zichtbare schade vertonen. Dit dient de consument te weten; hij dient er ook op te letten en hij moet zich dus niet beklagen over deze “gebreken” (art. 1649ter, § 3, BW).

Indien evenwel niet duidelijk is of een bepaald zichtbaar gebrek aanwezig was bij levering, is het aan de verkoper om te bewijzen dat er zulke afwijkingen waren. Hij doet er bijgevolg best aan om de zichtbare gebreken te laten aankruisen op een document op het ogenblik van de contractsluiting.

IX. Voorwaarden om van de garantie te kunnen genieten

a) Origineel document als voorwaarde voor het invoeren van de garantie

In bijna alle door de Commissie onderzochte voorwaarden wordt bepaald dat enkel de factuur, het kasticket of de aankoopbon gelden als garantiebewijs voor de klant ten aanzien van de verkoper.

Het is op zich niet ongeoorloofd of onrechtmatig dat de verkoper contractueel bepaalt welke documenten als bewijsmiddel moeten worden aangewend.

Bedingen die echter bepalen dat *enkel* die bepaalde documenten mogen worden aangewend en hiervan dus een voorwaarde maken waardoor de consument bijgevolg het recht ontzegd wordt andere bewijsmiddelen te gebruiken, zijn onrechtmatig en in strijd met artikel 74, 14°, in combinatie met artikel 74, 21° WMPC indien het gaat om een beperking van de bewijsmiddelen waarover de consument kan beschikken. De Commissie stelt vast dat bij bepaalde systemen van betalingen aan de kassa een link wordt gemaakt met de betaalkaart of de kredietkaart zodat het identificatienummer van de transactie aan de kassa ook zal worden vermeld op het uittreksel van de bankrekening of op het overzicht van de aankopen met de krediet-

kaart. In die gevallen is het onredelijk om dergelijke uittreksels niet te aanvaarden als bewijs.
Bijvoorbeeld:

“Enkel de factuur, het kasticket of de aankoopbon gelden als garantiEBewijs voor de klant ten aanzien van de verkoper. Deze documenten dienen door de klant te worden bewaard en voorgelegd in hun originele versie. De garantietermijn start op de op deze documenten vermelde datum. Indien de levering aan de klant is gebeurd voor de factuurdatum, dan geldt de datum van levering zoals vermeld op het leveringsdocument”.

“De factuur geldt als enig garantiEDocument voor de bij de verkoper aangekochte producten.

Bij herstelling onder garantie dient de klant de originele aankoopfactuur voor te leggen.”

b) Niet verder gebruiken gebrekkig product

Als voorwaarde om van de garantie te kunnen genieten wordt soms ook gesteld dat de consument *“in geen geval het gebrekkig product verder mag gebruiken”*.

Dat het product niet meer verder mag worden gebruikt, lijkt de Commissie een redelijke bepaling die overigens ook als waarschuwing de veiligheid van de consument dient. Vanzelfsprekend mag dit ‘verbod’ enkel slaan op het gebruik in de functie waarin een gebrek merkbaar geworden is. Er mag van uitgegaan worden dat het verbod van verder gebruik ingaat op het ogenblik dat de consument beseft dat het product niet juist functioneert. Voor manipulaties die hij redelijkerwijze kon doen vooraleer tot dit besef te komen, kan de consument niets worden verweten.

Dat manipulaties die door de consument zijn gedaan nadat hij heeft vastgesteld dat het product niet juist functioneert, leiden tot het wegvallen van de garantiEVERLENING, lijkt ook in de lijn te liggen van artikel 1649 ter, § 3 BW: geen garantie als het gaat om een gevolg van eigen materiaal “geleverd door” de consument (per analogie) en van artikel 1649 ter, § 4BW: geen garantie als het gaat om het gevolg van een verkeerde (her-)installatie die buiten de sfeer van de verantwoordelijkheid van de verkoper ligt (a contrario).

X. Wat valt onder de garantie (wettelijk en commercieel) en vooral wat niet?

A. Risicoregeling, kosten, termijn voor herstelling

1. Risico van beschadiging tijdens het transport

Bijvoorbeeld:

“Aangezien het transport ten laste en op risico van de klant is, dienen alle schadegevallen, veroorzaakt door de transporteur, teneinde in overweging te kunnen worden genomen, vermeld te worden op de leveringsbonnen bij de levering van de goederen. Deze leveringsbonnen dienen medeondertekend te worden door de transporteur.”

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Beoordeling:

De verkoper moet aan de koper een zaak leveren die met de overeenkomst in overeenstemming is (art. 1604 BW).

Als de verkoper instaat voor de levering, dan kan het risico van beschadiging tijdens de levering uiteraard niet op rechtmatige wijze worden verschoven naar de consument. Bij verkoop op afstand staat de verkoper in voor de verzending. Dat wordt bepaald in artikel 56, § 4 WMPC. Wie met de consument heeft gecontracteerd, draagt dan het risico van verzending⁴⁵.

De genoemde clause komt uit de algemene voorwaarden van een verkoper die verkoopt tegen een prijs waarin levering tot aan/in het huis van de koper niet is begrepen (*cash & carry*). De koper neemt meestal de gekochte zaken mee.

Maar sommige producten kunnen niet worden meegenomen.

De verkoper die deze clause hanteert, levert zelf de grote huishoudtoestellen en tv's (deze laatste: vanaf 74 cm) gratis aan huis binnen een straal van 25 km van de winkel. De vermelding van deze diensten op de website, hanteert uitdrukkelijk “Gratis levering”, en “levert aan huis”. De algemene voorwaarden bepalen evenwel dat “de aflevering” gebeurt in de verkooppunten. Het risico voor de verkochte zaak gaat over bij “levering”. Hetgeen na de aflevering gebeurt, heet “transport” en dat wordt volgens de algemene voorwaarden altijd geregeld in een afzonderlijke overeenkomst. Deze transporten zijn altijd ten laste en voor risico van de klant.

Er is dus een gebrek aan samenhang tussen deze zaken.

Dit gebrek vindt men trouwens ook verder in de vermelde clause nu enerzijds wordt bedongen dat levering gebeurt in het verkooppunt en dat het risico van transport voor de klant is maar anderzijds dat schadegevallen in overweging zullen worden genomen – en meer wordt niet beloofd – als de “schadegevallen, veroorzaakt door de transporteur, (...) vermeld dienen te worden op de leveringsbonnen bij de levering van de goederen. Deze leveringsbonnen dienen medeondertekend te worden door de transporteur.” “Levering” in deze laatste zin, ook in de algemene voorwaarden, is kennelijk niet de levering bedoeld in de eerste zin.

De Commissie wijst erop dat ook hier de regel van artikel 40, § 2 WMPC in verband met de interpretatie kan gelden en herinnert aan de algemene regel die in individuele gevallen de voor de consument meest gunstige interpretatie doet gelden bij dubbelzinnigheid.

⁴⁵ Dit zal in de toekomst op algemene wijze gelden, aangezien dit voorgeschreven wordt in artikel 20 (risico-overgang) van de richtlijn 2011/83/EU van 25 oktober 2011 betreffende de consumentenrechten (*Publicatieblad Nr. L 304 van 22/11/2011 blz. 0064 – 0088*).

2. Het vorderen van verplaatsingskosten - vorderen van kosten van ladderlift, uitbraak, hermonteren van inbouwtoestellen

Bijvoorbeeld

“De garantie is enkel geldig in België en op toestellen aangekocht voor huishoudelijk gebruik. Het gaat om een garantie van 5 jaar vanaf de aankoop in geval van materiaal- en fabricagefouten. Bij dergelijke defecten worden geen kosten voor onderdelen en werkuren aangerekend indien u een beroep doet op de dienst na verkoop van de verkoper. Voor tv’s en grote elektrotoestellen (koelkast, diepvriezer, wasmachine, droogkast, vaatwasser, kookfornuis en alle inbouwtoestellen) is ook de verplaatsing van de techniekers inbegrepen. De kosten van een ladderlift zijn ten laste van de klant.”

“Afgifte defecte goederen: Alle toestellen dienen voor herstelling binnengebracht te worden in een van onze winkels. Bepaalde toestellen echter worden steeds door de servicedienst van de producent aan huis hersteld. Gelieve dan ook steeds de handleiding van het aangekochte product na te kijken en desgevallend contact op te nemen met het service center van uw vestiging voor meer informatie. Eventuele kosten van uitbraak of ladderlift zijn steeds ten laste van de consument.”

Commentaar

Bij gebrek aan overeenstemming dient de herstelling of vervanging bij toepassing van de wettelijke garantie in principe kosteloos te gebeuren (art. 1649quinquies, § 2, BW).

Artikel 1649quinquies, § 2, tweede lid, BW, preciseert dat met de kosten worden bedoeld: “de verzendkosten en de kosten die verband houden met loon en materiaal”. Het valt op te merken dat die bepaling met name verband houdt met de vraag of kosteloos herstel en kosteloze vervanging wel verantwoord zijn. Als die kosten buiten proportie zijn dan moet een andere vorm van genoegdoening van de consument worden geregeld (zelfde artikel). Er kan van uitgegaan worden dat de kosten van uitbraak en van ladderlift zouden kunnen leiden tot kosten buiten proportie.

Uitbraak en transport (waarvoor desgevallend een ladderlift zou nodig zijn) zal, gezien de kosten die dit met zich meebrengt, bij toepassing van de wettelijke garantie in het algemeen een oplossing in de tweede lijn zijn. De eerste lijn is de hersteller van de verkoper (of van een serviceonderneming waarmee de verkoper een afspraak heeft) die aan huis komt.

De kosten van uitbraak en ladderlift kunnen echter niet zonder meer ten laste van de consument worden gelegd als de verkoper het goed moet vervangen in het kader van een garantie. Of de consument het goed al dan niet zelf (te goeder trouw) heeft geïnstalleerd, is hierbij niet van belang. De Commissie wijst in dit verband op het arrest “Weber” van het Europese Hof van Justitie van 16 juni 2011⁴⁶, waarvan het dictum hierna wordt weergegeven.

46 EHI, 16 juni 2011, arrest Weber, Gevoegde zaken C-65/09 en 87/09, te raadplegen via www.curia.eu.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Wat de geoorloofdheid van dergelijke bedingen in commerciële garanties betreft, wordt verwezen naar de algemene opmerking in Hoofdstuk 1, punt 3.e)⁴⁷

Arrest van het Hof (Eerste kamer) van 16 juni 2011, Gevoegde zaken C-65/09 en C-87/09, Weber,

Dictum

1) Artikel 3, leden 2 en 3, van richtlijn 1999/44/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 mei 1999 betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen, moet aldus worden uitgelegd dat, wanneer een niet-conform consumptiegoed dat de consument vóór de ontdekking van het gebrek overeenkomstig de aard en het gewenste gebruik ervan te goeder trouw had geïnstalleerd door de verkoper door vervanging in overeenstemming wordt gebracht, de verkoper verplicht is dit goed zelf te verwijderen van de plaats waar het is geïnstalleerd en er een vervangingsgoed te installeren, dan wel de kosten voor deze verwijdering en installatie van het vervangingsgoed te vergoeden. Of de verkoper zich in de verkoopovereenkomst al dan niet ertoe had verbonden het aanvankelijk aangekochte consumptiegoed te installeren, speelt hierbij geen rol.

2) Artikel 3, lid 3, van richtlijn 1999/44 moet aldus worden uitgelegd dat het zich ertegen verzet dat een nationale wettelijke regeling aan de verkoper het recht verleent om de enig mogelijke vorm van genoegdoening, namelijk de vervanging van het niet-conforme goed, te weigeren op grond dat deze vervanging hem, gelet op de ernst van het gebrek aan overeenstemming en de waarde die het goed zonder gebreken zou hebben, onevenredig veel zou kosten, doordat hij zou verplicht zijn dit goed te verwijderen van de plaats waar het is geïnstalleerd en er een vervangingsgoed te installeren. Deze bepaling verzet zich er evenwel niet tegen dat het recht van de consument op vergoeding van de kosten voor verwijdering van het gebrekkige goed en installatie van een vervangingsgoed in een dergelijk geval in die mate wordt beperkt dat de verkoper slechts een evenredig gedeelte van de kosten moet dragen.

73

Besluit

Bedingen die voor wat de wettelijke garantie betreft (1) de kosten van verplaatsing ten laste leggen van de consument, of (2) in alle omstandigheden de kosten van uitbraak en ladderlift volledig ten laste leggen van de consument, zijn naar het oordeel van de Commissie onrechtmatig in de zin van artikel 74, 14°, WMPC.

3. niet aansprakelijk voor de leveringstermijn van wisselstukken

Bijvoorbeeld

“De verkoper zal alles in het werk stellen om de herstelling uit te voeren binnen een redelijke termijn. De verkoper is niet aansprakelijk voor de leveringstermijn van wisselstukken. De klant wordt schriftelijk verwittigd van zodra de goederen bij de verkoper kunnen worden af-

⁴⁷ Cf. supra, Hoofdstuk 1, punt 3.e), *Inhoud van de commerciële garantie: ook beperken van de wettelijke rechten mits duidelijkheid?*, p. 10.

gehaald. Elke klant beschikt over een termijn van 90 dagen om de herstelde goederen af te halen. Bij overschrijding van deze termijn zullen de goederen, zonder verdere verwittiging van de klant en zonder dat enige schadevergoeding door de verkoper dient te worden betaald, door de verkoper worden vernietigd. Toestellen in herstelling die niet beschikbaar zijn worden niet vergoed.”

Commentaar

De herstelling of vervanging waarvoor de verkoper moet instaan, moeten gebeuren binnen een redelijke termijn. Dat impliceert weliswaar dat de koper moet aanvaarden dat wisselstukken, in de huidige organisatie van verkoop, niet “op voorraad” zijn bij een eindverkoper maar dat die moeten worden besteld. De consument moet dus een normale leveringstermijn van wisselstukken aanvaarden. De eindverkoper moet ervoor zorgen dat hij op een normale termijn over wisselstukken kan beschikken. Dat kan weliswaar verschillen naargelang (de leeftijd van) het toestel. Indien de consument om bijzondere redenen het toestel tegen een bepaalde dag weer nodig heeft, moet hij dat medelen aan de verkoper zodat verdere regelingen kunnen worden getroffen.

Bedingen die echter iedere aansprakelijkheid omtrent de leveringstermijn van wisselstukken uitsluiten, zijn in strijd met artikel 74, 14°, WMPC.

4. Niet aansprakelijk indien verlies gebruiksmogelijkheden door het niet meer voorradig zijn van wisselstukken of accessoires bij de fabrikant

74

Bijvoorbeeld

De verkoper kan nooit aansprakelijk worden gesteld voor het (gedeeltelijk of volledig) verlies van de gebruiksmogelijkheden van de goederen ingeval specifieke wisselstukken of accessoires, noodzakelijk voor de herstelling van de goederen, niet meer bij de producent verkrijgbaar zijn.

Commentaar

Als 'gebrek aan overeenstemming' met de overeenkomst moet in de eerste plaats worden beschouwd ieder gebrek met betrekking tot de door de verkoper gegeven beschrijving van het goed, of ieder niet overeenstemmen met elk bijzonder door de consument gewenst gebruik dat deze aan de verkoper bij het sluiten van de overeenkomst heeft medegedeeld en dat de verkoper heeft aanvaard (art. 1649 *ter*, § 1, 1°, en 2° BW).

Bedingen die tot gevolg hebben dat de verkoper zijn aansprakelijkheid voor het gebrek aan overeenstemming beperkt indien voor herstelling geopteerd wordt in geval van het niet meer voorhanden zijn van wisselstukken, beperken de wettelijke rechten van de consument en zijn naar het oordeel van de Commissie in strijd met 1649 *octies* BW en artikel 74, 14°, WMPC

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

B. Veel voorkomende uitsluitingen

- Uitsluiten van defecten die onder de waarborg van de constructeur of importeur vallen;

De Commissie bespreekt deze clausule zoals ze in de voorwaarden staat. Het gaat om een clausule van een commerciële garantie van de verkoper.

Indien deze uitsluiting erop neerkomt dat de betalende garantie van de verkoper niet geldt indien het gaat om defecten die (kunnen) vallen onder de waarborg van de fabrikant of de importeur, dan gaat het om een beding dat de onderneming ontslaat van haar aansprakelijkheid voor het niet-uitvoeren van een verbintenis die een van de voornaamste prestaties van de overeenkomst vormt, zoals voorzien in artikel 74,13°, in fine, van de WMPC Een dergelijke uitsluiting komt dan neer op een uitholling van de beloofde verbintenis⁴⁸.

- Uitsluiten van ‘onderdelen of hulpstukken die regelmatig moeten worden vervangen’, zoals filters, batterijen - onderscheid tussen onderdelen en toebehoren

i) De Commissie herinnert eraan dat het begrip “overeenstemming” begrepen dient te worden in de zin van overeenstemming met een normaal te verwachten gebruik en rekening houdend met een normale levensduur en de kenmerken van het product. De Commissie merkt ook op dat een kortere contractuele garantie dan 2 jaar maar zonder omkering van de bewijslast in de regel voordeliger zal zijn voor consumptiegoederen zoals speelgoed, wat zeker een voordeel is voor de consument want het is in die gevallen des te waarschijnlijker dat het gebrek voortkomt uit een *niet-voorzien gebruik* door het kind. De bewijslast dat het gaat om een gebrek is er dus moeilijk.

Een algemene uitsluiting zoals hierboven weergegeven is naar het oordeel van de Commissie dus niet onrechtmatig. Wel mag deze uitsluitingsgrond niet worden gebruikt voor goederen die verondersteld worden een duurzaamheid van minstens twee jaar te hebben, zoals bijvoorbeeld batterijen van laptops.

ii) De Commissie wijst erop dat de beoordeling van het gebrek aan overeenstemming betrekking heeft op het consumptiegoed en “zijn onderdelen”.

Een onderscheid moet worden gemaakt tussen de toebehoren en de onderdelen. Onderdelen zijn altijd ‘deel’ van het toestel en vormen er een geheel mee, zoals bijvoorbeeld de antennes van een telefoontoestel. *Bijvoorbeeld:*

“Iedere vorm van verlies die u zou ondergaan die betrekking heeft op schade evenals kosten en heffingen in verband met de herstelling of vervanging van antennes, van batterijladers of, met betrekking tot deze laatste, in zoverre dat deze voorwerpen de enige stukken van het toestel zijn die blootgesteld zijn aan de schade.”

⁴⁸ Zie reeds hoger, punt V.I. van Hoofdstuk 2.

- Uitsluiting van producten met beperkte houdbaarheid (vervaldatum):

Bijvoorbeeld

De termijn van 2 jaar is niet van toepassing indien de fabrikant een beperking van de houdbaarheid heeft aangegeven door een vervaldatum te hanteren.

Er geldt in de aangetroffen clause van een distributeur dus een voorbehoud op de algemene termijn van 2 jaar voor niet-voedingsproducten waar de fabrikant een beperking van de houdbaarheid heeft aangegeven. Dit lijkt de Commissie enkel nuttig voor cosmeticaproducten, en een dergelijke beperking is, gelet op de normale levensduur en kenmerken van het goed (zie vorige streepje) gerechtvaardigd.

Voor producten die te kort bij de houdbaarheidsdatum worden verkocht geldt dan de regel dat als de consument daarvan niet afdoende werd ingelicht, het als 'niet in overeenstemming' kan worden beschouwd. Ofwel wordt dit wel duidelijk meegedeeld (zoals de 'snelverkoop') en koopt de consument dit goed aan met kennis van dit gebrek.

- Uitsluiting bij herstellingen uitgevoerd door een niet erkende techniek - manipulatie door de koper

In vele van de onderzochte contracten wordt de aansprakelijkheid uitgesloten indien een niet erkende techniek herstellingen heeft uitgevoerd, of indien een derde partij, niet rechtmatig gemachtigd, is tussengekomen of de goederen heeft behandeld.

76

Aangezien de eindverkoper, dan wel de garantsteller (distributeur, fabrikant) wettelijk verbonden is dan wel zich contractueel garant stelt voor gebreken aan overeenstemming, is het in principe gerechtvaardigd dat zij niet aansprakelijk gesteld kunnen worden voor niet-overeenstemming wanneer de consument eerst heeft geprobeerd aan dat euvel te verhelpen door een beroep te doen op een niet-erkende hersteller.

Naargelang het geval kan een bredere draagwijdte van zo'n clause wel bezwaren oproepen. Dat is het geval indien de wettelijke garantie hoe dan ook is uitgesloten als een niet-erkende hersteller een herstelling heeft doorgevoerd, ongeacht of die herstelling wel of niet betrekking heeft op het euvel waarvoor het product nu in garantie wordt teruggebracht.

Hetzelfde geldt voor manipulatie door de koper, niet conform de instructies of een normaal gebruik. De gegeven instructies moeten dan wel duidelijk zijn voor wat betreft het normaal te verwachten gebruik.

- andere gronden voor uitsluiting van de garantie

Naast de algemene uitsluiting voor foutief gebruik, water, val of schokken, nalatigheid, slecht onderhoud of gebruik in strijd met de voorschriften van de fabrikant, evenals slijtage, komen als uitsluitingsgrond soms toestanden voor waarbij redelijkerwijze verwacht mag worden dat het goed hiertegen bestand is, bijvoorbeeld oxidatie voor bepaalde consumptiegoederen. De

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

centrale vraag is dus of de consument redelijkerwijze mag verwachten of het consumptiegoed tegen de ingeroepen omstandigheden bestand is.

Gaat het om beperkingen die de consument niet redelijkerwijs moet verwachten (art. 1649 *ter*, § 1, 4°, BW), dan zijn dergelijke bedingen in strijd met artikel 1649 *octies* BW en art. 74, 14°, BW.

- Uitsluiting bij gebruik buiten België

In enkele van de onderzochte contracten wordt de commerciële (betalende) garantie beperkt tot de interventies in België of Luxemburg. Dergelijke beperkingen kunnen vanuit mededingingsrechtelijk oogpunt onder bepaalde voorwaarden als een restrictie van de verkoop worden beschouwd die de mededinging beperkt⁴⁹. Aangezien dergelijke beperkingen van de commerciële garantie ook vanuit verbintenissenrechtelijk oogpunt belangrijk kunnen zijn voor bepaalde consumenten, dienen deze duidelijk bedongen te worden ten aanzien van die consumenten.

C. Indirecte schade

1. Gevolgschade

Bijvoorbeeld

“Deze waarborg dekt enkel een gebrek aan overeenstemming dat reeds bestaat bij de levering. Zijn bijgevolg onder meer uitgesloten: alle rechtstreekse of onrechtstreekse schade na de levering veroorzaakt aan het toestel (b.v. door oxidatie, schokken, val,...), en door het toestel, alsook zijn inhoud (b.v. inhoud diepvriezer, wasmachine,...)”

Bespreking

Uit de bepalingen inzake de wettelijke garantie (art. 1649 *quinquies* BW⁵⁰) en de rechtspraak inzake verborgen gebreken, alsmede in het algemeen uit artikel 1150 van het Burgerlijk Wetboek volgt dat de verkoper⁵¹ gehouden is tot vergoeding van alle gevolgschade die *voorzienbaar* is op het ogenblik van het aangaan van het contract, in zoverre de consument zich hierin redelijk gedraagt. Dit is bijvoorbeeld het geval voor wat de inhoud van de diepvries betreft. Indirecte schade als een gemiste belangrijke telefoon in gevolge een defect aan het telefoontoestel is daarentegen niet voorzienbaar.

⁴⁹ Voor wat de beperking van de garantiedienst tot bepaalde gebieden vanuit mededingingsrechtelijk opzicht betreft, wordt onder meer verwezen naar de bekendmaking van de Europese Commissie m.b.t. “Richtsnoeren inzake verticale beperkingen, zie *Publicatieblad Nr. C 291 van 13/10/2000 blz. 0001 – 0044*, inz. overweging nr. 49.

Zie: [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32000Y1013\[01\]:NL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32000Y1013[01]:NL:HTML)

⁵⁰ Naast *desgevallend schadevergoeding*, heeft de consument recht op hetzij herstelling of vervanging, hetzij een passende prijsvermindering of ontbinding van de overeenkomst, overeenkomstig de voorwaarden van § 3.

⁵¹ De Commissie herhaalt hierbij dat zij zich in haar onderzoek beperkt heeft tot de commerciële garanties aangeboden door de eindverkoper aan de consument, waarop de dwingende bepalingen inzake consumentenkoop van toepassing zijn.

Welke schade de verkoper dient te vergoeden is een feitenkwestie. De clausule waarbij de verkoper of de garant zijn aansprakelijkheid in het algemeen uitsluit voor de inhoud van het toestel, vermindert bijgevolg de minimale wettelijke garantie en is in strijd met artikel 1649 octies BW en art. 74, 14°, WMPC.

2. Toestand van in het defecte toestel geblokkeerde voorwerpen

Bijvoorbeeld

"De gebrekkige goederen dienen volledig leeg te zijn bij de teruggave. Op uitdrukkelijk verzoek van de klant en voor zover als mogelijk, zullen de in de gebrekkige goederen geblokkeerde voorwerpen aan de klant terugbezorgd worden, voor zover ze vermeld werden op de reparatiebon op het moment van de teruggave of afgifte van de herstelde of vervangen goederen. De verkoper is in geen enkel geval aansprakelijk voor de toestand waarin de geblokkeerde voorwerpen aan de klant zullen worden terugbezorgd. Ingeval van schade, diefstal of verlies van de voor herstelling teruggegeven goederen, is de gebeurlijke aansprakelijkheid van de verkoper ten aanzien van de klant in ieder geval beperkt tot de verkoopprijs van de goederen."

Bespreking

De verplichting om de gebrekkige goederen 'leeg' binnen te brengen, is op zich rechtmatig. Wel heeft de verkoper een zorgvuldigheidsverplichting met betrekking tot de in de gebrekkige goederen geblokkeerde voorwerpen die ten gevolge van het gebrek in de zaak geblokkeerd zijn geraakt. De consument moet dan wel melden dat door het gebrek een voorwerp geblokkeerd is geraakt in het gebrekkig goed.

Bedingen waarbij de verkoper zijn aansprakelijkheid met betrekking tot deze geblokkeerde voorwerpen uitsluit bij grove fout of nalatigheid (diefstal of verlies van de voor herstelling teruggegeven goederen) zijn onrechtmatig en in strijd met artikel 74, 30°, WMPC

3. Verlies van gegevens op elektronische apparatuur

Bijvoorbeeld

"Bij de herstelling van elektronische apparaten is het mogelijk dat de gegevens die daarin of daardoor werden opgeslagen beschadigd worden of verloren gaan. Enkel en alleen de klant is verantwoordelijk en aansprakelijk voor de bewaring van voormelde gegevens of voor het herinstalleren ervan, met uitsluiting van iedere aansprakelijkheid van de verkoper in dit verband. De verkoper heeft geen enkele aansprakelijkheid voor het verlies of de reproductie van de gegevens opgeslagen in of door dergelijke elektronische apparaten."

Bespreking

De consument is tot zorgvuldigheid gehouden voor wat de data betreft die hij op elektronische apparaten opslaat, en van hem kan dus ook verwacht worden dat hij een kopie opslaat van zijn data op een andere drager.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Indien “gegevens” data betekenen, (bijv. foto's) of gegevens van instellingen die de consument op zijn maat heeft gemaakt (bijv. wachtwoorden, waarschuwingsinstellingen) is er volgens de Commissie bijgevolg geen onrechtmatigheid. Het is aan de consument om zijn geheugenkaart leeg te maken. Indien het standaardsoftware betreft die op de computer stond, dan is de onderneming daar wel voor aansprakelijk.

XI. Overige

- Eenzijdige wijziging van voorwaarden

“De verkoper behoudt zich het recht voor haar algemene herstellingsvoorwaarden te wijzigen zonder er de klant persoonlijk van op de hoogte te brengen en zonder dat deze laatste aanspraak kan maken op enige schadevergoeding.”

Een dergelijke contractuele regeling is volledig in strijd met de regeling inzake onrechtmatige bedingen, in het bijzonder artikel 74, 3°, WMPC

- bevoegde rechter

Bijvoorbeeld

“...Elk geschil met betrekking tot het bestaan, de uitvoering en/of interpretatie van deze algemene voorwaarden en alle overeenkomsten tussen de verkoper en zijn klanten vallen onder de exclusieve bevoegdheid van de rechtbanken van het arrondissement waarin de verkoper gevestigd is.”

Wat bedingen betreft die systematisch de rechtbank van het arrondissement waar de verkoper gevestigd is (dus de maatschappelijke zetel) aanwijzen als exclusief bevoegde rechtbank, kunnen in bepaalde hypothesen in strijd zijn met artikel 74, 23°, WMPC⁵²

De COB verwijst daarenboven ook naar een toetsing van deze bedingen op grond van de algemene norm (art. 2, 28°, WMPC), in het verlengde van de rechtspraak van het Hof van Justitie, vooral voor de vorderingen die door de consument tegen de ondernemer worden ingesteld. Indien het, bijvoorbeeld rekening houdend met de inzet van het geding (een consumptiegoed van relatief geringe waarde), feitelijk moeilijk is voor de consument om zijn rechten te laten gelden (afstand, vervoermogelijkheden), is een beding dat systematisch de rechtbank van de verkoper bevoegd verklaart, onrechtmatig.

⁵² Zie COB 31, Advies op wetsvoorstel nr. 53/0831 tot regeling van de territoriale bevoegdheid bij geschillen met betrekking tot overeenkomsten met consumenten (22 juni 2011), p. 5-7.

De Commissie verwijst ook naar haar kritische opmerkingen naar aanleiding van het vervangen van de term “eiser” in “onderneming” na de invoering van de nieuwe wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken.

Aanbevelingen

I. Informatie en transparantie van het aanbod

Aanbeveling nr. 1. De verkoper moet duidelijke informatie verstrekken over de voorwaarden van de garantie, en reclame mag niet misleiden omtrent de kenmerken van de garantie.

Toelichting

Wil een onderneming de voorwaarden van een commerciële garantie kunnen invoeren ten aanzien van de consument, dan dient zij deze voorafgaandelijk aan de contractsluiting te verstrekken aan de consument en zijn instemming te bekomen.

Wordt er met/voor deze commerciële garantie geadverteerd dan dienen de essentiële kenmerken van de garantie duidelijk te zijn. Neemt de commerciële garantie van de verkoper bijvoorbeeld pas een aanvang na de commerciële garantie van de fabrikant (fabriekswaARBORG) dan dient dit duidelijk naar voren te komen.

Bij publicatie van de voorwaarden van de commerciële garantie op de website van de verkoper, gelden dezelfde principes des te meer. De Commissie beveelt bovendien aan dat deze voorwaarden gemakkelijk terug te vinden zijn op de website, op een gegroepeerde wijze, met een duidelijke beschrijving van respectievelijk de (verschillende) commerciële garantie(s) en de wettelijke garantie.

De vereiste van duidelijkheid en begrijpelijkheid (artikel 40, § 1, WMPC), van geschreven of op duurzame drager weergegeven voorwaarden impliceert niet enkel dat de bedingen zo moeten geformuleerd zijn dat de consument de essentiële rechten en verplichtingen kan begrijpen, maar ook dat de bedingen 'formeel leesbaar' zijn. Dat laatste vereist onder meer dat ze in een duidelijk en niet al te klein lettertype worden weergegeven.

Aanbeveling nr. 2. Indien de garantie een verzekering betreft, moet degene die deze verzekering aanbiedt rekening houden met de specifieke informatieverplichtingen zoals die volgen uit de verzekeringswetgeving.

Toelichting

Indien de commerciële garantie een verzekering betreft, dan gelden specifieke informatieverplichtingen. De Commissie wijst onder meer op artikel 15 van het Koninklijk Besluit van 22 februari 1991 houdende het Algemeen reglement betreffende de controle op de verzekeringsverrichtingen, en op de algemene bepalingen, bijvoorbeeld met betrekking tot de totstandkoming van de overeenkomst, zoals deze volgen uit de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

II. Voorstelling van de commerciële garantie en van de wettelijke rechten van de consument

Aanbeveling nr. 3. *De verkoper mag de consument niet misleiden omtrent de essentiële elementen van de commerciële garantie.*

Toelichting

De reclame in verband met de commerciële garantie bepaalt mee de verwachtingen van de consument omtrent de inhoud van de commerciële garantie. De reclame mag de consument niet misleiden omtrent de essentiële elementen ervan, dit zijn:

- (1) de omvang van de garantie, waaronder ook de essentiële gevallen waarin de garantie niet kan worden ingeroepen, en de verhouding met andere commerciële garanties zoals de fabriekswaarborg;
- (2) de duur van de garantie, onder meer het vertrekpunt indien de commerciële garantie niet vanaf de dag van de aankoop ingaat;
- (3) wie instaat voor de commerciële garantie.

Aanbeveling nr. 4. *De verkoper moet de consument er duidelijk op wijzen dat hij wettelijke rechten heeft, en dat de commerciële garantie deze wettelijke rechten onverlet laat.*

Toelichting

In de wet consumentenkoop en in de wet betreffende marktpraktijken wordt expliciet aandacht besteed aan de misleiding van de consument wat zijn wettelijke rechten betreft. Rekening houdend met de betrokken wettelijke bepalingen geeft de Commissie de volgende aanbevelingen:

a) Er duidelijk op wijzen dat hij wettelijke rechten heeft

In de contractvoorwaarden van de commerciële garantie moeten de consumenten duidelijk worden gewezen op de rechten die zij hebben op grond van de wettelijke garantie. Er mag niet de indruk worden gewekt dat alleen de ‘procedure’ van de commerciële garantie kan worden gevolgd, of dat er in alle gevallen, ook in het kader van de wettelijke garantie, bestekkosten moeten worden betaald. Als de verkoper expliciet en uitsluitend verwijst naar (het adres van) de fabrikant om in geval van “defect” contact te nemen, dan mag dit niet de indruk wekken dat de verkoper zelf niet instaat voor de garantie⁵³. Bij die verwijzing moet dus verduidelijking worden gegeven.

b) misleiding omtrent deze wettelijke rechten

Over de wettelijke garantie kan de verkoper op twee manieren informatie geven.

⁵³ Hierbij gaat het evenzeer om een eventuele commerciële garantie uitgaande van de verkoper, als om de verplichtingen van de verkoper zoals die volgen uit de bepalingen inzake de wettelijke garantie.

De eerste bestaat erin dat de verkoper op een duidelijke, algemene, wijze naar de wettelijke rechten van de consumenten verwijst, bijvoorbeeld door te verwijzen naar brochures die ter beschikking staan en die van betrouwbare bron zijn (bijv. de brochure van de overheid).

De tweede manier bestaat erin dat de verkoper uitleg geeft over de wettelijke garantie. In dat geval dient hij erover te waken geen verkeerd beeld te geven van de kenmerken van de wettelijke garantie. De wettelijke garantie geldt voor twee jaar, maar de indruk wekken dat de consument na die termijn geen enkel verhaal meer zou hebben, op geen enkele rechtsgrond, tegen de verkoper of de fabrikant, misleidt.

III. Transparantie bij het aanbod van de commerciële garantie

A. Duidelijkheid van de commerciële garantie

Aanbeveling nr. 5. *De verkoper moet duidelijkheid verschaffen over de essentiële elementen van de commerciële garantie.*

Toelichting

De volgende elementen dienen bij het aanbod van de commerciële garantie duidelijk naar voor te komen⁵⁴:

(1) de omvang van de garantie, waaronder ook de essentiële uitsluitingen en de verhouding met andere commerciële garanties zoals de commerciële garantie van de fabrikant (fabriekswaarborg).

(2) de duur van de garantie, onder meer het vertrekpunt indien de commerciële garantie niet vanaf de dag van de aankoop ingaat;

(3) wie instaat voor de commerciële garantie.

B. Samenlezing met andere garanties en met andere clausules

Aanbeveling nr. 6. *De verschillende (commerciële) garanties, andere commerciële acties, en de wettelijke garantie moeten duidelijk onderscheiden worden. Het moet desgevallend ook duidelijk zijn dat bepaalde herstellingsvoorwaarden eveneens gelden voor een goed dat onder garantie wordt ingeleverd.*

Toelichting

Zoals reeds gezegd, vereist artikel 40 van de WMPC dat de voorwaarden van de garantie duidelijk en begrijpelijk moeten zijn. Dat betekent dat die voorwaarden zodanig moeten opgesteld zijn dat de consumenten een goed overzicht hebben van hun essentiële rechten en verplichtingen. Dat betekent ook dat de contractvoorwaarden duidelijk verstaanbaar moeten zijn voor de gemiddelde consument.

⁵⁴ Zie reeds punt II, i), waar het ging om het verbod van misleiding omtrent deze essentiële elementen.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

1. Duidelijkheid omtrent de verhouding tussen de (verschillende) commerciële garantie(s) en de wettelijke garantie

De voorwaarden van de garantie dienen duidelijk het onderscheid te maken tussen de wettelijke garantie aan de ene kant en, aan de andere kant, de voorwaarden en verplichtingen die de verkoper en/of de fabrikant hebben bepaald voor de mogelijkheden die zij de consument verder bieden. Die mogelijkheden kunnen zijn: een ‘omruilrecht’ en commerciële garantie. Als er verschillende commerciële garanties zijn, moet ook de onderlinge verhouding duidelijk worden gemaakt.

2. Herstellingsvoorwaarden en garantie

Sommige verkopers hanteren aparte algemene voorwaarden voor herstellingen. Indien die herstellingsvoorwaarden mede betrekking kunnen hebben op herstellingen in het kader van de wettelijke en commerciële garantie dan moet dit duidelijk worden gemaakt. Er mag eraan worden herinnerd dat ook in dit geval geen afbreuk kan worden gedaan aan de rechten van de consumenten in het kader van de wettelijke garantie.

IV. Wat als de garantie onder de vorm van een verzekering wordt aangeboden?

1. Onderscheid verzekering en betalende garantie

Aanbeveling nr. 7. *Indien de garantie onder de vorm van een verzekering wordt aangeboden, moet dit de consument duidelijk worden medegedeeld. Gaat het om een meer algemene verzekering (bijv. -b. ook diefstal, verlies, eigen risico's), dan is de voorstelling als “aanvullende garantie” misleidend.*

83

Toelichting

Als voor defecten die al dan niet te herstellen vallen een verzekering wordt aangeboden i.p.v. een commerciële garantie dan moet dit aan de consument duidelijk en ondubbelzinnig worden meegedeeld. Indien de verzekering ook gevallen dekt die niet als gevallen van “garantie” kunnen worden gezien, dan mag zij in de reclame niet uitsluitend worden voorgesteld als “aanvullende garantie”. Dat zou de consumenten misleiden.

2. Verzekeringen en wettelijke garantie

Aanbeveling nr. 8. *Ook bij de verzekering moet de verkoper de consument er duidelijk op wijzen dat hij wettelijke rechten heeft, en dat de verzekering geen afbreuk doet aan zijn wettelijke rechten. Beperkingen die volgen uit de verzekeringsovereenkomst kunnen evenzo maar ingeroepen worden indien de aanbieder de consument uitdrukkelijk wijst op de essentiële elementen van de polis. Onduidelijke informatie hieromtrent kan tot gevolg hebben dat de betrokken contractuele regeling onrechtmatig bevonden wordt.*

Toelichting

Ook voor de verhouding van de wettelijke garantie en de verzekering is het van belang dat de verzekering als verzekering wordt voorgesteld en dat geen verwarring wordt geschapen tussen deze verzekering en de gevallen van wettelijke garantie.

Beperkingen zoals die zouden volgen uit de verzekering kunnen maar ten aanzien van de consument worden ingeroepen in de mate dat de consument uitdrukkelijk gewezen wordt op de essentiële elementen van de polis. Dit zijn in het algemeen: de verzekerde risico's, het maximumbedrag van de vergoeding en eventuele franchises, en de belangrijkste uitzonderingen (de uitgesloten gebreken en de gevallen van verval van recht).

De Commissie herinnert in dit verband aan het volgende. Indien beperkingen niet duidelijk beschreven zijn, kunnen zij op hun duidelijkheid worden getoetst. Als zij onvoldoende duidelijk zijn, kunnen zij ertoe leiden dat de betrokken clausule onrechtmatig en nietig is (art. 73, tweede lid, W.M.P.C in verband met art. 2, 28°, WMPC) .

V. De commerciële garantie in verhouding tot de wettelijke garantie en in verhouding met eventuele andere commerciële garanties

I. De commerciële versus wettelijke garantie

Aanbeveling nr. 9.

Bij ieder aanbod van commerciële garantie moet de consument erop gewezen worden dat dit aanbod de wettelijke regeling inzake consumentenkoop niet beperkt.

Opdat de consument met kennis van zaken kiest voor de commerciële garantie, is het verder essentieel dat er geen misverstand bestaat omtrent de draagwijdte van de commerciële garantie (de opgesomde essentiële elementen).

Voorwaarden van de commerciële garantie die in strijd met deze principes de rechten beperken die de consument put uit de wettelijke garantieregeling, kunnen als onrechtmatige bedingen worden bestempeld en zijn nietig.

Toelichting

De consumenten moeten met kennis van zaken ervoor kunnen kiezen dat zij het houden op de wettelijke garantie of dat de commerciële garantie hen tot voordeel zal strekken.

Daarom ook bepaalt de wet dat in ieder aanbod van commerciële garantie moet worden verduidelijkt dat deze garantie de wettelijke rechten van de consumenten niet beperkt. Over de draagwijdte van de commerciële garantie mag verder geen misverstand bestaan en moet ook uitleg worden verstrekt (zie hierboven: III.A. en II.i).

Voorwaarden van de commerciële garantie die de rechten beperken die de consumenten putten uit de wettelijke garantie, kunnen als onrechtmatige bedingen worden bestempeld en zijn nietig (art. 74, 14°, WMPC).

Dit belet evenwel niet dat de consument instemt met een commerciële garantie die hem in een bepaald opzicht een recht ontnemt (bijvoorbeeld geen keuze tussen herstel of vervanging), maar hem op een ander vlak een voordeel biedt (bijvoorbeeld geen bewijslast)⁵⁵. De

⁵⁵ Zie hierover punt 3.e) van Hoofdstuk 1: Inhoud van de commerciële garantie: ook beperken van de wettelijke rechten mits duidelijkheid?

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

commerciële garantie moet dus in het algemeen een zeker ‘gemak’ bieden ten aanzien van de rechten die de consument put uit de wettelijke garantie.

II. Onderlinge verhouding tussen de verschillende commerciële garanties

Aanbeveling nr. 10. *Zoals reeds aanbevolen in aanbeveling nr. 6, moeten de verschillende commerciële garanties duidelijk van elkaar onderscheiden te worden in de contractvoorwaarden. Indien de verkoper zelf adverteert met een commerciële garantie en dan in de contractvoorwaarden doorverwijst naar de fabrikant of de fabrieksgarantie, dan mag hieruit afgeleid worden dat de verkoper de ‘garant’ is.*

Toelichting

Als men de voorwaarden leest van de commerciële garanties die door sommige verkopers worden gehanteerd, blijkt het dat de verhouding tussen de commerciële garanties niet altijd duidelijk is. Vaak adverteert de verkoper met een “verlengde garantie” of een uitgebreide garantie maar in de contractvoorwaarden verwijst hij door naar een fabrieksgarantie. In commerciële garanties kan de “garant” worden aangeduid. Daar is dus niets mis mee. Maar er moet worden herinnerd aan de regel dat de wettelijke garantie niet kan worden verminderd.

Het is niet altijd duidelijk of de fabrikant a) als “de garant” van de commerciële garantie wordt aangeduid dan wel b) een agent van de verkoper is voor de technische afhandeling van garantiegevallen (“uitvoeringsagent”). Indien de reclame laat verstaan dat de verkoper de garantie geeft maar dat de consumenten zich voor beoordeling van de gevallen en voor herstel tot de fabrikant moeten richten, is het volgens de Commissie de verkoper die de garant is.

VI. Bedingen die de wettelijke garantie verminderen

Aanbeveling nr. 11.

Over de gehoudenheid van de verkoper op basis van de wettelijke garantieregeling inzake de verkoop van consumptiegoederen mag geen enkele misleiding gewekt worden.

Bedingen die hieraan afbreuk doen, door bijvoorbeeld de indruk te wekken dat er bij beroep op de wettelijke garantie bestekkosten moeten worden betaald, de consument zich tot de fabrikant moet wenden, voor alle ‘displayproducten’ er maar één jaar garantie geldt, de wettelijke waarborg niet overdraagbaar is, zijn onrechtmatig.

Toelichting

De contractuele bepalingen inzake garantie dienen, zoals reeds gesteld, een duidelijk onderscheid maken tussen de regeling inzake wettelijke en commerciële garantie.

Bedingen die bepalen of door hun presentatie en formulering, de indruk wekken dat ook in gevallen van wettelijke garantie

- bestekkosten moeten worden betaald;

- de consumenten zich uitsluitend rechtstreeks tot de fabrikant moeten wenden, en dit: op straf van verval van de garantie;
- de consumenten voor 'displayproducten' die zij kopen, hoe dan ook slechts één jaar garantie hebben;
- de waarborg niet overdraagbaar is,

strekken ertoe de wettelijke garantie te verminderen.

VII. Betaling voor onderzoek - eenzijdige beoordeling door de verkoper

Aanbeveling nr. 12.

Indien de consument een defect goed binnenbrengt, is de eerste vraag die zich stelt of het goed onder 'garantie' (wettelijke of commerciële) valt. De verkoper kan niet in alle gevallen eisen om tegen betaling te onderzoeken of de consument al dan niet terecht aanspraak maakt op zijn wettelijke bescherming, dan wel of het gebrek onder de afgesloten commerciële garantie valt.

Ook voor de vraag of de remedie van herstelling onder garantie redelijk is en herstellingskosten bij (wettelijke of commerciële) garantie niet bovenmatig zouden zijn, is het volgens de Commissie onrechtmatig dat de verkoper in alle gevallen een bestek tegen betaling vereist. In veel gevallen kan al op basis van een schatting een antwoord bekomen worden.

86

Toelichting

a) Bestekkosten voor onderzoek

Bedingen die voor gevolg hebben dat in alle gevallen een bestek wordt opgemaakt om na te gaan of het gebrek al dan niet onder de wettelijke of commerciële garantie valt en dat daarvoor moet worden betaald, zijn naar de mening van de Commissie onrechtmatig.

b) Eenzijdig oordelen over het al dan niet uitvoeren van een herstelling

Bij gebreken die onder de (commerciële of wettelijke) garantie zouden kunnen vallen, is het niet altijd nodig een bestek tegen betaling te laten maken. In een groot aantal gevallen kan de verkoper een schatting maken die gebaseerd is op de hem meegedeelde prijs van het vervangingsstuk en de kosten voor de vervangingshandeling (bijv. onderdelen van PC's).

VIII. Meldingsplicht van klachten inzake zichtbare gebreken

Aanbeveling nr. 13.

Ook voor zichtbare gebreken geldt in principe de minimummeldingstermijn van 2 maanden. Er is echter geen gebrek aan overeenstemming indien de consument het gebrek kende of redelijkerwijze kon kennen op het ogenblik van het sluiten van de overeenkomst.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

De consument moet bijvoorbeeld weten dat bij aankoop van ‘eindereeksmodellen’ of ‘toonzaalmodellen’, deze producten zichtbare gebreken kunnen hebben. Bij twijfel is het aan de verkoper om te bewijzen dat deze gebreken bestonden op het ogenblik van de contractsluiting.

De verkoper moet aan de koper een zaak leveren die met de overeenkomst in overeenstemming is. “Levering” van een product gebeurt vanaf het ogenblik dat de consument de zaak ‘in zijn bezit heeft’. Bedingen die de consument verplichten zichtbare fouten te melden bij de contractsluiting terwijl de levering pas later gebeurt, zijn in elk geval onrechtmatig.

Niettegenstaande deze minimumtermijn, is het echter ook in het belang van de consument om gebreken zo vlug mogelijk te melden aan de verkoper.

Toelichting

Ook voor het invoeren van garantie in geval van zichtbare gebreken geldt in principe de minimummeldingstermijn van 2 maanden.

Men moet echter op het volgende letten. In het geval dat de consument het gebrek kende of redelijkerwijze kon kennen bij de koop is er geen “gebrek aan overeenstemming” tussen de gekochte en de geleverde zaak .

De consument te goeder trouw heeft er alle belang bij om gebreken die hij direct kan zien ook zo vlug mogelijk te melden in het kader van de garantie (bewijsregeling, bewijs van eventuele manipulatie, verergering van de toestand door verder gebruik).

Bij eindereeksmodellen, toonzaalmodellen kan het gebeuren dat de zaken zichtbaar beschadigd zijn. De consument dient dit te zien. Indien dit evenwel niet duidelijk blijkt, behoort het aan de verkoper om te bewijzen dat er zulke schade was ten tijde van de contractsluiting.

IX. Voorwaarden om van de garantie te kunnen genieten

a) Origineel document als voorwaarde voor het invoeren van de garantie

Aanbeveling nr. 14.

Het contractueel bepalen welke documenten moeten voorgelegd worden als bewijs van aankoop voor de garantieregeling stelt op zich geen probleem. Hiermee mag de consumenten echter niet het recht worden ontzegd andere bewijsmiddelen te gebruiken waarover zij kunnen beschikken.

Toelichting

Het is op zich niet ongeoorloofd of onrechtmatig dat de verkoper contractueel bepaalt welke documenten moeten worden voorgelegd om het bewijs van de aankoop bij de verkoper te leveren en om op de garantie een beroep te kunnen doen.

Maar er kunnen gevallen zijn waarin dat ertoe leidt dat de consumenten het recht wordt ontzegd bewijsmiddelen te gebruiken “waarover zij kunnen beschikken”. Als dat het geval is, zijn

de bedingen die dit bewijs op ongeoorloofde wijze beperken (in dit geval uitsluiten) onrechtmatig en nietig (artikel 74, 14°, in combinatie met artikel 74, 21° WMPC).

b) Niet verder gebruiken van een gebrekkig product

Aanbeveling nr. 15.

De verkoper mag contractueel bepalen dat de consument “in geen geval het gebrekkig product verder mag gebruiken”. Dit mag dan wel, in zoverre het product nog op een andere wijze bruikbaar is, enkel slaan op het gebruik in de functie waarin een gebrek merkbaar geworden is.

Toelichting

Als voorwaarde om van de garantie te kunnen genieten wordt soms ook gesteld dat de consument “in geen geval het gebrekkig product verder mag gebruiken”.

Dat het product niet meer verder mag worden gebruikt, lijkt de Commissie een redelijke bepaling die overigens ook als waarschuwing de veiligheid van de consument dient. Dit verbod mag dan wel maar enkel slaan voor het gebruik in de functie waarvoor het product gebrekkig is.

X. Wat valt onder de garantie (wettelijk en contractueel) en wat niet?

A. Risicoregeling, kosten, termijn voor herstelling

1. Risico van beschadiging tijdens het transport

Aanbeveling nr. 16.

“Levering” duidt erop dat de goederen fysiek in het bezit gesteld worden van de consument. Staat de verkoper in voor de levering aan huis, dan kan hij het risico van beschadiging tijdens het transport niet op de consument leggen. Bij overeenkomsten die op afstand worden gesloten, wordt dit risico expliciet en op dwingende wijze op degene die met de consument contracteert, gelegd.

Toelichting

Indien de verkoper of een van zijn aangestelden instaat voor de ‘levering aan huis’, dan is het onrechtmatig het risico van beschadiging bij de klant te leggen en daarvoor dus niet in te staan (artikel 74, 14°, en 74, 30°, WMPC).

In geval de overeenkomst op afstand wordt gesloten, geldt bovendien de dwingende bepaling van artikel 56, § 4, WMPC. Die bepaalt dat de verzending van goederen steeds gebeurt op risico van degene die met de consument heeft gecontracteerd.

De notie “levering” duidt erop dat de handelaar of een door hem aangewezen partij de goederen fysiek in bezit heeft gesteld van de consument.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

2. Het vorderen van verplaatsingskosten - vorderen van kosten van ladderlift, uitbraak, hermonteren van inbouwtoestellen

Aanbeveling nr. 17.

Bedingen die ook voor gevallen waarin de wettelijke garantie zou gelden, (1) de consument doen betalen voor de kosten van verplaatsing, en (2) in alle omstandigheden de kosten van uitbraak en van ladderlift volledig ten laste leggen van de consument, zijn naar het oordeel van de Commissie onrechtmatig in de zin van artikel 74, 14°, WMPC

Voor wat de beoordeling van dergelijke bedingen in een commerciële garantie betreft, wordt verwezen naar Hoofdstuk 1, punt 3.e), en Hoofdstuk 2, rubriek V.I., en Aanbeveling nr. 9.

3. Niet aansprakelijk voor de leveringstermijn van wisselstukken

Aanbeveling nr. 18.

De herstelling of vervanging waarvoor de verkoper moet instaan, moeten gebeuren binnen een redelijke termijn. De consument moet een normale leveringstermijn van wisselstukken aanvaarden. Dat kan o.a. afhangen van de “leeftijd” van het toestel.

Bedingen die echter iedere aansprakelijkheid omtrent de leveringstermijn van wisselstukken uitsluiten, zijn in strijd met artikel 74, 14°, WMPC. De verkoper moet ervoor zorgen om in het kader van de wettelijke en de commerciële garantie een “normale” levering van wisselstukken te kunnen krijgen.

89

4. niet aansprakelijk voor verlies gebruiksmogelijkheden door het niet meer voorradig zijn van wisselstukken of accessoires bij de fabrikant

Aanbeveling nr. 19.

Als wisselstukken niet meer voorradig zijn terwijl het toestel moet worden hersteld bij toepassing van de garantie, leidt de beperking van de garantie tot een verregaande beperking van de rechten van de consument en is zij naar het oordeel van de Commissie in strijd met artikel 1649octies BW en artikel 74, 14°, WMPC.

B. Veel voorkomende uitsluitingen

Aanbeveling nr. 20.

Mede gelet op de criteria voor ‘overeenstemming met de overeenkomst’ van art. 1649ter BW, die in het verlengde liggen van een normale toetsing van bedingen op hun onrechtmatig karakter, volgen hierna enkele aanbevelingen m.b.t. aangetroffen uitsluitingen:

- *Zijn onrechtmatig, bedingen die de gebreken uitsluiten die vallen onder de waarborg van de fabrikant of de importeur bij een betalende commerciële garantie uitgaande van de verkoper.*

- *De geleverde zaak, met inbegrip van haar onderdelen die deel ervan uitmaken, moeten overeenstemmen met een normaal te verwachten gebruik . Daarbij moet worden gelet op de normale levensduur en de kenmerken van het product. Batterijen, filters, enz. hebben bijvoorbeeld geen gebruiksduur van 2 jaar, en een uitsluiting van de 'normale' garantieregeling is in dat geval dus niet onrechtmatig.*
- *Wat andere uitsluitingen als oxidatie, water, valbestendigheid betreft, is het criterium de vraag of de consument redelijkerwijze mag verwachten of het product ertegen bestand is. Is een product niet bestand tegen een bepaald risico in tegenstelling tot wat de consument mag verwachten, en wordt dit niet duidelijk meegedeeld, dan is een dergelijke uitsluiting onrechtmatig.*

Toelichting

- Uitsluiten van defecten die onder de waarborg van de fabrikant of de importeur vallen;

Indien bij een betalende commerciële garantie uitgaande van de verkoper de gebreken worden uitgesloten die vallen onder de waarborg van de fabrikant of de importeur, dan komt dit neer op een uitsluiten van aansprakelijkheid voor het niet-uitvoeren van deze verbintenis uitgaande van de verkoper (artikel 74,14°, WMPC).

- uitsluiten van 'onderdelen of hulpstukken die regelmatig moeten worden vervangen', zoals filters, batterijen- onderscheid tussen onderdelen en toebehoren

90

i) De regel van de bepalingen van consumentenkoop is dat de geleverde zaak moet overeenstemmen met wat vereist is voor een gebruik van de zaak dat normaal te verwachten is . Daarbij wordt ook gelet op de levensduur en de kenmerken van het product. Goederen als dampkapfilters, batterijen, enz. hebben bijvoorbeeld geen 'gebruiksduur' van 2 jaar.

ii) De Commissie wijst erop dat de beoordeling van het gebrek aan overeenstemming betrekking heeft op het consumptiegoed en "zijn onderdelen".

Een onderscheid moet worden gemaakt tussen de toebehoren en de onderdelen. Onderdelen zijn altijd 'deel' van het toestel, zoals bijvoorbeeld de antennes van een telefoontoestel, de batterij van een laptop. De toebehoren zijn optioneel, bijvoorbeeld de hoes die voor het toestel wordt verkocht.

- andere gronden van uitsluiting van de garantie

Normale consumenten gaan uit van standaardsituaties. Zij gaan er bijvoorbeeld van uit dat een bepaald soort van toestellen bestand is tegen bepaalde situaties. Verkopers die toestellen aanbieden die niet die eigenschap hebben, moeten dat uitdrukkelijk melden.

Als zij dat niet doen, kunnen zij er niet van uitgaan dat een clause die garantie uitsluit voor de bedoelde situaties, geldig zijn (artikel 1649octies BW en art. 74, 14°, WHPC)

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

C. Indirecte schade

1. Gevolgschade

Aanbeveling nr. 21.

De verkoper is, naast herstel of vervanging, hetzij prijsvermindering of ontbinding, desgevallend tot schadevergoeding gehouden indien zich een gebrek voordoet (art. 1649quinquies, § 1, BW). Hij is onder meer gehouden tot alle schade die voorzienbaar was op het ogenblik van het sluiten van het contract, maar hij is niet gehouden tot indirecte schade.

Toelichting

De bepalingen van de wettelijke garantie (art. 1649quinquies BW⁵⁶) en de regelen inzake verborgen gebreken brengen mee dat de verkoper gehouden is tot vergoeding van alle schade die *voorzienbaar* is op het ogenblik van het sluiten van het contract. De consument zelf moet overigens ook te goeder trouw blijven. Als dus bijvoorbeeld een diepvries defect is, en dit defect onder de garantie valt, dan moet de schade aan wat er in de diepvries lag op redelijke wijze worden vergoed. Indirecte schade, bv. een gemiste belangrijke telefoonoproep als gevolg van een defect aan het telefoontoestel moet daarentegen niet worden vergoed.

2. Toestand van in het defecte toestel geblokkeerde voorwerpen

Aanbeveling nr. 22.

De verkoper kan vragen om de goederen ‘leeg’ binnen te brengen. Is een voorwerp geblokkeerd ten gevolge van het gebrek, dan dient de consument dit te melden. De verkoper heeft in die gevallen een zorgvuldigheidsverplichting, en kan zijn aansprakelijkheid niet uitsluiten bij grove fout of nalatigheid.

3. Verlies van gegevens op elektronische apparatuur

Aanbeveling nr. 23.

Er mag verwacht worden van consumenten dat zij van gegevens die zij opslaan in elektronische apparaten en die zij niet willen missen, kopieën maken op andere dragers. Beperkingen of uitsluitingen van aansprakelijkheid van de verkoper voor verloren gegevens zijn daarom in de regel wel geldig.

⁵⁶ Naast desgevallend schadevergoeding, heeft de consument recht op hetzij herstelling of vervanging, hetzij een passende prijsvermindering of ontbinding van de overeenkomst, overeenkomstig de voorwaarden van § 3.

COB 34

Commissie voor Onrechtmatige Bedingen

Advies inzake bedingen omtrent de bewijslast
in omniumverzekeringen

92

Brussel, 20 november 2013

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Advies inzake bedingen omtrent de bewijslast in omniumverzekeringen

Naar aanleiding van een onderzoek van omniumverzekeringscontracten voor autovoertuigen, ondervroeg de Verbruikersunie Test-Aankoop de Commissie voor Onrechtmatige Bedingen bij brief van 13 maart 2013 omtrent de geoorloofdheid van een aantal clausules in sommige van deze contracten.

Na toelichting door de Verbruikersunie, is gebleken dat de voorgelegde clausules enkel ‘omniumverzekeringen’ voor voertuigen betreffen, die betrekking hebben op de dekking en vergoeding van *materiële schade* aan motorrijtuigen. Het gaat dus niet om de verzekering van de *burgerlijke aansprakelijkheid* t.o.v. derden, geregeld bij wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen¹. Het gaat wel om de verzekeringen die vallen onder Tak 3 van bijlage 1 aan het KB van 22 februari 1991 houdende het algemeen reglement betreffende de controle op de verzekeringsondernemingen.

De bedingen die de Commissie worden voorgelegd, betreffen het bewijs, dat door de verzekerde (of de begunstigde) moet worden geleverd, dat er geen oorzakelijk verband bestaat tussen een (schuldige) grove fout gepleegd door een verzekerde, en het schadegeval. Dat bewijs is, krachtens die bedingen, vereist om toch op de vergoeding aanspraak te kunnen maken als de verzekerde i.v.m. een schadegeval een grove fout heeft begaan.

Verwijzend naar de wet 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst en naar Cassatierechtspraak stelt de Verbruikersunie Test-Aankoop de Commissie de vraag of de contractuele regeling waarbij aan de verzekerde consument de bewijslast wordt opgelegd dat er geen oorzakelijk verband bestaat tussen de opgesomde gevallen van ‘grote fout’ van de consument, en het schadegeval, al dan niet als een onrechtmatig beding kunnen beschouwd worden. Ze verwijst in dit opzicht uitdrukkelijk naar artikel 74,21°, van de wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming (hierna de WMPC), betreffende bedingen die in elk geval onrechtmatig zijn .

I. Aan de Commissie voorgelegde bedingen

Hierna volgt een selectie van aan de Commissie voorgelegde bedingen:

Bijvoorbeeld:

Voorbeeld 1.

1. De maatschappij dekt niet de ongevallen die zich voordoen:

d) in geval van rijden in staat van dronkenschap, strafbare alcoholintoxicatie of een hiermee vergelijkbare toestand veroorzaakt door andere dan alcoholische producten, behalve als de verzekerde of de begunstigde kan aantonen dat er geen oorzakelijk verband bestaat tussen bovengenoemde grove fout en het ongeval;

¹ BS, 8 december 1989

2. Worden evenmin gedekt:

l) de gevallen waarbij het rijtuig niet voldoet aan de wetgeving inzake technische keuring van rijtuigen, behalve:

- *als de verzekeringsnemer bewijst dat er geen enkel oorzakelijk verband bestaat tussen deze inbreuk en het ongeval;*

Voorbeeld 2.

Subrogatie of indeplaatsstelling

Ten belope van de door ons betaalde vergoeding treden wij in de rechten (dit is in de plaatsstelling) die de verzekerde kunnen toebehoren en kunnen wij de schadevergoeding terugvorderen:

- *hetzij van een aansprakelijke derde;*
- *hetzij van een andere verzekerde, in de volgende gevallen:*

e) indien het ongeval kan toegeschreven worden aan een grove schuld van de bestuurder ttz rijden in staat van dronkenschap, strafbare alcoholintoxicatie of hiermee vergelijkbare toestanden veroorzaakt door andere dan alcoholische producten; het gebruik van het verzekerde motorrijtuig indien dit abnormaal ernstige gebreken vertoont of door slijtage ontoereikend is.

Er is geen subrogatie indien de verzekerde bewijst dat er geen oorzakelijk verband bestaat tussen de gebeurtenis en het schadegeval.

Voorbeeld 3.

WIJ VERGOEDEN EVENWEL NIET:

4. als door de verzekerde niet bewezen wordt dat het vereiste antidiefstalsysteem en/of na-diefstalsysteem geactiveerd was op het moment van het schadegeval;

Voorbeeld 4.

ALGEMENE UITSLUITINGEN: ARTIKEL 15

Is van de verzekering uitgesloten, de schade:

g) overkomen wanneer het voertuig, waarop de reglementering inzake de technische controle van toepassing is, niet of niet meer is voorzien van een geldig schouwingsbewijs, behalve tijdens het normale traject om zich naar de schouwing te begeven of, na de afgifte van een schouwingsbewijs met de vermelding "verboden tot het verkeer", om zich naar de hersteller te begeven en om zich vervolgens, na de herstelling, bij de automobielininspectie aan te mel-

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

den; deze uitsluiting wordt evenwel niet toegepast, indien de verzekerde bewijst dat er geen oorzakelijk verband is tussen de staat van het voertuig en de geleden schade;

II. Toepassing van de Wet Marktpraktijken, inzonderheid de afdeling onrechtmatige bedingen, en verhouding tot het sectorspecifiek verzekeringsrecht

Wat de toepassing van de Wet Marktpraktijken en inzonderheid de afdeling onrechtmatige bedingen, op verzekeringsovereenkomsten betreft, en de verhouding tussen de bepalingen inzake onrechtmatige bedingen en de sectorspecifieke bepalingen die betrekking hebben op contractuele voorwaarden in verzekeringsovereenkomsten, verwijst de Commissie vooreerst naar haar opmerkingen in het reeds verleende advies nr. 12 van 21 oktober 2003 “inzake een beding houdende eenzijdige aanpassing van een premie van een verzekeringspolis rechtsbijstand”². In dat advies ging het om een aanpassing van het tarief na afloop van de eenjaarlijkse verzekeringspolis.

De Commissie herhaalt hierbij dat de Wet Marktpraktijken een horizontale, sector doorkruisende *lex generalis* is, ten aanzien van de verzekeringswetgeving. Het uitgangspunt blijft de cumulatieve toepassing van de *lex generalis* en de *lex specialis*, behalve indien de bijzondere wet een regeling bevat die uitdrukkelijk afbreuk doet aan de algemene wet.

In het geval van de clausules die aan de Commissie worden voorgelegd, gaat het weliswaar over dekking en/of verval van dekking maar niet de uitsluiting van de dekking zelf of het verval moeten worden beoordeeld, wel het door de consument te leveren bewijs van een oorzakelijk verband in het kader van zulke clausules.

Bewijsregelingen zijn uitdrukkelijk geïmplementeerd door Richtlijn 93/13. Zij komen ook voor in de clausules die genoemd zijn in de ‘indicatieve’ bijlage bij de richtlijn (bijlage, litt. i en q). De richtlijn regelt minimumharmonisatie. Lidstaten kunnen grotere bescherming geven aan de consument. In de WMPC is dat gebeurd door onder meer het invoeren van een ‘zwarte lijst’ van bedingen die in elk geval onrechtmatig zijn. Zoals later in dit advies naar voren komt, werden naar aanleiding van de invoering van de WMPC bedingen met betrekking tot de verschuiving van de bewijslast in de zwarte lijst opgenomen.

III. Analyse van de voorgelegde bedingen

In de geciteerde voorbeelden wordt bij bepaalde gevallen van grove schuld ofwel de dekking uitgesloten, ofwel wordt dit als een verval van recht beschouwd. Het is dan volgens die bedingen aan de verzekerde om te bewijzen dat deze gevallen van grove schuld niet in oorzakelijk verband staan met het ongeval of het schadegeval.

² Ondertussen gepubliceerd in B. PONET (ed.), *Commissie voor Onrechtmatige Bedingen: voorstelling, werkzaamheden en wetgeving*, De Boeck-Larcier, 2010, p. 86 e.v.

A. Aanvulling met artikel 74,21°, door de wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming (de WMPC)

Een van de belangrijke aanpassingen in de afdeling onrechtmatige bedingen door de wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming (de WMPC), betreft de aanvulling met artikel 74,21°, WMPC.

Overeenkomstig artikel 1.q) van de indicatieve bijlage bij de richtlijn 1993/13/EEG betreffende oneerlijke bedingen gesloten in consumentenovereenkomsten werd artikel 74, 21°, WMPC, als volgt aangevuld. “[Zijn onrechtmatig, de bedingen en voorwaarden of de combinaties van bedingen die ertoe strekken: 21° de bewijsmiddelen waarop de consument een beroep kan doen op ongeoorloofde wijze te beperken] *of hem een bewijslast op te leggen die normaliter op een andere partij bij de overeenkomst rust.*”

Als *per se* onrechtmatig worden dus voortaan beschouwd de bedingen die ertoe strekken de bewijslast op de consument te leggen, indien deze bewijslast normaliter, onder meer bij toepassing van het gemeen recht of enige bijzondere wettelijke regel, op de onderneming zou wegen.

Dit betekent ook dat de regeling inzake de bewijslast voortaan zonder twijfel dwingend wordt in overeenkomsten gesloten tussen ondernemingen en consumenten.

Hierna wordt nagegaan op welke partij de bewijslast normaliter ligt. Zoals door de aanvrager van het advies aangehaald, heeft deze vraagstelling al enkele malen aanleiding gegeven tot een arrest van het Hof van Cassatie.

B. ‘Normale bewijslastverdeling’

1. Wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst

Sinds de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst kan de verzekeraar zich enkel van zijn verplichtingen bevrijden voor de gevallen van grove schuld die op uitdrukkelijke en beperkende wijze in de overeenkomst zijn opgesomd (artikel 8, tweede lid, van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst, hierna de WLVO), en is een algemene uitsluiting van grove schuld niet meer mogelijk.

De gevallen van grove schuld moeten dus vooreerst *uitdrukkelijk en beperkend zijn opgesomd* in de overeenkomst. In een arrest van 12 januari 2007³ oordeelde het Hof van Cassatie dat uit het onderlinge verband tussen artikel 8, lid 2, en artikel 11 volgt dat de verzekeraar de miskennis van een algemeen geformuleerde zorgvuldigheidsverplichting niet mag bedingen als grond tot verval van het recht op verzekeringsprestatie.

³ Cass. 12 januari 2007, T.B.H. , 2007, p. 786, met noot C. VAN SCHOU BROECK, “Algemeen geformuleerde zorgvuldigheidsplicht niet sanctioneren door verval van dekking, *NjW*, 2007, 845. Zie ook C. PARIS en J.-L. FAGNART, “Actualités législatives et jurisprudentielles dans les assurances en général, in *Actualités en droit des assurances*, CUP, 2008, nr. 76.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Ten tweede moet de bepaalde (grove) schuld of tekortkoming *in oorzakelijk verband staan met het schadegeval*. In een arrest van het Hof van Cassatie 13 september 2010⁴ stelt het Hof bovendien duidelijk dat uit de artikelen 3 (dwingendrechtelijk karakter), 8 (verplichting van de verzekeraar om de gevallen van grove schuld waarvan hij zich kan bevrijden, uitdrukkelijk en op beperkende wijze in de overeenkomst te bepalen), en artikel 11 (vereiste van oorzakelijk verband van het verval van recht met het schadegeval), volgt dat de verzekeraar pas vrijgesteld is om tegemoet te komen aan het schadegeval indien hij een oorzakelijk verband tussen de bepaalde zware schuld en het schadegeval aantoont.

Uit de algemene regelen die op dwingende wijze gelden voor alle landverzekeringsovereenkomsten (WLVO), volgt dus volgens het Hof dat het aan de verzekeraar is om te bewijzen dat de betrokken grove schuld de oorzaak was van het schadegeval.

In een arrest van 20 september 2012 van het Hof van Cassatie⁵ wordt er tenslotte op gewezen dat uit het dwingend karakter van de artikelen 3 en 11 van de wet op de landverzekeringsovereenkomst, volgt dat de rechter dient na te gaan of een beding dat als een uitsluitingsbeding wordt voorgesteld, geen vervalbeding is. Het beding op grond waarvan de verzekeraar zijn dekking kan weigeren omdat de verzekerde zijn contractuele verbintenissen niet is nagekomen, vormt een vervalbeding in de zin van voormeld artikel 11, eerste lid, van de WLVO.

2. Gemeen recht

De gemeenrechtelijke bewijsregeling is vervat in artikel 1315 van het Burgerlijk Wetboek: hij die de uitvoering van een verbintenis vordert, moet het bestaan ervan bewijzen. Omgekeerd is het aan diegene die beweert bevrijd te zijn, om het bewijs te leveren van de betaling of van het feit dat het tenietgaan van zijn verbintenis heeft teweeggebracht.

Toegepast op verzekeringsovereenkomsten⁶ betekent dit dat het aan de verzekerde blijft behoren om te bewijzen dat het schadegeval overeenstemt met het verzekerde gevaar en zich niet heeft voorgedaan buiten de perken van de dekking (art. 1315, lid 1, BW), of anders gezegd, te bewijzen dat het schadegeval voor dekking onder de polis in aanmerking komt.

Maar het behoort aan de verzekeraar die beweerd bevrijd te zijn van zijn verbintenis, om bijvoorbeeld te bewijzen dat de verzekerde een grove schuld heeft begaan, die de oorzaak was van het schadegeval (art. 1315, lid 2).

⁴ Cass. 13 september 2010, o.m. in *J.T.*, 2010, n° 6416, p. 737 e.v., met noot J. KIRKPATRICK; *J.L.MB*, 2011/42, p. 2070 e.v.

⁵ Cass. 20 september 2012, AR C.12.0029, *N.J.W.*, 2013, p. 266. Zie ook reeds Cass. 25 januari 2002, *R.G.A.R.*, 2003/7, p. 13757, waar het Hof van Cassatie dit grondde op artikel 1156 BW (de verplichting om de gemeenschappelijke bedoeling van de partijen na te gaan, eerder dan zich te houden aan de letterlijke bewoordingen van de overeenkomst).

⁶ Cass. 7 juni 2001, *Pas.*, 2001, 1073. Zie ook Cass. 18 januari 2002, *Pas.*, 2001, 201, *R.G.A.R.*, 2003, 13659.

C. Kennelijk onevenwicht door een “negatieve” bewijslast op te leggen: Cass. 12 oktober 2007

In een arrest van 12 oktober 2007 (dat betrekking had op een omniumverzekering)⁷ stelde het Hof van Cassatie daarnaast dat de appelrechter terecht kon oordelen dat er sprake was van een kennelijk onevenwicht tussen de rechten en plichten van de partijen indien de verzekerde ertoe gehouden zou zijn de afwezigheid van een oorzakelijk verband tussen de ‘aanleiding’ (de grove fout, *in casu* de alcoholintoxicatie), en het schadegeval aan te tonen. Het bewijzen dat er geen oorzakelijk verband is tussen de alcoholintoxicatie en het schadegeval is immers veel moeilijker dan het positieve bewijs in hoofde van de verzekeraar dat de intoxicatie in oorzakelijk verband staat met het ongeval.

Een dergelijke “negatieve bewijslast” creëert dus, zo bevestigde het Hof naar de mening van de COB, een kennelijk onevenwicht tussen de rechten en verplichtingen van de partijen.

D. Bewijslast in andere gevallen van grove schuld

Naast alcoholintoxicatie of andere vormen van geestverruimende middelen, worden ook bepaalde ernstige gebreken aan het voertuig, zoals dit kan blijken uit het schouwingsbewijs of het ontbreken van een geldig schouwingsbewijs, of het niet geactiveerd zijn van antidiefstalsystemen of van systemen die (na een diefstal) de opsporing van het voertuig bevorderen, als specifieke gevallen van grove schuld weergegeven in de voorbeelden.

98

Dat het bewijs van afwezigheid van causaal verband niet op de verzekerde kan worden gelegd, geldt voor al deze weergegeven vormen van grove schuld. Ook in deze gevallen is het niet verenigbaar met de artikelen 2, 28°, en 74, 21°, WMPC dat de bewijslast onverkort op de verzekerde gelegd wordt.

Besluit

De aan de Commissie voorgelegde bedingen betreffen clausules waarbij de verzekerde dient aan te tonen dat er geen oorzakelijk verband bestaat tussen zijn grove fout en het schadegeval.

Uit de doelstellingen van de wet op de landverzekeringsovereenkomst komt duidelijk naar voor dat de wetgever gewild heeft dat de verzekeraar zich enkel bevrijdt van gevallen van (grove) schuld onder strikte voorwaarden: deze moeten uitdrukkelijk en beperkend opgesomd worden in de overeenkomst, en ze moeten in oorzakelijk verband staan met het schadegeval, waarbij Cassatie verduidelijkt dat het aan de verzekeraar toekomt om dit verband aan te tonen.

Dat degene die beweert bevrijd te zijn van een bepaalde verbintenis, het feit dat het tenietgaan van deze verbintenis heeft teweeggebracht dient aan te tonen, volgt ook uit de gemeenschappelijke bewijsverdeling.

⁷ Cass. 12 oktober 2007, o.m. in D.C.C.R., 2008, nr. 80, p. 66 e.v., met noot J.L. FAGNART; *N/W*, 2008, nr. 176 (13 februari 2008), p. 120.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Er wordt dus besloten dat reeds op basis van de dwingende algemene regels inzake verzekeringsovereenkomsten, maar ook op basis van de gemeenrechtelijke normale bewijslastverdeling, het aan de verzekeraar toekomt om aan te tonen dat de contractuele tekortkoming aan de oorzaak lag van het schadegeval.

Bovendien is het bewijs dat er geen oorzakelijk verband bestaat tussen een contractuele tekortkoming, veel moeilijker te leveren dan het positieve bewijs dat deze tekortkoming leidde tot het schadegeval, en kan dit reeds op zich als een onrechtmatig beding in de zin van de algemene norm worden (artikel 2, 28°, WMPC) beschouwd.

Er wordt dus besloten dat de bedingen, zoals in rubriek I weergegeven, in strijd zijn met artikel 74, 21°, WMPC, doordat ze aan de verzekerde opleggen dat hij het bewijs dient te leveren dat zijn grove fout niet aan de basis lag van het schadegeval.

Hierdoor wordt aan de verzekerde/consument een bewijslast opgelegd die normaliter op een andere partij, namelijk de verzekeraar, rust. Het moeten leveren van een ‘negatief’ bewijs (afwezigheid van causaal verband), is bovendien verhoudingsgewijs veel moeilijker dan het aannemelijk maken dat de grove schuld in hoofde van de verzekerde heeft geleid tot het schadegeval (in strijd met artikel 2, 28°, WMPC, de algemene norm).

IV. Bijlagen

Bijlage 1.

Huishoudelijk reglement van de Commissie voor Onrechtmatige Bedingen

I. Bijeenroeping – Beraadslaging

Vergaderingen van de commissie

Artikel 1. – De Commissie voor Onrechtmatige Bedingen, hierna de Commissie, vergadert op initiatief van de voorzitter of van de ondervoorzitter die hem vervangt.

De Commissie moet worden bijeengeroepen als de minister, tot wiens bevoegdheid Economische Zaken behoort, of twee werkende leden van de Commissie hierom verzoeken.

Art. 2. – Het secretariaat verstuurt de uitnodigingen ten laatste tien dagen vóór de vergadering, behalve in spoedeisende gevallen, waarover de voorzitter moet oordelen.

De uitnodigingen worden gestuurd naar de werkende leden van de Commissie. Een afschrift ervan wordt eveneens ter informatie gestuurd naar de plaatsvervangende leden.

De uitnodiging bevat de agenda. De beraadslaging mag slechts hierop betrekking hebben, behoudens in spoedeisende gevallen.

De vragen om advies, die niet als onontvankelijk werden beschouwd door het Dagelijks Bestuur of door zijn afgevaardigde, worden ambtshalve op de agenda geplaatst.

Art. 3. – De Commissie kan slechts geldig beraadslagen als ten minste vier stemgerechtigde leden waarvan twee van elke categorie, de voorzitter en de ondervoorzitter niet inbegrepen, aanwezig zijn.

Als zulks niet het geval is kan de voorzitter een nieuwe vergadering beleggen zonder rekening te houden met de termijn vastgelegd in artikel 2.

Tijdens deze nieuwe vergadering beraadslaagt de Commissie geldig, ongeacht het aantal aanwezige leden.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Art. 4. – Elk werkend lid van de Commissie kan zich laten vervangen door een plaatsvervangend lid van dezelfde categorie die hij vertegenwoordigt. Dat plaatsvervangend lid heeft stemrecht, als het werkend lid dat hij vervangt stemrecht heeft.

Een plaatsvervangend lid mag in geen geval, op dezelfde vergadering verschillende werkende leden vervangen.

Elk werkend lid mag zich laten bijstaan door een plaatsvervangend lid dat in dat geval geen stemrecht heeft.

Art. 5. – De voorzitter opent en sluit de vergaderingen. Hij leidt de debatten en beschikt hier toe over alle nodige bevoegdheden.

Bij belet van de voorzitter, worden de vergaderingen voorgezeten door de ondervoorzitter.

Art. 6. – De stemming gebeurt door handopsteken of door middel van stembiljetten op naam.

De voorzitter en de ondervoorzitter hebben stemrecht. Bij gelijkheid van stemmen is de stem van de voorzitter beslissend.

De permanente leden-deskundigen hebben geen stemrecht.

De beraadslagingen gebeuren bij gewone meerderheid van stemmen.

Art. 7. – De Commissie kan, op de voorstel van de voorzitter, de bespreking van sommige punten van de agenda uitstellen.

II. Het dagelijks bestuur

Art. 8. – De Commissie richt in haar schoot een dagelijks bestuur op waarvan de voorzitter van de Commissie het voorzitterschap waarneemt.

Het dagelijks bestuur is, naast de voorzitter, samengesteld uit de ondervoorzitter en zes leden.

Deze leden worden per twee gekozen, binnen een van de drie categorieën van werkende leden, zoals bepaald in artikel 2 § 1 van het koninklijk besluit van 26 november 1993 houdende de oprichting van de Commissie voor Onrechtmatige Bedingen, door de betrokken categorie van leden.

Het mandaat van lid van het dagelijks bestuur eindigt tegelijkertijd met het mandaat van commissielid.

Elk lid van het dagelijks bestuur kan zich in geval van belet laten vervangen door een ander werkend of plaatsvervangend lid van zijn categorie als zij de voorzitter hiervan op de hoogte brengt.

In geval van belet van de voorzitter van de Commissie, is het de ondervoorzitter die de vergaderingen van het dagelijks bestuur belegt.

Art. 9. – Het dagelijks bestuur bereidt de dossiers voor die aan de Commissie moeten worden voorgelegd. Het stelt de agenda op van de vergaderingen van de Commissie en legt de vergaderdata vast. Het dagelijks bestuur kan geldig vergaderen als de voorzitter of de ondervoorzitter alsmede tenminste drie van zijn leden aanwezig zijn.

Het dagelijks bestuur spreekt zich met een twee-derde meerderheid uit over de ontvanke-lijkheid van een vraag om advies. Wordt deze meerderheid niet bereikt dan wordt de vraag om advies ambtshalve op de agenda van de Commissie geplaatst, die hierover beslist overeenkomstig artikel 6.

Het dagelijks bestuur kan deze bevoegdheid geheel of gedeeltelijk overdragen aan de voor- zitter of de ondervoorzitter van de Commissie.

Het dagelijks bestuur ziet toe op de uitvoering van de genomen beslissingen. Het stelt de ui- terste data vast waarop de verslagen en adviezen aan de Commissie moeten worden voorge- legd. Het oefent de andere bevoegdheden uit die hem eventueel door de Commissie zouden worden toevertrouwd.

Het dagelijks bestuur kan, onder voorbehoud van latere goedkeuring door de Commissie, werkgroepen oprichten.

III. Werkgroepen

Art. 10. – De Commissie kan werkgroepen oprichten die belast worden met de studie van welbepaalde problemen.

Deze werkgroepen worden voorgezeten door de voorzitter, de ondervoorzitter of door een door het Dagelijks Bestuur aangestelde persoon. Zij duiden onder hun leden een of meerdere verslaggevers aan.

De werkzaamheden van de werkgroepen worden aan de Commissie voorgelegd op de door de verslaggevers en het dagelijks bestuur vastgestelde vervalddag.

IV. Algemene bepalingen

Art. 11. – De unanieme of eventueel ook de uiteenlopende standpunten van de Commissie worden geformuleerd in de adviezen en voorstellen van de Commissie.

Indien er geen unanimiteit is, wordt overgegaan tot de stemming over de verschillende standpunten. Over elk standpunt wordt afzonderlijk gestemd. De namen van de leden die de onderscheiden standpunten steunen worden vermeld in het advies.

Het advies of het voorstel geeft de uiteenlopende standpunten weer.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Het bevat eveneens het standpunt van de permanente deskundigen.

Art. 12. – De leden van de Commissie en al diegenen die aan haar werkzaamheden deelnemen, zijn gebonden door het beroepsgeheim voor de feiten, daden en inlichtingen waarvan zij uit hoofde van hun ambt kennis hebben, behoudens unaniem akkoord van de Commissie om de vertrouwelijkheid op te heffen.

Art. 13. – De voorzitter van de Commissie maakt de adviezen en voorstellen van de Commissie over aan de minister die Economische Zaken tot zijn bevoegdheid heeft, aan de minister die Middenstand tot zijn bevoegdheid heeft, aan de Raad voor het Verbruik en aan de aanvrager(s) van het advies.

Hij maakt het jaarlijkse activiteitenverslag over aan de minister die Economische Zaken tot zijn bevoegdheid heeft alsmede aan de minister die Middenstand tot zijn bevoegdheid heeft.

Art. 14. – De Commissie kan beslissen tot de publicatie van haar adviezen, verslagen en voorstellen.

Als het advies betrekking heeft op de bedingen van een welbepaalde onderneming, moet de beslissing over de publicatie unaniem worden genomen.

Art. 15. – De voorzitter van de Commissie vertegenwoordigt de Commissie t.o.v. de overheid en derden en ondertekent de voor de Commissie bindende briefwisseling. Het secretariaat ondertekent de gewone briefwisseling.

Art. 16. – De verslagen van de Commissie alsmede de agenda's en de processen-verbaal van de vergaderingen worden opgesteld in het Frans en in het Nederlands.

Art. 17. – Dit huishoudelijk reglement zal in werking treden, na goedkeuring ervan door het dagelijks bestuur van de Raad voor het Verbruik, op de dag van de goedkeuring ervan door de minister tot wiens bevoegdheid Economische Zaken behoort.

Bijlage 2.

Statuten

Koninklijk besluit van 26 november 1993⁸ houdende oprichting van de Commissie voor Onrechtmatige Bedingen gewijzigd bij de koninklijk besluit van 12 mei 2009

(Gecoördineerde tekst)

Gelet op de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument, inzonderheid op artikel 35;

Gelet op het akkoord van Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken en van Onze Minister van Begroting, gegeven op 12 oktober 1992;

Gelet op het advies van de Raad van State;

Op de voordracht van Onze Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Economische Zaken, van Onze Minister van de Kleine en Middelgrote Ondernemingen en Landbouw,

Hebben wij besloten en besluiten wij

Artikel 1. – Binnen de Raad voor het Verbruik wordt een Commissie voor Onrechtmatige Bedingen opgericht, hierna genoemd de Commissie.

Artikel 2. § 1. – De Commissie is samengesteld als volgt:

- een voorzitter en een ondervoorzitter;

- [zes]⁹ leden benoemd onder de kandidaten voorgesteld door de consumentenorganisaties zetelend in de Raad voor het Verbruik;

- vijf leden benoemd onder de kandidaten voorgesteld door de representatieve organisaties zetelend in de Raad voor het Verbruik van de produktie, distributie, landbouw en middenstand;

[- een lid benoemd onder de kandidaten voorgesteld door de representatieve organisaties voor de vrije beroepen zetelend in de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de K.M.O.]¹⁰

⁸ Belgisch Staatsblad van 8 januari 1994

⁹ Gewijzigd door artikel 3, 1° van Koninklijk besluit van 12 mei 2009.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

- vier permanente deskundige leden benoemd op grond van hun specifieke deskundigheid [waarvan één een bijzondere deskundigheid bezit inzake de overeenkomsten gesloten tussen de titularissen van vrije beroepen en hun cliënten,]¹¹ onder de kandidaten voorgesteld door de Raad voor het Verbruik, met het akkoord van de consumentenorganisaties en van de representatieve organisaties van de productie, distributie, landbouw en middenstand;

§ 2. De voorzitter en de ondervoorzitter moeten magistraten zijn.

§ 3. Voor de leden opgesomd in §1, met uitzondering van de voorzitter en de ondervoorzitter, telt de Commissie evenveel plaatsvervangende leden als werkende leden. De plaatsvervangende leden worden aangewezen volgens de regels bepaald in §1.

§ 4. De voorzitter, de ondervoorzitter, de werkende leden, de permanente deskundige leden en hun plaatsvervangers worden, voor een termijn van vier jaar, benoemd door de Minister die de Economische Zaken onder zijn bevoegdheid heeft.

Hun mandaat is hernieuwbaar.

De permanente deskundige leden hebben geen stemrecht.

§ 5. Indien de voorzitter, de ondervoorzitter of een lid definitief zijn ambt neerlegt vóór het verstrijken van zijn mandaat, beëindigt de nieuwe titularis diens ambtstermijn.

Artikel 3. – De Commissie kan deskundigen uitnodigen haar vergaderingen bij te wonen.

105

De Minister die de Economische Zaken onder zijn bevoegdheid heeft en de Minister die de Middenstand onder zijn bevoegdheid heeft, kunnen alle vergaderingen bijwonen of er zich op laten vertegenwoordigen.

De zittingen zijn niet openbaar.

Artikel 4. – De Minister die de Economische Zaken onder zijn bevoegdheid heeft duidt, onder de ambtenaren van de Administratie van de Handel van het Ministerie van Economische Zaken, de secretaris aan evenals de ambtenaren die deel uitmaken van het secretariaat van de Commissie.

Artikel 5. – De voorzitter en de secretaris van de Commissie zetelen als waarnemers in het bureau van de Raad voor het Verbruik.

Artikel 6. – De Commissie maakt haar huishoudelijk reglement op, dat onderworpen is aan de goedkeuring van het bureau van de Raad voor het Verbruik en van de Minister die de Economische Zaken onder zijn bevoegdheid heeft.

¹⁰ Ingevoegd door artikel 3, 2° van Koninklijk besluit van 12 mei 2009.

¹¹ Gewijzigd door artikel 3, 3° van Koninklijk besluit van 12 mei 2009.

Artikel 7. – De Commissie stelt een jaarverslag op over haar werkzaamheden ten behoeve van de Minister die de Economische Zaken onder zijn bevoegdheid heeft en van de Minister die de Middenstand onder zijn bevoegdheid heeft.

Dit verslag maakt deel uit van het jaarverslag van de Raad voor het Verbruik.

Artikel 8. – De uitgaven die voortspruiten uit de opdrachten van de Commissie, alsmede de werkingskosten, worden ten laste gelegd van de begroting van het Ministerie van Economische Zaken.

Artikel 9. – Aan de voorzitter, ondervoorzitter, leden, plaatsvervangende leden en permanente deskundige leden van de Commissie wordt, per zitting die minstens twee en een half uur duurt, een presentiegeld toegekend waarvan het bedrag vastgesteld is als volgt:

1) 123,95 euro aan de voorzitter,

2) 74,37 euro aan de ondervoorzitter,

3) 12,39 euro aan de leden, plaatsvervangende leden en permanente deskundige leden.

Artikel 10. § 1. – Aan de voorzitter, ondervoorzitter, leden en plaatsvervangende leden en permanente deskundige leden van de Commissie die buiten de Brusselse agglomeratie wonen, worden de reiskosten terugbetaald die zij hebben gedragen om van hun woonplaats naar de plaats van de vergadering op te brengen.

§ 2. De terugbetaling van de reiskosten gebeurt in overeenkomst met de bepalingen van het koninklijk besluit van 18 januari 1965 houdende algemene regeling inzake reiskosten. De leden van de Commissie hebben de toelating om hun eigen voertuig te gebruiken ten einde zich te begeven naar de plaats waar de vergadering wordt gehouden.

De buitenstaanders worden gelijkgesteld aan ambtenaren met een graad die in de rangen 15 en 17 is ingedeeld voor de terugbetaling van de reiskosten.

Artikel 11. – Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit.

VAN KONINGSWEGE:

De Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Economische Zaken,

Melchior WATHELET.

De Minister van de Kleine en Middelgrote Ondernemingen en Landbouw,

ANDRE BOURGEOIS

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Bijlage 3.

Lijst van de adviezen uitgebracht door de Commissie voor Onrechtmatige Bedingen

COB 1: Advies betreffende de algemene verkoopsvoorwaarden van de firma Arpeggio (Artikel 36 van de wet van 14 juli 1991) (19 september 1996)

COB 2: Advies over de omzetting van de richtlijn 93/13/EEG van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten (19 september 1996)

COB 3: Advies betreffende de algemene verkoopsvoorwaarden van de pvba SMDW (Artikel 36 van de wet van 14 juli 1991) (5 februari 1997)

COB 4: Aanbeveling betreffende strafbedingen (21 oktober 1997)

COB 5: Aanbeveling inzake de algemene verkoopsvoorwaarden in de meubelsector (12 mei 1998)

COB 6: Advies inzake het voorontwerp van koninklijk besluit betreffende de bestelbon van nieuwe autovoertuigen (8 december 1998)

COB 7: Advies inzake enkele bepalingen in de algemene voorwaarden voor het vervoer van reizigers van de NMBS (6 juni 2000)

COB 8: Advies inzake de algemene voorwaarden voor verhuizingen (11 september 2001)

COB 9: Advies over de algemene voorwaarden voor abonnementen voor mobiele telefonie (11 juni 2002)

COB 10: Advies over het wetsvoorstel nr. 1452 tot aanvulling van artikel 32.21. van de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument (15 april 2003)

COB 11: Advies over het wetsvoorstel nr. 51/0122 tot wijziging van het burgerlijk wetboek, wat de interesten en schadebedingen bij contractuele wanuitvoering betreft (21 oktober 2003)

COB 12: Advies inzake een beding houdende eenzijdige aanpassing van een premie van een verzekeringspolis rechtsbijstand (21 oktober 2003)

COB 13: Aanbevelingen over de algemene voorwaarden van vastgoedmakelaars in contracten tot verkoopbemiddeling (3 juni 2004)

COB 14: Advies op een voorontwerp van koninklijk besluit betreffende het typecontract voor huwelijksbemiddeling (25 juni 2004)

COB 15: Advies op een voorontwerp van koninklijk besluit betreffende de contractvoorwaarden van kredietinstellingen (2 juli 2004)

COB 16: Advies inzake enkele bepalingen in de algemene voorwaarden voor de levering van elektriciteit - n.a.v. de dubbele facturatie door Electrabel (17 december 2004)

COB 17: Advies over de algemene voorwaarden in overeenkomsten voor autoverhuur (1 juni 2005)

COB 18: Advies op een voorontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit bestelbon nieuwe autovoertuigen (28 september 2005)

COB 19: Advies over de algemene voorwaarden van de exploitanten van vaste telefoondiensten (29 maart 2006)

COB 20: Advies op een modelovereenkomst dienstverlening advocaat (5 mei 2006)

COB 21: Advies op een ontwerp van koninklijk besluit betreffende de voorwaarden van vastgoedmakelaars in contracten van bemiddeling (22 november 2006)

COB 22: Advies op een ontwerp van wet betreffende consumentenakkoorden (28 februari 2007)

COB 23: Advies inzake de contractuele voorwaarden in de overeenkomsten tussen videotheken en consumenten (19 december 2007)

COB 24: Advies inzake de contractuele voorwaarden in de sector van de teledistributie (25 juni 2008)

COB 25: Advies inzake de regeling van onrechtmatige bedingen in het voorontwerp van wet betreffende bepaalde marktpraktijken (19 november 2008)

COB 26: Advies inzake de contractuele bepalingen in overeenkomsten tussen een architect en zijn cliënt (16 december 2009)

COB 27: Advies op een voorontwerp van koninklijk besluit betreffende de fitness- en wellnesscontracten (14 april 2010)

COB 28: Advies inzake de regeling van onrechtmatige bedingen in het voorstel voor richtlijn betreffende consumentenrechten (9 juni 2010)

COB 29: Advies over het nut van een uniforme regeling van bedingen inzake betalingstermijnen, invorderingskosten en schadebedingen wegens niet-tijdige betaling (17 februari 2011)

COB 30: Advies inzake de algemene voorwaarden in overeenkomsten tussen energieleveranciers en consumenten (30 maart 2011)

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

COB 31: Advies op wetsvoorstel nr. 53/0831 tot regeling van de territoriale bevoegdheid bij geschillen met betrekking tot overeenkomsten met consumenten (22 juni 2011)

COB 32: Advies inzake bedingen, in overeenkomsten tot aankoop van een bouwterrein, m.b.t. het bouwen door een bepaalde onderneming (15 februari 2012)

COB 33: Advies inzake bedingen met betrekking tot de commerciële garantie bij de verkoop van consumptiegoederen (27 februari 2013)

COB 34: Advies inzake bedingen omtrent de bewijslast in omniumverzekeringen (20 november 2013)

Bijlage 4.

Samenstelling van de Commissie voor Onrechtmatige Bedingen¹²

Voorzitter	Mevrouw PONET Béatrice Hof van Beroep Waalsekaai 2000 Antwerpen
Ondervoorzitter	
Vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties	
Effectief	Plaatsvervangend
Dhr. Geert COENE Test-Aankoop Hollandstraat 13 1060 Brussel	Mme Anne-Lise EVRARD Test-Achats Rue de hollande 13 1060 Bruxelles
M. Christophe QUINTARD FGTB Rue Haute, 42 1000 Bruxelles	Mme Ada JACOBS FGTB Rue Haute 42 1031 Bruxelles
Mw. Ann DECLERCQ GEZINSBOND Troonstraat 125 1050 Brussel	ARCO Livingstonelaan 6 1000 Brussel
Mme Patricia DE MARCHI CGSLB/ACLVB Boulevard Poincaré 72-74 1070Bruxelles	M. Alexis MOERENHOUT CRIOC/OIVO Boulevard Paepsem 20 1070 Bruxelles
Mme Aline VAN DEN BROECK Test-Achats Rue de Hollande 13 1060 Bruxelles	Dhr. Nico DE BIE Test-Aankoop Hollandstraat 13 1060 Brussel

¹² Samenstelling van de Commissie voor Onrechtmatige Bedingen geactualiseerd op 1 september 2012.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Dhr Pieter-Jan DE KONING CRIOC/OIVO Paepsemalaan 20 1070 Brussel	Mme Diana VAN OUDENHOVEN CGSLB/ACLVB Boulevard Poincaré 72-74 1070 Bruxelles
Vertegenwoordigers van de organisaties van de productie, distributie, middenstand en landbouw	
Effectief	Plaatsvervangend
Mevr. Nathalie PINT COMEOS Edmond Van Nieuwenhuyzelaan 8 1160 Brussel	M. Gérard de LAMINNE de BEX COMEOS Av. Edmond Van Nieuwenhuyze 8 1160 Bruxelles
Dhr. Francis WALSCHOT Agoria Diamant Building A. Reyerslaan 80 1030 Brussel	Dhr. Marc VANDEPLAS Essenscia Diamant Building A. Reyerslaan 80 1030 Brussel
Dhr. Anneleen DAMMEKENS VBO Ravensteinstraat 4 1000 Brussel	M. Charles GHEUR FEB Rue Ravenstein 4 1000 Bruxelles
Dhr Arnaud LECOQC FEBELFIN Aarlenstraat 82 1040 Brussel	Mevr. Elke VAN OVERWAELE Confederatie Bouw Lombardstraat 34-42 1000 Brussel
Dhr. Antoon SCHOCKAERT UNIZO Spastraat 8 1000 Brussel	Mme Clarisse RAMAKERS UCM Rue de la Pavée 6 5100 Erpent
Permanente deskundigen	
Effectief	Plaatsvervangend
Dhr. Henri SWENNEN Universiteit Antwerpen – Faculteit Rechten Algemeen Venusstraat 23 2000 Antwerpen	Mw. Britt WEYTS Universiteit Antwerpen – Faculteit Rechten Algemeen Venusstraat 23 2000 ANTWERPEN

<p>Mme Christine BIQUET Université de Liège – Faculté de Droit Boulevard du Rectorat 7 bât. B 31 4000 Liège (Sart-Tilman)</p> <p>Dhr. Reinhard STEENNOT Universiteit Gent – Vakgroep Economisch Recht Universiteitstraat 4 9000 GENT</p>	<p>Mme Cécile DELFORGE Université de Liège - Faculté de Droit Boulevard du Rectorat 7 bât. B 31 4000 Liège (Sart-Tilman)</p> <p>Mw. Elke SWAENPOEL KUL – Instituut voor verbintenissenrecht Tiensestraat 41 3000 LEUVEN</p>
<p>Vertegenwoordiger van de vrije beroepen</p>	
<p>Effectief</p> <p>Dhr Gert PEETERS UNIZO Spastraat 8 1000 Brussel</p>	<p>Plaatsvervangend</p> <p>Mme Brigitte DELBROUCK UCM Rue de la Pavée 6 5100 Erpent</p>
<p>Secretaris</p>	
<p>Dhr Paul CAMBIE FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie Koning Albert II laan 16 1000 Brussel Tel.: 02 277 84 63 Fax: 02 277 52 59</p>	<p>Mme Isabelle MAHIEU SPF Economie, P.M.E., Classes moyennes et Energie Bd du Roi Albert II 16 1000 Bruxelles Tel.: 02 277 75 88 Fax: 02 277 52 59.</p> <p>Dhr Markoen DE SMAELE FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie Koning Albert II laan 16 1000 Brussel Tel.: 02 277 82 13 Fax: 02 277 52 59</p>

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Bijlage 5.

Samenstelling van het dagelijks bestuur

Voorzitter

Mw. B. PONET (rechter)

Leden

Mw. Ann DECLERCQ (Gezinsbond)

Mme Christine BIQUET (prof. Université de Liège)

Dhr Arnaud LECOQ (FEBELFIN)

Dhr Pieter-Jan DE KONING (OIVO / CRIOC)

Mevr. Anneleen DAMMEKENS (VBO / FEB)

Dhr. Geert COENE (Test-Aankoop / Test-Achats)

Vooruitgangstraat 50
1210 Brussel
Ondernemingsnummer: 0314.595.348
<http://economie.fgov.be>